

Viltvårdsavgiften

Analys av förändringar i antalet lösta jaktkort över tid

Författare:

Alvina Johansson, Sabrina Dressel,
Göran Ericsson & Camilla Sandström

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-7222-3

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2026

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2026

Omslag: Calle Bredberg, Johnér

Förord

För att få jaga i Sverige behöver du betala statligt jaktkort. Pengarna går till Viltvårdsfonden som utgör en viktig grund för den svenska viltförvaltningen. Viltvårdsfonden används bland annat till att följa hur viltstammarna utvecklas, bedriva viltforskning, genomföra viltförvaltningen och stödja ideella organisationer som arbetar med att utveckla jakt och viltvård i Sverige. Därför har antalet personer som löser jaktkort stor betydelse, både för den långsiktiga finansieringen och för att systemet ska uppfattas som rättvist och trovärdigt.

Under flera år har antalet personer som löser statligt jaktkort minskat. Utvecklingen kan inte förklaras enbart av avgiftens storlek eller hur man betalar den, utan verkar hänga ihop med större förändringar i samhället. Mot den bakgrunden publicerades år 2018 rapporten ”Viltvårdsavgiften – en studie av svenskarnas vilja att betala det statliga jaktkortet”. Sedan dess har samhället förändrats ytterligare. Naturvårdsverket gav 2026 samma forskargrupp från Umeå universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet i uppdrag att göra en uppföljande studie. Med hjälp av nyare registeruppgifter och nya undersökningar har de fördjupat analysen. Den här rapporten är slutredovisningen av det arbetet, och forskarna själva ansvarar för innehåll, slutsatser och eventuella rekommendationer.

Resultaten visar att minskningen av antalet lösta jaktkort inte beror på en enda orsak. I stället handlar det om flera samverkande faktorer som förändringar i befolkningen, hur lätt eller svårt det är att få tillgång till jaktmarker, hur regler och administrativa system är utformade samt människors kunskap, vanor och syn på regler och ansvar. Samtidigt visar studien att stödet för jakt i samhället fortfarande är starkt och ganska oförändrat över tid. Det tyder på att minskningen av antalet lösta jaktkort i första hand inte beror på minskat intresse för jakt, utan snarare på hur systemen runt jakt är uppbyggda och fungerar.

För Naturvårdsverket är rapporten ett viktigt kunskapsunderlag i arbetet med att säkerställa att viltförvaltningen även i framtiden har finansiering, förtroende samt uppfattas som rättvis och trovärdig. Resultaten pekar på att tydligare och smidigare administration, bättre information och starkare normer kring att lösa jaktkort kan göra stor skillnad. Det ligger i linje med de förändringar som genomförts i Jägarregistret de senaste åren och som behöver fortsätta utvecklas.

Naturvårdsverket ser rapporten som en del av ett långsiktigt arbete för att bättre förstå hur förutsättningarna för jakt och viltförvaltning förändras. Målet är att stärka grunden för en fungerande, accepterad och hållbar viltförvaltning i Sverige. Det är därför positivt att vi under jaktåret 2025/2026 ser att trenden verkar vända.

Stockholm 7 maj 2026

Mona HansErs

Enhetschef Viltanalysenheten

Innehåll

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	5
SUMMARY	6
1. INTRODUKTION	8
1.1 Uppdraget	8
1.2 Om viltvårdsfonden och det statliga jaktkortet	8
1.3 Kunskapsläge	9
2. DATAUNDERLAG	15
3. RESULTAT	19
3.1 Antal lösta jaktkort över tid	19
3.2 Demografiska förändringar	20
3.2.1 Kvinnor och män	20
3.2.2 Ålderskohorter	22
3.2.3 Regionala förändringar	29
3.2.4 Andelen jaktkortslösare per län	32
3.3 Resurser	33
3.4 Institutionella faktorer	44
4. KOGNITIVA FAKTORER	51
5. SLUTSATSER OCH DISKUSSION	61
5.1 Möjliga åtgärder	64
6. KÄLLHÄNVISNING	67
7. BILAGA 1. REGISTERDATA	71
8. BILAGA 2. KOGNITIVA FAKTORER	77

Sammanfattning

Antalet personer som löser statligt jaktkort i Sverige har minskat successivt sedan 1990-talet, även om en kortvarig uppgång noterades under 2010-talet. Utvecklingen av antalet lösta jaktkort varierar mellan länen, medan samtliga län visar minskningar i andelen jaktkortslösare. Samtidigt förändras jägarkårens sammansättning: gruppen blir äldre, andelen kvinnor ökar från låga nivåer och yngre åldersgrupper står för en allt mindre del av jaktkortslösandet.

Analysen visar att nedgången inte kan förklaras av en enskild faktor utan är resultatet av ett komplext samspel mellan demografiska förändringar, tillgång till jaktliga resurser, institutionella villkor och kognitiva faktorer såsom attityder och normer. Förändringar i viltstammar och förvaltningsbeslut, begränsad tillgång till jaktmark och effekter av administrativa förändringar, såsom aviseringar, digitalisering av jägarexamen och pandemirelaterade störningar, påverkar sammantaget benägenheten att lösa jaktkort.

Samtidigt visar vapenlicens- och jägarexamensdata en ökning i inflödet av nya tillståndshavare under 2010-talet, följt av en viss nedgång. Dessa rekryteringsindikatorer samvarierar inte tydligt med det totala antalet lösta jaktkort, vilket understryker att inträde och årligt deltagande inte nödvändigtvis utvecklas i takt.

En attitydundersökning visar att stödet för jakt är brett och stabilt över tid, men att kunskapen om Viltvårdsfondens användning är begränsad i stora delar av befolkningen, särskilt bland personer som inte själva löser jaktkort. Detta kan påverka fondens legitimitet och långsiktiga finansiering.

Sammantaget visar resultaten att antalet jaktkortslösare i Sverige formas av både strukturella och individuella faktorer, varav flera kan påverkas genom riktade och relativt begränsade insatser. Åtgärder, såsom förbättrade aviseringar, tydligare digitala gränssnitt och stärkt information om fondens användning, framstår som särskilt betydelsefulla. En kombination av långsiktiga satsningar på rekrytering, tillgång till jaktmark och kunskapshöjande åtgärder kan bromsa utvecklingen och stärka jaktkortssystemets framtida funktion och finansiering.

Möjliga åtgärder

- **Stärk rekryteringen:** mentorskap, introduktionsjakter och riktade insatser för unga, kvinnor och stadsbor.
- **Öka tillgången till jaktmark:** digital markmatchning, introduktionsarrenden och stöd till jaktlag som tar emot nybörjare.
- **Utveckla institutionella lösningar som förenklar:** förbättrade aviseringar, intuitiva digitala betalösningar, förstärkt stöd för det digitala teoriprovet och utred om en årlig avgift för alla som innehar vapenlicens för jaktändamål kan utgöra ett mer effektivt alternativ till dagens system.
- **Öka transparensen kring Viltvårdsfonden:** årlig kortfattad ”Viltvårdsrapport”, öppen projektlista och riktad kommunikation till både allmänheten och jägare.
- **Förbättra dataunderlaget:** utveckla förutsättningar för systematiska utvärderingar av jägarexamen och jaktkortslösandet, samt utvärderingar av kommunikationsinsatser och kvalitativa studier för att bättre förstå mekanismer för jakt och jaktkortslösande.

Summary

The number of individuals obtaining the national hunting licence in Sweden has exhibited a gradual decline since the 1990s, notwithstanding a temporary increase during the 2010s. While trends in absolute numbers differ across counties, all counties demonstrate a decreasing proportion of residents who purchase a licence. Parallel to this development, the demographic composition of the hunting population is undergoing notable change: the cohort is ageing, the proportion of women is increasing from historically low levels, and younger age groups constitute an increasingly small share of licence holders.

The analysis suggests that this longterm decline cannot be attributed to any single determinant but rather emerges from a multifaceted interaction between demographic dynamics, access to hunting resources, institutional conditions, and cognitive factors, including attitudes and social norms. Shifts in wildlife populations and management decisions, restricted access to hunting land, and the cumulative effects of administrative reforms—such as the introduction of notification systems, the digitalisation of the hunter’s examination, and disruptions related to the COVID19 pandemic, jointly appear to influence the propensity to purchase a hunting licence. The long-term decline cannot be attributed to any single determinant but rather emerges from a multifaceted interaction between demographic dynamics, access to hunting resources, institutional conditions, and cognitive factors, including attitudes and social norms. Shifts in wildlife populations and management decisions, restricted access to hunting land, and the cumulative effects of administrative reforms—such as the introduction of notification systems, the digitalisation of the hunter’s examination, and disruptions related to the COVID-19 pandemic

At the same time, firearm licence and hunter exam data show an increase in the inflow of new permit holders during the 2010s, followed by a slight decline. These recruitment indicators do not clearly co-vary with the total number of paid hunting licence cards, underscoring that entry into hunting and annual participation do not necessarily move in step.

Survey data further indicate that public support for hunting remains broad and relatively stable over time; however, knowledge of the allocation and purpose of the Wildlife Management Fund is limited among large segments of the public, particularly among nonlicense holders. Such information asymmetries may affect both the perceived legitimacy of the fund and its longterm financial sustainability.

Overall, the findings indicate that participation in the hunting licence system in Sweden is shaped by an interplay of structural and individual level factors, several of which may be amenable to targeted interventions. Administrative measures/actions, such as enhanced notification systems, more accessible digital interfaces, and improved communication regarding the use of Wildlife Management Fund resources, emerge as particularly salient. When combined with longerterm initiatives aimed at recruitment, improved access to hunting land, and measures to strengthen knowledge and engagement, such interventions may help counteract the observed decline and reinforce the future functioning and financial stability of the hunting licence system.

Possible measures

- **Strengthen recruitment:** mentorship programmes, introductory hunts, and targeted initiatives for young people, women, and urban residents.
- **Increase access to hunting land:** digital land-matching tools, introductory leases, and support for hunting teams that welcome beginners.
- **Develop institutional nudges:** improved notification systems, user-friendly digital payment solutions, and enhanced support for the digital theoretical exam.
- **Increase transparency regarding the Wildlife Management Fund:** an annual brief “Wildlife Management Report,” publicly accessible project lists, and targeted communication to counties with lower knowledge levels.
- **Improve the data foundation:** develop conditions for systematic evaluations of the hunting examination and hunting licence uptake.

1. Introduktion

1.1 Uppdraget

Sedan mitten av 1990-talet har antalet personer som löser statligt jaktkort i Sverige minskat. Under senare år kan även en nedgång i antalet individer som avlägger jägarexamen noteras. Eftersom det statliga jaktkortet utgör den centrala intäktskällan för Viltvårdsfonden, och därmed finansierar betydande delar av landets viltförvaltning, är utvecklingen av antalet jaktkortslösare av direkt betydelse för möjligheterna att upprätthålla en långsiktigt hållbar och kunskapsbaserad förvaltning av viltet.

Naturvårdsverket gav år 2018 Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att analysera möjliga orsaker till den minskade försäljningen av statligt jaktkort. I rapporten (Eriksson m.fl., 2018) framkom att utvecklingen bland annat kan förklaras av variationer i tillgången på klövvilt, särskilt älg och rådjur, snarare än av avsiktliga beteendeförändringar hos jägare. Rapporten visade även att jakt utan giltigt jaktkort förekommer och ofta sker oavsiktligt, bland annat på grund av att jägare felaktigt antar att de löst jaktkort under år då så inte varit fallet. Detta bedömdes utgöra en möjlig förklaring till en del av den långsiktiga nedgången. Det uppskattades att mellan 2 400 och 14 000 personer jagade utan giltigt jaktkort under jaktåret 2016–2017, motsvarande cirka 1–5 procent av det totala antalet jaktkort. Detta innebar ett potentiellt intäktsbortfall för Viltvårdsfonden om mellan 0,7 och 4,2 miljoner kronor årligen. Som åtgärd föreslogs bland annat förstärkta administrativa insatser, exempelvis riktade aviseringar och överväganden kring alternativa avgiftsmodeller. Upprepade aviseringar medförde att fler löste jaktkort, men den uppgången var tillfällig. Antalet som löser jaktkort fortsätter att minska över tid.

Föreliggande uppdrag utgör en uppdatering och vidareutveckling av tidigare resultat. I uppdraget ingår att, med stöd av tillgängliga registerdata och en nationell samt regional undersökning genomförd under 2025, analysera utvecklingen av antalet lösta statliga jaktkort fram till och med jaktåret 2025–2026. Syftet är att identifiera och belysa tänkbara orsaker till förändringarna över tid samt att, i den mån det är möjligt, diskutera åtgärder som kan bidra till ökad efterlevnad, förbättrad informationsförsörjning och stärkt finansiering av den svenska viltförvaltningen.

1.2 Om viltvårdsfonden och det statliga jaktkortet

Viltvårdsavgiften infördes 1938 och är en årlig avgift som den som jagar i Sverige är skyldig att betala. Avgiften gäller alla som är över 18 år och som deltar i jakt, oavsett om man själv bär vapen eller inte (SFS 1987:905, 49 §; Naturvårdsverket 2024a). Det betyder att även exempelvis hundförare och personer som går i drev omfattas, eftersom de aktivt bidrar till jakten. Personer under 18 år är normalt undantagna, men ska betala avgiften om de har licens för jaktvapen. För att få köpa och inneha jaktvapen i Sverige krävs i regel att man har avlagt svensk jägarexamen. Det finns dock undantag, personer som har en giltig vapenlicens utfärdad före 1985 behöver inte ta jägarexamen (Naturvårdsverket 2024a; Naturvårdsverket 2025a).

När viltvårdsavgiften är betald får man ett jaktkort som fungerar som ett bevis på att avgiften är erlagd. Avgiftens storlek bestäms av regeringen och är för närvarande 400 kronor per jaktår¹ (Naturvårdsverket 2024a).

Avgifterna samlas i den statliga viltvårdsfonden och används för att stödja svensk viltvård (Naturvårdsverket 2024a). Enligt jaktlagen räknas alla vilda däggdjur och fåglar som vilt. I Sverige finns drygt 300 arter som förökar sig naturligt, men endast omkring 40 av dessa är jaktbara genom allmän jakt eller licensjakt. Utöver detta kan jakt även tillåtas för att förebygga skador, till exempel i trafiken (Naturvårdsverket 2022).

Viltvårdsfonden förvaltas av Kammarkollegiet, medan Regeringen beslutar om hur pengarna ska fördelas. Från och med den 1 januari 2025 har Naturvårdsverket, med stöd av 48 a § jaktförordningen (1987:905), fått ett större ansvar för att fördela medel ur fonden till olika viltvårdsåtgärder. För år 2025 har Naturvårdsverket exempelvis avtal med Svenska Jägareförbundet om arbete med viltövervakning, adaptiv förvaltning av klövvilt samt insatser för att minska lidandet hos vilt som skadats i trafiken (Naturvårdsverket 2024a; Naturvårdsverket 2025a).

I Sverige utgör viltforskningen ett viktigt kunskapsunderlag för de myndigheter som ansvarar för vilt- och jaktförvaltning. Forskningsmedel ur Viltvårdsfonden används för att utveckla vetenskapligt baserad kunskap till stöd för hållbar förvaltning av vilt. Denna kunskap är ett viktigt stöd för Naturvårdsverket som nationellt ansvarig myndighet för vilt och jakt, för Länsstyrelserna i den regionaliserade viltförvaltningen och för Svenska Jägarförbundet i uppdraget att leda den praktiska jakt- och viltvården i Sverige (Naturvårdsverket, 2025b).

Därför är det viktigt att förstå vad som motiverar jaktutövning och vilka faktorer som påverkar om individer löser jaktkort. I nästa avsnitt sammanfattas internationell forskning om trender i jaktintresse och om drivkrafter bakom förändringar i jägarkåren.

1.3 Kunskapsläge

Globalt finansieras viltforskning och viltförvaltning främst genom avgifter, riktad konsumtionsbeskattning på friluftrelaterade produkter såsom kikare, vapen och ammunition, eller genom kombinationer av dessa system. Forskning om jakt, jaktkort och jägare är vanligtvis nära kopplad till nationella policyramverk för hållbar förvaltning av vilt som naturresurs. I många länder innebär detta att följa utvecklingen av såväl antalet jägare som viltpopulationernas storlek över tid. Antalet aktiva jägare definieras ofta som personer som har löst jaktkort eller erhållit jaktlicens från nationella eller regionala myndigheter (Decker m.fl. 2012).

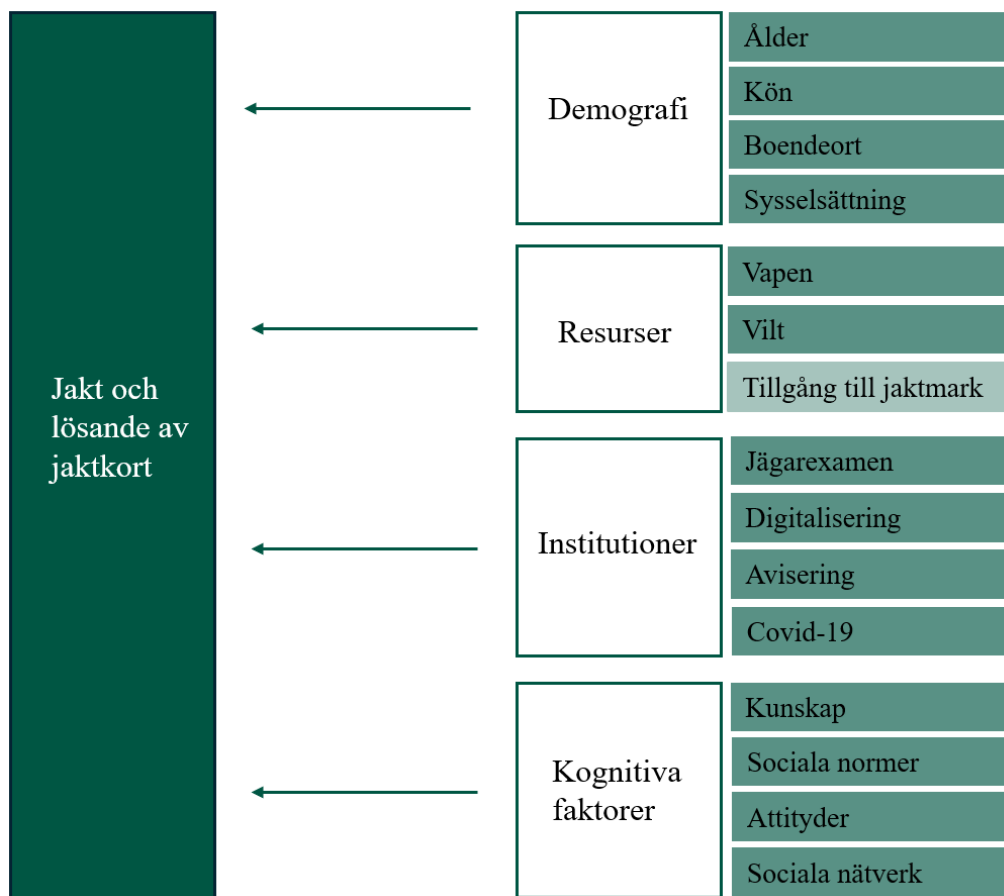
Mot denna bakgrund har forskningen också uppmärksammat vilka konsekvenser förändringar i antalet jägare kan få. Enligt litteraturen om rekrytering av jägare kan en minskning av antalet jägare medföra betydande ekologiska, ekonomiska och sociokulturella konsekvenser (Larsson m.fl. 2013). Utvecklingen av jaktintresset varierar dock mellan olika delar av världen. I USA minskade antalet jägare fram till 2006 (Heberlein m.fl. 2008), följt av en ökning mellan 2006 och

¹ Jaktåret sträcker sig från 1 juli till 30 juni nästföljande år och skiljer sig därmed från kalenderåret.

2011, varefter antalet återigen sjönk under perioden 2011–2016 (U.S. Fish & Wildlife Service, 2017). Därefter har jaktintresset åter ökat (U.S. Fish & Wildlife Service, 2022).

I Europa finns indikationer på att antalet jägare har minskat i flera länder över tid (Massei et al., 2015; Kupren & Hakuć-Błażowska, 2021). Samtidigt tyder statistik på att antalet aktiva jägare varit relativt stabilt i Norge och Finland under det senaste decenniet (Statistikbanken, 2023; Finlands viltcentral, 2025), medan Danmark uppvisar en ökande trend i jaktintresset (Meltofte & Tøttrup, 2024).

Tidigare forskning har identifierat ett flertal faktorer som påverkar om individer ägnar sig åt jakt. För att strukturera möjliga förklaringar sammanfattas forskningsläget här i fyra övergripande kategorier: *demografiska förhållanden* såsom ålder, kön, boendeort och sysselsättning, *tillgång till resurser* såsom vapen, vilt och jaktmark, *institutionella faktorer* dvs regler och normer rörande jaktens förutsättningar såsom kunskapskrav i form av jägarexamen, digitalisering av examen, betalningsaviseringar och pandemin som medförde vissa restriktioner för hur människor kunde röra sig i samhället, samt *kognitiva faktorer* som innefattar kunskap, sociala normer rörande jakt och betalningsvilja samt allmänhetens attityder till jakt och jägare (se figur 1).

Figur 1. Faktorer som enligt tidigare forskning påverkar jakt och jaktkortslösande.

Demografi

Tidigare forskning visar att deltagande i jakt påverkas av såväl sociodemografiska som sociala faktorer. Jaktdeltagande formas därmed genom ett samspel mellan strukturella, institutionella och

individuella faktorer, såsom sociala nätverk och tillgång till jaktmark (Hansson-Forman m.fl. 2020). Personer som bor på eller har vuxit upp på landsbygden, samt individer med minst en förälder som jagar, har större sannolikhet att själva jaga än andra grupper (Heberlein, Ericsson & Wollscheid, 2002). Män jagar generellt oftare och mer regelbundet än kvinnor (Heberlein m.fl. 2008), medan kvinnor i högre utsträckning än män tenderar att jaga tillsammans med en partner (Larson m.fl. 2014; Eriksson m.fl. 2018). Således är individer som redan ingår i ett etablerat jaktsammanhang mer benägna att rekrytera nya jägare (Larsson m.fl. 2013).

Sverige har länge betraktats som ett föregångsland inom jämställdhetsområdet, men forskning visar samtidigt att könsbaserade fördomar snarare har ökat än minskat. I samband med intervjuer med representanter från landets älgförvaltningsgrupper (ÄFG) och länsstyrelser om implementeringen av den då nya älgförvaltningen framkom att kvinnor var tydligt underrepresenterade inom ÄFG (Bjärstig & Stark, 2021). Detta belyser betydelsen av sociala nätverk och etablerade strukturer för rekrytering till och deltagande i jakt.

Den globala demografiska övergången mot en allt äldre och mer urban befolkning antas utgöra en central drivkraft bakom förändringar i jägaredemografien (Decker m.fl. 1984; Hansen m.fl. 2012). Urbaniseringen har medfört minskad vardagskontakt med naturen, vilket kan påverka människors attityder till vilda djur och jakt (Heberlein & Ericsson, 2005). Samtidigt har stödet för jakt i Sverige ökat sedan 1980, förutsatt att jakten uppfattas som samhällsnyttig, exempelvis genom produktion av kött (Ljung m.fl. 2012; 2015). Studier pekar dessutom på ett växande jaktintresse bland stadsbor och kvinnor, vilket indikerar att nya grupper successivt engagerar sig i jakt (Eriksson m.fl. 2018). Parallellt har jaktens sociala betydelse i lokalsamhällen minskat, något som kan påverka både motivationen att jaga och viljan att upprätthålla jaktliga traditioner (Ryan & Shaw, 2011).

Sammantaget indikerar tidigare forskning att demografiska förändringar, såsom urbanisering, kan bidra till ett minskat antal lösta jaktkort över tid, samtidigt som jakt i ökande utsträckning attraherar nya grupper av jägare med delvis andra normer, värderingar och motivationsfaktorer än tidigare generationer.

Resurser

Tillgången till både personliga och gemensamma resurser, såsom jaktvapen, vilt och jaktmark, har visat sig vara central för huruvida en individ deltar i jakt. Tillgång till tid och pengar är avgörande om en person jagar eller inte. Jaktmöjligheterna i Sverige begränsas av brist på fritid och pengar (Lindberg 2010; Hansson-Forman m.fl. 2020). Historiskt sett har mer fritid och högre inkomster resulterat i fler jaktmöjligheter (Mattsson m.fl. 2007).

I USA begränsas jaktmöjligheterna i flera delstater främst av brist på tillgänglig jaktmark, men även av tidsbrist kopplad till arbete och fritid (Responsive Management, 2022). I Sverige regleras tillgången till jaktmark huvudsakligen genom äganderätten (SFS 1987:259), vilket innebär att jakt förutsätter antingen markägande, möjlighet att arrendera jaktträtt eller bjudas in av någon som äger eller arrenderar jaktmark. Eftersom den totala arealen jaktbar mark i Sverige kan antas vara relativt konstant över tid, utgör tillgången till jaktmark sannolikt en strukturell begränsning för hur många personer som kan bedriva jakt (Eriksson m.fl. 2018).

Samtidigt har de samhällseliga förutsättningarna för jakt förändrats i takt med utvecklingen av det svenska välfärdssamhället. Högre medelinkomster (SCB, 2025) och fler semesterdagar har medfört ökad tillgång till fritid, vilket historiskt bedöms ha förbättrat möjligheterna att delta i jakt

(Mattsson, Boman & Ericsson, 2007). År 2022 minskade emellertid den ekonomiska standarden för första gången sedan 1990-talet, främst på grund av att inflationen översteg inkomstökningarna (SCB, 2024). Denna försämrade ekonomiska situation kan ha minskat benägenheten att lösa jaktkort.

Viltet utgör även en central gemensam resurs, och forskning visar att förändringar i tillgången till jaktbart vilt, särskilt klövvilt, påverkar antalet personer som ägnar sig åt jakt (Mattsson, 1989; Heberlein m.fl. 2002). När jaktkortet infördes för cirka 80 år sedan var tillgång och utbredning till jaktbart vilt begränsad. Därefter ökade stammarna av klövvilt, såsom älg, rådjur, kronhjort och dovhjort, fram till mitten av 1990-talet, då den sammanlagda avskjutningen av älg och rådjur nådde sin högsta nivå år 1994 (Danell & Bergström, 2010).

Tillgången till jaktvapen utgör ytterligare en viktig personlig resurs som påverkar möjligheterna att delta i jakt. Fram till 1985 krävdes i regel tillgång till jaktmark för att beviljas vapenlicens. Detta krav ersattes samma år av ett kompetenskrav i samband med införandet av jägarexamen, vilket innebar att godkända teoretiska och praktiska prov blev ett villkor för att ansöka om vapenlicens för jaktändamål (Naturvårdsverket, 2024a). Tillgången till skjutvapen kan därutöver begränsas av ekonomiska faktorer, eftersom inköp av vapen ofta är förenat med betydande kostnader (Pellikka & Forsman, 2013). Givet att avsikten med att ta jägarexamen också är att börja jaga, bör en genomförd jägarexamen avspegla sig i att antalet nya vapenlicenser följer samma mönster, liksom antalet köpta jaktkort. Som nämnts ovan kan dock viljan att börja jaga påverkas av tillgången till resurser, exempelvis kostnaden för jaktvapen eller tillgången till jaktmark. Man kan därför inte förvänta sig en perfekt överensstämmelse mellan alla dessa tre variabler.

Således visar tidigare forskning att förändringar i tillgången till såväl personliga som gemensamma resurser, såsom jaktvapen, vilt och jaktmark, kan påverka antalet lösta jaktkort i Sverige över tid.

Institutioner

Institutioner utgör de regler och föreskrifter som individer och grupper har enats om för samarbete eller samexistens inom samhällen. Institutioner kan vara formella, i form av lagar och regler, men också informella, såsom sociala normer som styr individens beteenden i en viss riktning eller en kombination av båda. Formella regler efterlevs generellt i högre grad när de är förenliga med etablerade informella normer. Följaktligen kan både förändringar i formella regelverk, exempelvis jaktlagstiftningen, och förändringar i informella normer, såsom jaktkulturer och sociala praktiker, påverka individens benägenhet att lösa jaktkort (North, 1990).

Ett flertal studier visar att förändringar i den svenska jaktlagstiftningen och viltförvaltningen har haft betydelse för jägarnas beteende, bland annat genom ökade kostnader, ökad byråkratisering och högre krav på viltvårdande insatser, såsom inventering av viltstammar (Wennberg DiGasper, 2008; Sandström et al., 2013; Bjärstig et al., 2014; Lindqvist et al., 2014). Även mer övergripande institutionella förändringar, exempelvis Sveriges EU inträde 1995, kan ha påverkat viljan att lösa jaktkort genom förändrade institutionella förutsättningar för jakt (Ericsson m.fl., 2008).

Den kunskapsbaserade jaktpraktiken utgör en ytterligare central institutionell faktor. Övergången från det behovsprövade licenssystemet till ett kunskapsbaserat jägarexamensprov år 1985

(Naturvårdsverket, 2024a) markerade ett normativt skifte med ett ökat fokus på kunskap. Införandet av ett nytt digitalt teoriprov år 2021, kännetecknat av höjda kunskapskrav, en minskad andel godkända prov samt ökade kostnader vid omprov, kan ses som en fortsättning på denna institutionella utveckling med potentiella konsekvenser för jaktintresse och deltagande (Jägareförbundet, 2021; Sveriges Radio, 2023).

Slutligen visar forskning att covid-19-pandemin kan ha försvagat viltförvaltningssystem som i hög grad bygger på fritidsjakt. En italiensk studie visar till exempel att antalet jägare som löste jaktkort minskade under 2020 och 2021, särskilt i regioner med hög smittspridning. Detta indikerar att både jakt deltagande och viltförvaltningssystem är sårbara för epidemier och tillhörande restriktioner, särskilt i åldrande jägarkårer (Cerri m.fl. 2024). I en svensk kontext har det även visats att pandemin påverkade samverkans- och samarbetsdynamiker i älgförvaltningen, vilket tyder på att covid-19 kan ha fått konsekvenser också för förvaltningsprocesser och samarbete mellan jägare (Cromsigt m.fl. 2023).

När det gäller bredare friluftsmönster i Sverige visar tidigare forskning att deltagandet har minskat i vissa traditionella friluftaktiviteter, däribland jakt, samtidigt som andra aktiviteter – exempelvis jogging och klättring – har blivit mer populära. Sammantaget pekar utvecklingen på en trend där mer traditionella och resurskrävande aktiviteter, minskar, samtidigt som fysiskt krävande aktiviteter ökar i popularitet, åtminstone fram till pandemin (Hedenborg m.fl. 2024).

Samtidigt ökade det totala friluftslivet i Sverige efter pandemins utbrott. Mer fritid var den främsta anledningen till att många tillbringade mer tid utomhus (Hansen m.fl. 2023). Dessa förändrade förutsättningar kan i sin tur ha påverkat andelen personer som valde att lösa jaktkort. Här framträder dock inget entydigt mönster. Det är också viktigt att understryka att Sverige, till skillnad från många andra europeiska länder, inte införde några samhällsnedstängningar under pandemin (Hansen m.fl. 2023), vilket gör att påverkan på jaktutövning och friluftsbeteende kan skilja sig från andra länders.

Sammantaget pekar tidigare forskning på att förändringar i institutionella ramverk, såsom ökade kostnader, skärpta kunskapskrav och ökad administrativ belastning, kan påverka viljan att lösa jaktkort över tid.

Kognitiva faktorer

Hur individer uppfattar sig själva och sin omvärld har stor betydelse för deras handlande. En attityd kan definieras som en individs värdering av en viss handling, situation eller ett objekt (Heberlein, 2012). En person kan exempelvis ha en positiv eller negativ inställning till att lösa jaktkort. Även om attityder påverkar individens beteende, är det ofta först när en uttalad avsikt – en så kallad beteendeintention ("jag ska lösa statligt jaktkort") – formas som ett faktiskt beteende ("jag har löst statligt jaktkort") kommer till stånd.

Allmänhetens stöd är av central betydelse för att jakt ska kunna fortleva, både som rekreatationsform och som ett verktyg inom viltförvaltningen. Icke-jägares attityder är särskilt viktiga i detta sammanhang, eftersom de utgör en majoritet av befolkningen i de flesta länder (Blascovich & Metcalf, 2019). Attitydundersökningar visar att jakten fortsatt åtnjuter ett relativt högt stöd hos allmänheten (Ljung et al., 2012; Sandström et al., 2014). Samtidigt pekar forskning på att media spelar en betydande roll i formandet av normer och attityder kring jakt och jägare (Hansen et al., 2010). Stödet för jakt varierar dock beroende på hur jakten motiveras (Blascovich & Metcalf, 2019). Exempelvis uttrycker en lägre andel av svenskar stöd för jakt som

spännings- och rekreationsaktivitet jämfört med jakt motiverad av livsmedelsproduktion, såsom tillgång till viltkött (Ljung et al., 2015).

Det är samtidigt viktigt att understryka att beteendeintentioner ofta inte omsätts i faktiska handlingar. Praktiska begränsningar, sociala normer och institutionella förhållanden kan påverka i vilken utsträckning attityder och avsikter realiseras. En individ kan exempelvis ha en negativ attityd till att lösa jaktkort och sakna intention att göra det, men ändå lösa kortet om det råder en stark informell norm. Om en sådan norm försvagas kan det i stället bli nödvändigt att stärka de formella regelverken för att säkerställa efterlevnad, exempelvis genom införande av skärpta böter vid jakt utan giltigt jaktkort eller obligatoriska avgifter kopplade till innehav av jaktvapen.

Därmed finns det goda skäl att anta att minskningen av antalet lösta jaktkort i Sverige kan kopplas till förändringar i flera samverkande faktorer, däribland demografiska förhållanden, tillgång till resurser, institutionell utveckling, samt kognitiva faktorer såsom attityder, normer och beteendeintentioner.

I tidigare forskning framhålls att jaktintresse och jaktkortslösande formas av ett samspel mellan demografiska förändringar, tillgång till resurser, institutionella villkor och kognitiva faktorer (figur 1). I denna rapport används ramverket som en analytisk struktur för att undersöka utvecklingen i Sverige. I resultatdelen redovisas därför hur antalet lösta jaktkort har förändrats över tid och mellan regioner, samt hur dessa förändringar sammanfaller med indikatorer kopplade till respektive kategori. Utifrån denna sammanställning diskuteras därefter vilka drivkrafter som är mest förenliga med de observerade mönstren, och vilka kunskapsluckor som kvarstår.

2. Dataunderlag

Rapporten baseras på sammanställda registerdata från Statistiska centralbyrån (SCB), Polismyndigheten, Svenska Jägareförbundet, Jägarregistret samt en nationell och regional brevundersökning genomförd av Umeå universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, under 2025. Samtliga datakällor omfattar personer bosatta i Sverige utan skyddad identitet.

Polismyndigheten har tillhandahållit samlad statistik över antalet personer som beviljats ett första vapentillstånd för ändamålet jakt per år. Uppgifterna avser således individer som inte haft något tidigare vapentillstånd. Utöver detta har Polismyndigheten även redovisat det totala antalet beviljade vapentillstånd för jakt per år (antal tillstånd), oavsett om personen sedan tidigare haft tillstånd att inneha vapen eller inte. Detta delutlämnande avser perioden 2004–2025.

Statistiken över nya tillståndshavare för jakt är även indelad i följande kategorier: a) Antal nya tillståndsinnehavare per län och år; b) Antal nya tillståndshavare per år, fördelat efter födelsedecennium.

Polismyndigheten har dessutom tillhandahållit uppgifter om antalet personer som beviljats ett första vapentillstånd för andra ändamål än jakt. Även denna statistik avser endast individer som saknat tidigare vapentillstånd.

SCB-data används för att analysera hur förändringar i andelen jaktkortslösare förhåller sig till den svenska befolkningens demografiska utveckling över tid. Användningen av dessa jämförelser bygger på antagandet, som tidigare forskning lyft fram, att demografiska förändringar kan samvariera med andelen personer som deltar i jakt. Svenska Jägareförbundet ansvarar, inom ramen för ett uppdrag, för viltdata.se, ett webbaserat system där jägare rapporterar jaktstatistik och viltobservationer som underlag för viltförvaltning. I analysen används uppgifter om avskjutet klövvilt, vilka kopplas till bland annat antalet lösta jaktkort.

Uppdaterade uppgifter om personer som har avlagt jägarexamen eller löst jaktkort har inhämtats från Jägarregistret. Utländska jägare behandlas endast översiktligt i syfte att belysa utvecklingen över tid. Uppgifterna om lösta jaktkort avser jaktår, som sträcker sig från den 1 juli till den 30 juni nästföljande år, medan uppgifterna om personer som exempelvis avlagt jägarexamen avser kalenderår. Denna skillnad är viktig att beakta vid tolkning av figurer såsom figur 30, som visar antalet fullständiga jägareamina år t till förändringen i antal lösta jaktkort mellan jaktåren $(t-1/t)$ och $(t/t+1)$, dvs. jämfört med föregående jaktår. Detta val görs för att fånga en möjlig kortsiktig koppling, men en fördröjd effekt kan inte uteslutas. Exempel: Antalet fullständiga jägareamina år 2020 jämförs i figur 30 med förändringen i antalet lösta jaktkort mellan jaktåren 2019–2020 och 2020–2021 (dvs. 2020–2021 relativt föregående jaktår). Skillnaden mellan kalenderår och jaktår är också viktig att framhålla i anslutning till figur 21, där andelen nya vapenlicenshavare med ändamål jakt sätts i relation till antalet jaktkortslösare per län. I detta fall avser kalenderåret det år då respektive jaktår påbörjas, vilket ytterligare understryker behovet av försiktighet vid tolkningen av resultaten.

Undersökningen tillämpar flera metodologiska angreppssätt för att analysera förändringar i antalet lösta jaktkort över tid. För att belysa variationer mellan år, län och kön används absoluta tal, andelar och procentuella förändringar. De figurer som redovisar medelåldern bygger på ett

viktat medelvärde, där varje ålderskategori viktas utifrån antalet lösta jaktkort i respektive exakt ålder. Detta säkerställer att medelåldersmättet speglar den faktiska åldersfördelningen bland jaktkortslösare och ger därmed en mer representativ bild av utvecklingen (figur 7 och 8). Vi testade Pearsons korrelation (r) mellan (1) antalet nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt och antalet fullföljda jägarexamina, (2) antalet nya tillståndshavare och antalet statligt lösta jaktkort, samt (3) antalet fullföljda jägarexamina och antalet statligt lösa jaktkort. Korrelationerna beräknades på årsvisa tidsserier; serierna normaliserades (linjärt) för att underlätta jämförelser mellan indikatorer med olika nivåer (figur 24), vilket inte påverkar korrelationskoefficienten

Vidare baseras figuren som jämför utvecklingen av avskjutet vilt, antalet lösta jaktkort och förekomsten av varg på en normaliseringsmetod. Genom att fastställa ett index för ett valt basår kan relativa förändringar analyseras oberoende av variablernas skilda skalor. Denna metod möjliggör en direkt och mer analytiskt stringent jämförelse mellan utvecklingsmönster för olika variabler över tid (figur 25). Som ett komplement till den visuella jämförelsen har även Pearsons korrelationskoefficient (r) beräknats mellan de normaliserade tidsserierna för att kvantifiera graden av samvariation över tid. Korrelationerna ska dock tolkas med försiktighet, eftersom de beskriver samvariation och inte i sig innebär kausala samband.

Den brevundersökning som genomfördes av Umeå universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) innehåller uppgifter om allmänhetens attityder i relation till jakt, djur och natur. Undersökningen skickades till totalt 13 550 slumpmässigt utvalda personer i åldrarna 18–85 år, bosatta i 77 kommuner. Den totala svarsfrekvensen uppgick till 42,2 procent. Urvalet var stratifierat och omfattade sju län: Västerbotten, Jämtland, Gävleborg, Dalarna, Södermanland, Örebro och Kronoberg. Inom varje län skickades 150 enkäter per kommun för att säkerställa ett tillräckligt stort svarsunderlag oberoende av kommunens befolkningsstorlek. För att säkerställa att resultaten är representativa för respektive län i förhållande till befolkningsstorlek viktades samtliga svar som samlades in på länsnivå. Det nationella urvalet var redan proportionerligt i förhållande till Sveriges befolkningsfördelning och krävde därför ingen viktning. Viktningen innebär att svar från kommuner som är underrepresenterade i förhållande till sin faktiska andel av länens befolkning ges större tyngd i analyserna, medan svar från överrepresenterade kommuner ges lägre vikt. På så sätt tilldelas svar från olika kommuner olika betydelse, vilket bidrar till att resultaten blir proportionerliga och representativa för varje län. För att jämföra svaren över tid (se avsnitt 4) utgår vi även från data från tidigare undersökningar inom samma projekt².

Det finns flera begränsningar kopplade till de datakällor och metoder som används i analyserna, vilket innebär att resultaten behöver tolkas med viss försiktighet. För det första går de samlade uppgifterna från olika datakällor inte att koppla till enskilda individer, varför det inte går att följa en person över tid för att identifiera specifika mönster i individuellt beteende. Därtill visar antalet nya unika vapenlicenshavare enbart hur många personer som beviljats sitt första vapentillstånd under ett visst år (kalenderår). Detta innebär att siffrorna inte nödvändigtvis speglar det faktiska

² Dressel, S., Sandström, C., Bennett, J., & Ericsson, G. (2021). En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning. Rapport 2021:8. Umeå, Sweden: Institutionen för vilt, fisk och miljö, Sveriges lantbruksuniversitet

antalet aktiva jägare, eftersom en person kan inneha flera licenser och/eller avstå från att jaga trots licensinnehav.

En ytterligare begränsning är att Polismyndighetens ärendehanteringssystem inte är utformat eller avsett för statistisk bearbetning. Det finns således ett antal möjliga felkällor eller osäkerhetsfaktorer avseende dessa uppgifter. Vapenregistren är inte direkt sökbara; varje statistikuttag kräver därför särskild programmering. Om sökningen inte avgränsas på ett helt korrekt sätt riskerar resultatet att bli missvisande. Detta medför också att liknande statistikförfrågningar kan komma att generera något olika uppgifter över tid. Polismyndigheten kan därför inte garantera att alla siffror är helt korrekta, eftersom utdragen baseras på vad som manuellt registrerats i ärendemeningen i respektive ärende. Uppgifternas kvalitet kan därmed variera beroende på hur och av vem ärendet handlagts. Vi noterar att totalsiffror i vissa fall inte överensstämmer med summan av undergrupper (t.ex. kön eller ålder). Andelar har därför beräknats utifrån summan av redovisade undergrupper.

Vidare baseras analysen av mängden vilt huvudsakligen på rapporterad avskjutning av klövvilt. Grundantagandet är att avskjutningsdata speglar de verkliga populationsstorlekarna, men detta är inte alltid självklart. Variationen i jakttryck, rapporteringsbenägenhet, regionala förvaltningsskillnader och förändrade jakttider kan påverka avskjutningsstatistiken utan att populationsstorlekarna förändrats i motsvarande riktning.

Den tidigare rapporten från 2018 hade tillgång till ett bredare datamaterial och kunde därmed fastställa andra faktorer som påverkar om en person löser jaktkort. Exempelvis hade den tidigare rapporten tillgång till screeningdata vilket fastställde att tillgång till jaktmark påverkar sannolikheten att en individ löser jaktkort (Eriksson m.fl. 2018). Detta antagande har därför inkluderats i föreliggande rapport, trots att motsvarande data inte finns tillgänglig inom ramen för denna undersökning. I den tidigare rapporten skickades också en brevundersökning till personer som finns i jaktkortsregistret.

Vidare har rapportens datamaterial olika tidsmässiga utgångspunkter, vilket innebär att analyserna genomförs med varierande startår. I vissa fall har därför ett medvetet urval gjorts för att fokusera på senare år i syfte att belysa utvecklingen under den mest aktuella perioden.

Tabell 1. Variablernas fördelning över olika tidsperioder.

Variabel	Uppdelning	Tidsperiod
Antalet lösta statliga jaktkort	Svenska jaktkortslösare	1939-1940 – 2025-2026
Antalet lösta statliga jaktkort	Svenska och utländska jaktkortslösare samt kvinnor/män	2005-2006 – 2025-2026
Antalet lösta statliga jaktkort	Ålder	2017-2018 – 2025-2026
Antalet lösta statliga jaktkort	Län	2005-2006 – 2025-2026
Folkmängd	Län	2020-2025
Medelålder	Län	2020-2024
Sysselsättning	Län och ålder	2020-2024
Avskjutet klövvilt	Art (ej vildsvin)	1939-1940 – 2025-2026
Antal vargar	Sverige	2013-2025
Fullföljda jägarexamen	Sverige, kvinnor/män och ålder	2005-2025
Vapentillstånd	Nya tillståndshavare per år som beviljats sitt första vapentillstånd för ändamålet jakt, det totala antalet beviljade vapentillstånd för jakt per år, nya tillståndshavare per län och år, fördelning av nya tillståndshavare efter födelseår uppdelat per decennium, antalet nya tillståndshavare som beviljats ett första vapentillstånd för andra ändamål än jakt samt uppgifter fördelade på kvinnor och män.	2004-2025

Slutligen kan det finnas individer som aldrig förekommit i Jägarregistret men ändå jagar. Dessa individer fångas inte upp av de ordinarie datakällorna, vilket kan leda till underskattning av det faktiska antalet jägare och därmed påverka analyserna av jaktens omfattning och utveckling.

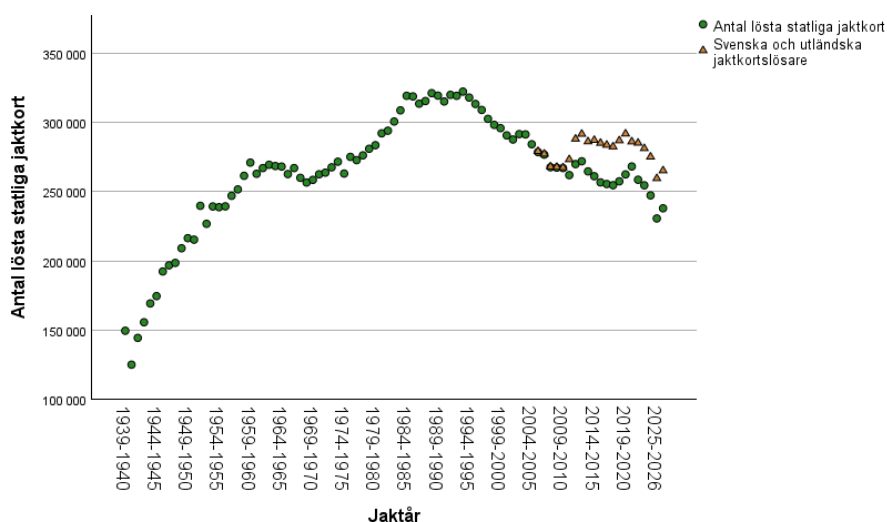
Sammantaget innebär dessa begränsningar att både omfattning och förändringar i jaktutövande kan vara svåra att mäta med full precision, och resultaten bör därför tolkas med försiktighet. Ytterligare en begränsning med denna rapport är att vi inte genomfört till exempel intervjuer med Naturvårdsverket eller jägarorganisationerna varför vi inte har undersökt eventuella åtgärder som genomförs för att påverka rekryteringen av jakt.

Följande bilagor bifogas i rapporten: Registerdata och brevundersökning.

3. Resultat

3.1 Antal lösta jaktkort över tid

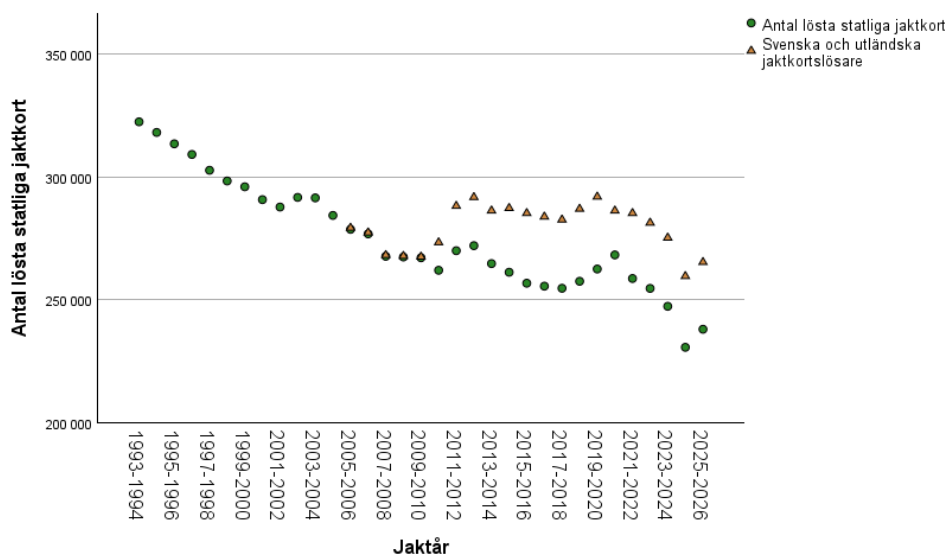
Antalet lösta jaktkort i Sverige har varierat över tid (figur 2). Under jaktåret 1939–1940 utfärdades omkring 150 000 jaktkort, varefter antalet ökade successivt fram till början av 1960-talet. Mellan 1960 och 1980 låg nivåerna relativt stabilt. Från och med jaktåret 1980–1981 ökade antalet lösta jaktkort på nytt och nådde sin högsta nivå under jaktåret 1993–1994, då totalt 322 432 jaktkort löstes. Därefter bröts trenden, och antalet jaktkort har sedan dess minskat kontinuerligt (figur 3). Under jaktåret 2025–2026 löstes 238 092 jaktkort, vilket innebär en minskning med 84 340 jaktkort (−26,2 %) jämfört med toppåret 1993–1994.

Figur 2. Antal lösta statliga jaktkort från 1939–1940 till 2025–2026. Notera att jaktåret 2025–2026 fortfarande pågår i skrivande stund och att antalet lösta jaktkort därav inte speglar det slutliga antalet lösta jaktkort.

En fördjupad analys av utvecklingen under senare år visar att antalet lösta jaktkort uppgick till 278 709 under jaktåren 2006–2007. Därefter har en långsiktig minskning kunnat observeras, med 257 442 lösta jaktkort under jaktåret 2015–2016 och 238 092 under 2025–2026. Nedgången blev särskilt tydlig efter jaktåret 2012–2013, då antalet jaktkort minskade från 272 078 till 264 784 året därpå och vidare till 261 272 under 2014–2015.

Den nedåtgående trenden fortsatte under större delen av 2010-talet, även om en tillfällig ökning noterades mellan jaktåren 2018–2019 och 2020–2021. Denna uppgång blev dock kortvarig. Därefter återupptogs minskningen, med 258 725 lösta jaktkort under jaktåret 2021–2022, 254 699 år 2022–2023 och 230 746 år 2024–2025. Det senaste jaktåret, 2025–2026, indikerar emellertid en viss återhämtning, då antalet lösta jaktkort ökade till 238 092.

Figur 3. Antal lösta statliga jaktkort från 1993–1994 till 2025–2026. Notera att jaktåret 2025–2026 fortfarande pågår i skrivande stund och att antalet lösta jaktkort därav inte speglar det slutliga antalet lösta jaktkort.

Sammantaget innebär detta att antalet jaktkortslösare i dag ligger på en nivå som påminner om perioden 1960–1975 (se figur 2), vilket tydligt illustrerar hur den aktiva jägarkåren har förändrats över tid. Den långsiktiga minskningen har dessutom konsekvenser för finansieringen av Viltvårdsfonden, då jaktkortsavgifterna utgör dess huvudsakliga intäktskälla. En minskad försäljning av jaktkort leder därmed till minskade resurser för viltforskning, förvaltning och andra samhällsnyttiga insatser kopplade till jakt och viltvård.

3.2 Demografiska förändringar

I detta avsnitt analyseras demografiska förändringar som kan påverka antalet lösta jaktkort. Utvecklingen av jaktkortsinnehav redovisas utifrån kön, med fokus på andelen manliga respektive kvinnliga jaktkortslösare, samt utifrån olika ålderskohorter. Vidare presenteras länsvisa förändringar i antalet lösta jaktkort i relation till befolkningsutveckling, förändringar i medelålder och sysselsättningsgrad i respektive län.

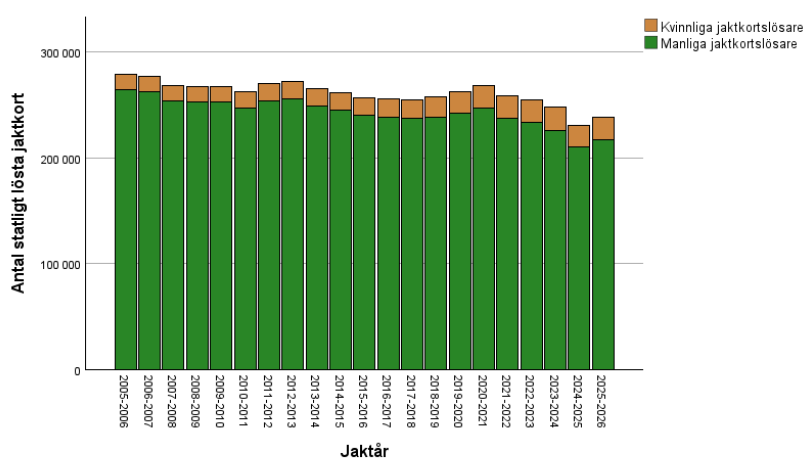
3.2.1 Kvinnor och män

Samtidigt som det totala antalet lösta jaktkort har minskat över tid har den svenska jägarkårens könssammansättning förändrats avsevärt. Statistik över utfärdade jaktkort visar en kontinuerlig ökning av antalet kvinnliga jägare, samtidigt som antalet manliga jägare gradvis har minskat.

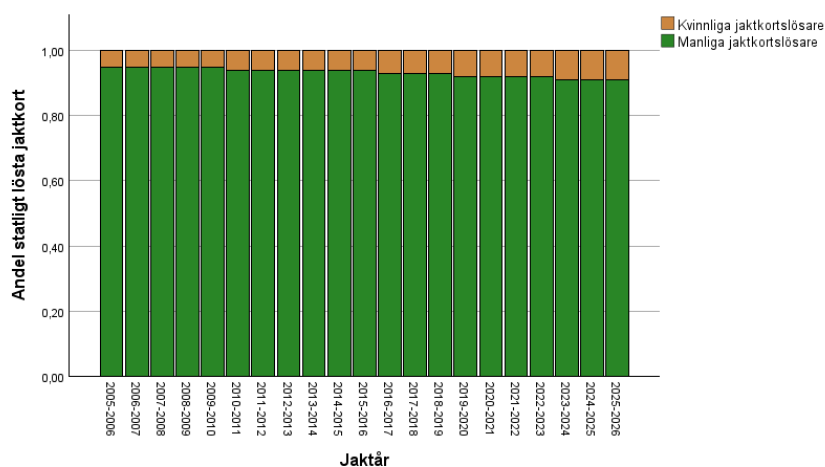
I mitten av 2000-talet utgjorde kvinnor fortfarande en mycket liten andel av jägarkåren, omkring fem procent. Under jaktåret 2005–2006 löste cirka 14 300 kvinnor jaktkort, att jämföra med omkring 264 600 män. Sedan dess har antalet kvinnliga jaktkortslösare ökat över tid. Jaktåret 2019–2020 hade antalet kvinnor som löste jaktkort stigit till cirka 20 200, motsvarande omkring åtta procent av jägarkåren. Under de senaste jaktåren har antalet stabiliserats omkring 21 000, vilket innebär att kvinnor i dag utgör ungefär nio procent av jaktkortslösarna.

Utvecklingen bland män har samtidigt gått i motsatt riktning. Från drygt 260 000 manliga jägare i mitten av 2000-talet har antalet successivt minskat, med tydligare nedgångar efter jaktåret 2015–2016. Den lägsta nivån noterades under jaktåret 2024–2025, då cirka 210 200 män löste jaktkort. Under det senaste jaktåret, 2025–2026, kan dock en viss återhämtning skönjas med omkring 217 000 lösta jaktkort, men nivån ligger fortsatt avsevärt under nivåerna som präglade mitten av 2000-talet.

Sammantaget indikerar denna utveckling att könsskillnaderna inom jakten gradvis minskar, även om verksamheten fortsatt är tydligt mansdominerad. Den ökade andelen kvinnliga jaktkortslösare speglar bredare samhällsliga förändringar, där nya grupper i allt högre utsträckning söker sig till jakt, en trend som även uppmärksammats i tidigare forskning om rekrytering av nya jägare (Hansson-Forman m.fl., 2020).

Figur 4. Antal lösta statliga jaktkort 2005–2006 till 2025–2026, redovisat för kvinnor, män samt totalt. Notera att jaktåret 2025–2026 fortfarande pågår i skrivande stund och att antalet lösta jaktkort därav inte speglar det slutliga antalet lösta jaktkort.

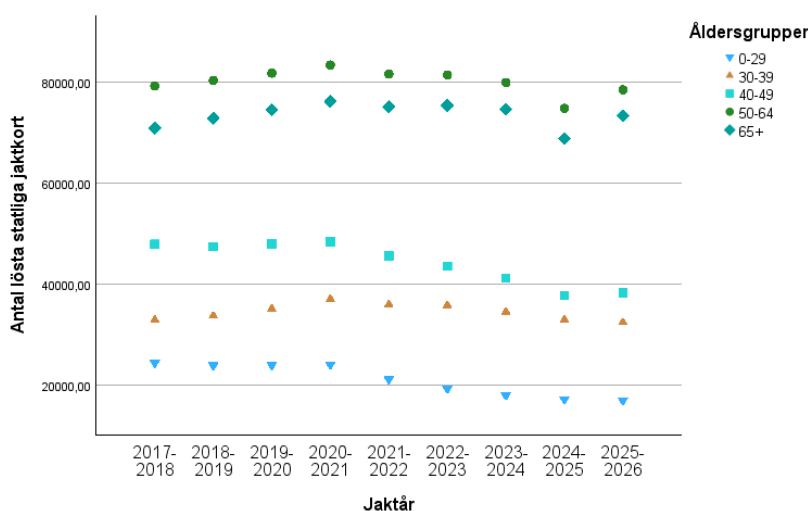

Figur 5. Andel (%) kvinnliga och manliga jaktkortslösare bland personer som löst statligt jaktkort i Sverige, jaktåren 2005–2006 till 2025–2026.

3.2.2 Ålderskohorter

Figur 6, som visar antalet lösta jaktkort över tid uppdelat efter åldersgrupper, illustrerar ett tydligt och stabilt mönster. Den åldersgrupp som konsekvent löser flest jaktkort är personer i åldern 50–64 år, följt av gruppen 65 år och äldre. Därefter följer åldersgruppen 40–49 år, med 30–39-åringarna strax därefter. Den yngsta gruppen, personer 29 år eller yngre, löser genomgående det lägsta antalet jaktkort. Detta åldersmönster är stabilt under hela den analyserade perioden, från jaktåret 2017–2018 till och med 2025–2026.

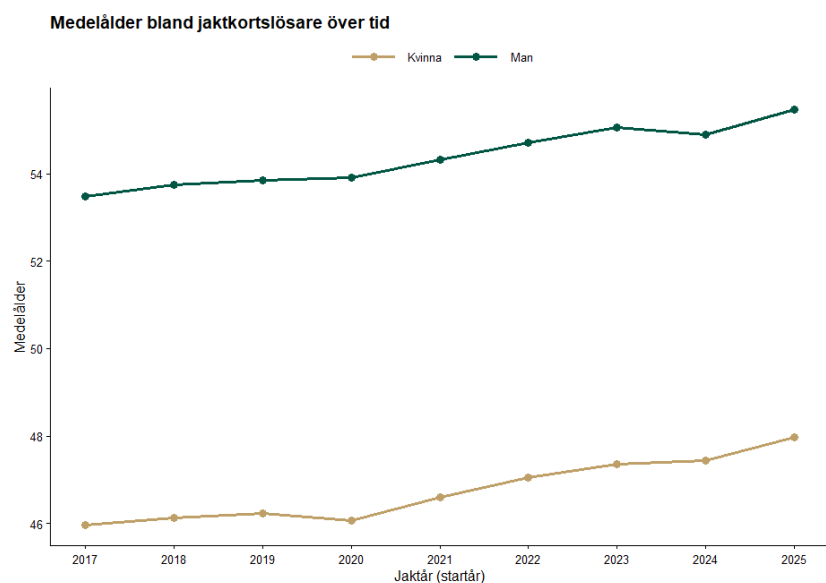
Den nedgång i antalet lösta jaktkort som observeras mellan jaktåren 2023–2024 och 2024–2025 (figur 3) framträder tydligast i de äldre åldersgrupperna. Samtidigt är det också dessa grupper som står för ökningen under jaktåret 2025–2026, vilket ytterligare understryker deras centrala betydelse för den övergripande utvecklingen.

Figur 6. Antalet lösta statliga jaktkort. Redovisat för åldersgrupper, 2016–2017 till 2025–2026. Notera att jaktåret 2025–2026 fortfarande pågår i skrivande stund och att antalet lösta jaktkort därav inte speglar det slutliga antalet lösta jaktkort.

Nationellt ökade den viktade medelåldern bland jaktkortslösare från 53,0 år 2017 till 54,8 år 2025 ($\approx +1,9$ år), med en tydligare uppgång efter 2020 och en mindre tillfällig nedgång 2024.

Medelåldern bland jaktkortslösare är genomgående högre bland män än bland kvinnor och ökar något över tid (figur 7). Under perioden 2017–2025 låg kvinnors medelålder relativt stabilt mellan 46 och 48 år (46,0 år 2017 och 48,0 år 2025), medan mäns medelålder ökade från 53,5 till 55,5 år. Detta mönster bekräftas även i medianåldern: kvinnor ökade från 47 till 49 år, och män från 54 till 57 år. Sammantaget visar resultaten på en gradvis åldrande jägarkår, särskilt bland män, medan åldersfördelningen bland kvinnor är något lägre men följer samma övergripande trend.

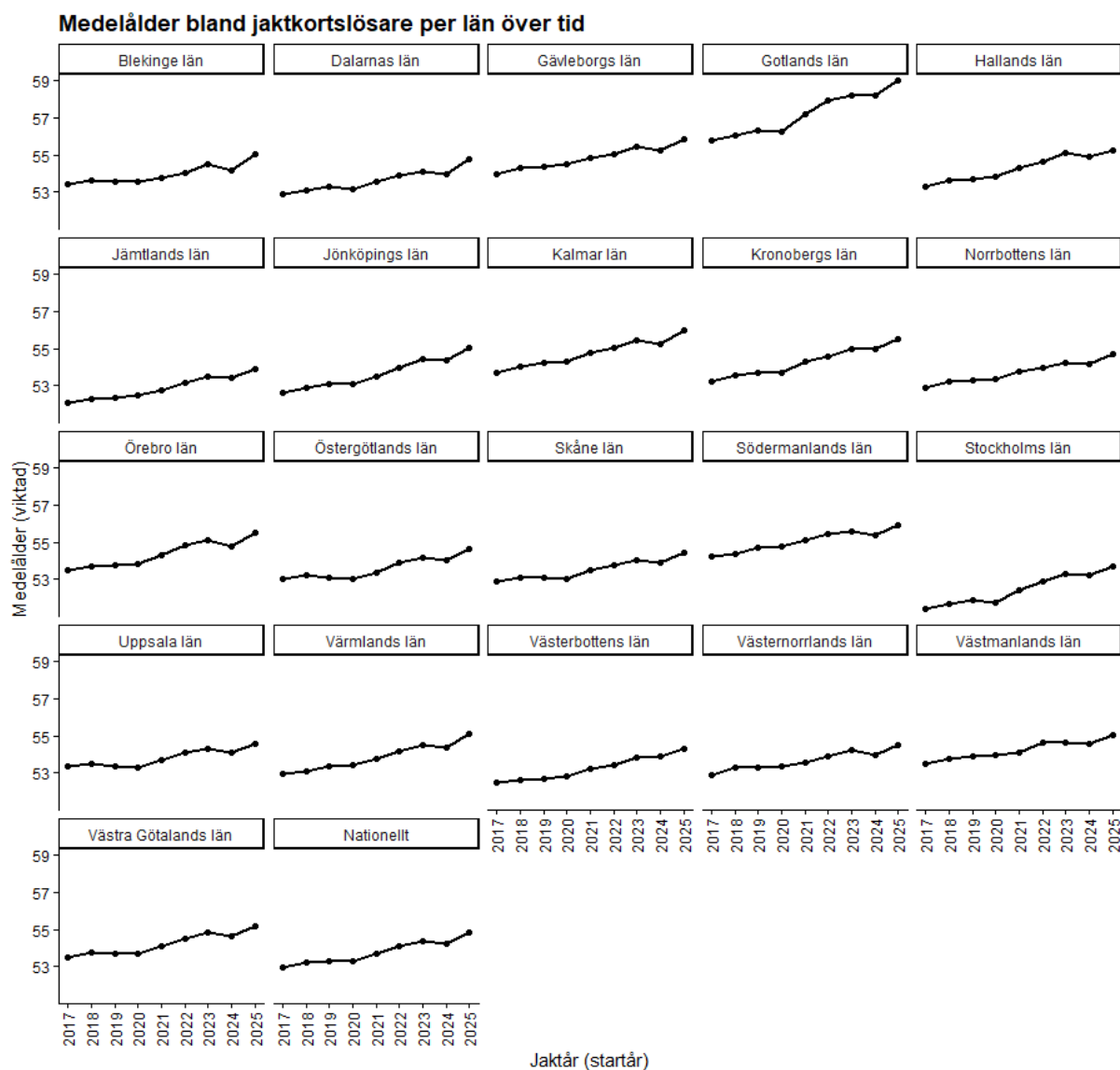

Figur 7. Medelålder bland personer som löst statligt jaktkort per jaktår (startår), uppdelat på kön. Linjer visar utvecklingen 2017–2018 till 2025–2026.

Figur 8 visar att den nationella trenden med en ökande medelålder bland jaktkortslösare återfinns i samtliga län under perioden 2017–2025. Ökningens omfattning varierar dock regionalt. Den största åldersförskjutningen återfinns på Gotland, där medelåldern stiger från 55,8 år (2017) till 59,0 år (2025), en ökning med cirka 3,2 år. Även Jönköpings län uppvisar en tydlig ökning (52,6 till 55,0 år; +2,4 år), liksom Stockholms län (51,4 till 53,7 år; +2,3 år).

År 2025 är medelåldern högst i Gotlands län (59,0 år), följt av bland annat Kalmar län (56,0 år) och Södermanlands län (55,9 år). Den lägsta medelåldern återfinns i Stockholms län (53,7 år), och relativt låga nivåer syns även i Jämtlands län (53,9 år).

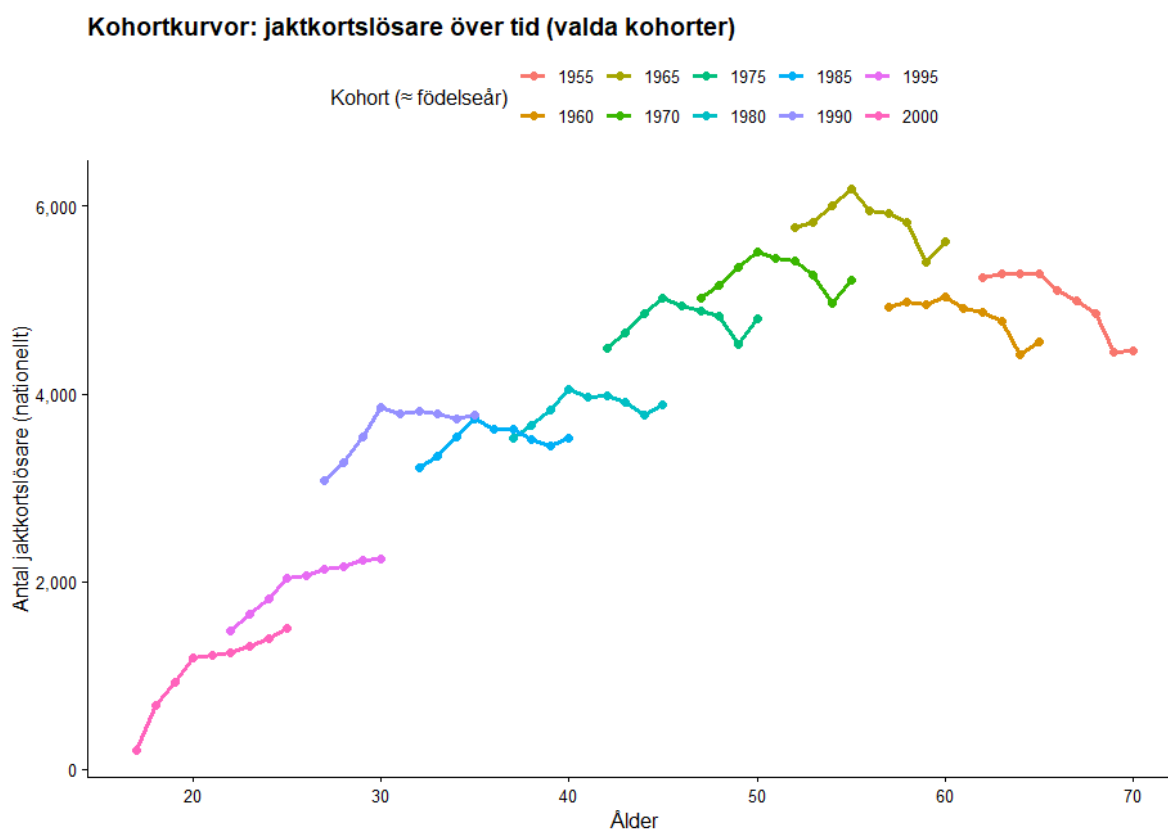
Resultaten pekar mot en fortsatt åldrande jägarkår, men där utvecklingstakten skiljer sig tydligt mellan länen.

Figur 8. Medelålder (viktad efter antal lösta jaktkort) bland jaktkortslösare per län och jaktår (startår), 2017–2025, panelen ”Nationellt” visar motsvarande utveckling för hela landet.

Sett i ett bredare perspektiv speglar dessa mönster den demografiska omvandling som jägarkåren genomgår. Den tydliga dominansen av äldre jägare överensstämmer med tidigare forskning som beskriver en åldrande jägarkår och minskad rekrytering av yngre personer (Heberlein m.fl., 2002; Hansen m.fl., 2012). Flera studier har visat att ungdomar och unga vuxna i lägre grad än tidigare rekryteras till jakt, bland annat på grund av begränsad tillgång till jaktmark, bristande jaktliga nätverk, mindre fritid och förändrade livsstilmönster (Hansson-Forman m.fl., 2020; Lindberg, 2010). Samtidigt tyder senare forskning på att nya grupper, såsom kvinnor och stadsbor, gradvis söker sig till jakt, men ännu inte i den omfattning som krävs för att kompensera för den stora gruppen äldre jägare som successivt lämnar jaktutövandet (Eriksson m.fl., 2018; Heberlein m.fl., 2008; Larson m.fl.,

Sammantaget visar figuren att åldersstrukturen fortsatt är en central faktor bakom utvecklingen av antalet lösta jaktkort, och att långsiktiga demografiska förändringar spelar en avgörande roll för jaktens framtida rekryterings- och försörjningsbas.

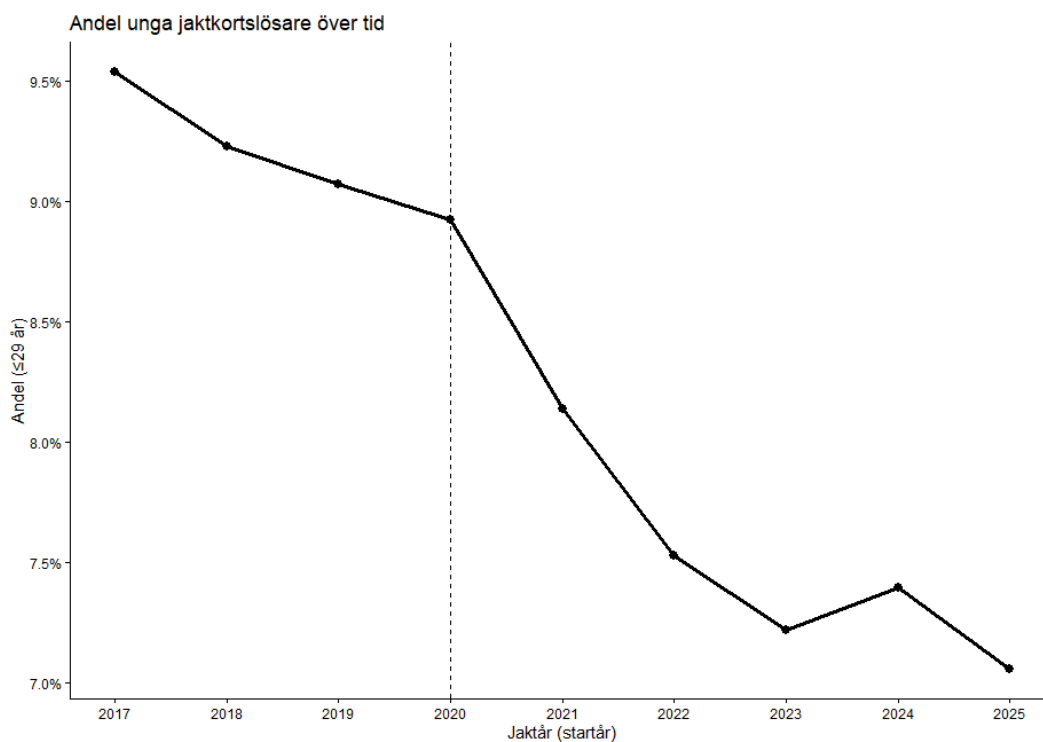

Figur 9. Kohortkurvor för jaktkortslösare (nationellt) 2017–2018 till 2025–2026, uppdelat på approximativa födelsekohorter (startår av jaktåret – ålder); varje linje visar antalet jaktkortslösare inom respektive kohort i de åldrar som kan observeras under perioden.

För att komplettera den deskriptiva åldersgruppsanalysen och skapa en bättre förståelse för eventuella generationsskiften inom jägarkåren visualiseras jaktkortslösare även som kohortkurvor (figur 9). Detta möjliggör jämförelser mellan födelsekohorter över tid och visar hur stora olika kohorter är samt hur deras nivåer utvecklas, snarare än att enbart beskriva hur jaktkortslösandet fördelar sig mellan åldersgrupper ett enskilt år.

Figur 9 indikerar att yngre födelsekohorter tenderar att ligga på lägre nivåer av jaktkortslösare än äldre kohorter inom de åldersintervall som kan följas i materialet. Särskilt tydligt är att 1995- och 2000-kohorterna ligger markant lägre än kohorter födda under 1960- till 1980-talen. Detta mönster är förenligt med en utveckling där kohortersättningen, det vill säga i vilken utsträckning yngre generationer ersätter äldre som lämnar jakten, på sikt bidrar till en fortsatt minskning av antalet lösta jaktkort.

Samtidigt avviker 1990-kohorten något genom att ligga närmare 1985-kohorten i nivå, vilket kan antyda en tillfällig stabilisering eller påverkan av ålders- och periodeffekter i just den fas av livet då kohorten observeras. Resultaten bör därför tolkas med viss försiktighet, eftersom kohorterna endast kan följas under nio jaktår och i delvis olika åldersintervall. Detta innebär att både ålderseffekter och årsspecifika variationer kan påverka nivåerna, och att mer långsiktiga slutsatser om kohorttrender kräver längre tidsserier än vad som för närvarande står till buds.

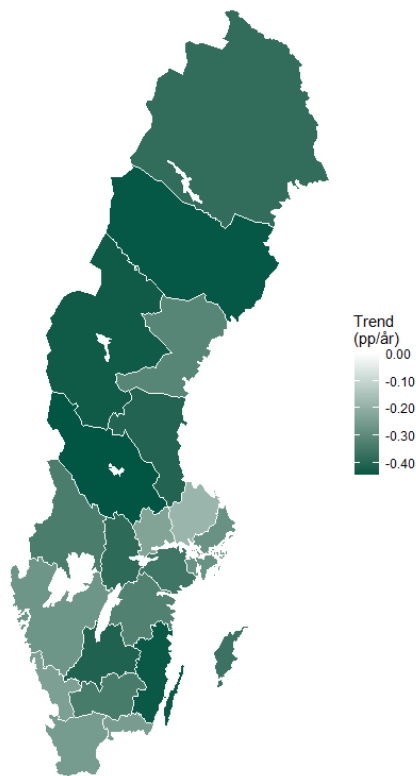

Figur 10. Andel unga jaktkortslösare (≤ 29 år) per jaktår (nationellt), 2017–2018 till 2025–2026; den streckade linjen markerar jaktår 2020–2021.

Andelen jaktkortslösare som är 29 år eller yngre minskar tydligt under perioden 2017–2018 till 2025–2026 (figur 10). Nedgången är relativt gradvis fram till jaktår 2020–2021, varefter minskningen accelererar och andelen unga faller till omkring sju procent mot slutet av tidsserien. Även om en mindre återhämtning kan skönjas 2024 ligger nivån 2025 åter lägre. Här kan det emellertid tillkomma personer eftersom jaktåret 2025/26 formellt sett inte är avslutat ännu. Om denna utveckling fortsätter innebär det en försvagad rekryteringsbas, vilket på sikt riskerar att förstärka den långsiktiga nedgången i totala antalet lösta jaktkort när äldre kohorter successivt lämnar jaktutövandet.

Regional förändring i rekrytering

Trend i andel jaktkortslösare ≤29 år (procentenheter per år)

Mörkare grön = större minskning.

Figur 11. Regional förändring i rekrytering. Trend i andelen jaktkortslösare ≤29 år per län, uttryckt som förändring i procentenheter per år under perioden 2017–2025 (mörkare grön = större minskning).

Figur 10 och 12 visar sammantaget att andelen jaktkortslösare i åldersgruppen ≤29 år har minskat i samtliga län under perioden 2017–2025, även om utvecklingen inte är helt jämn över tid eller mellan olika delar av landet. Minskningen är tydligast i flera län i norra och mellersta Sverige, vilket också framgår av de mörkare gröna nyanserna i figur 11.

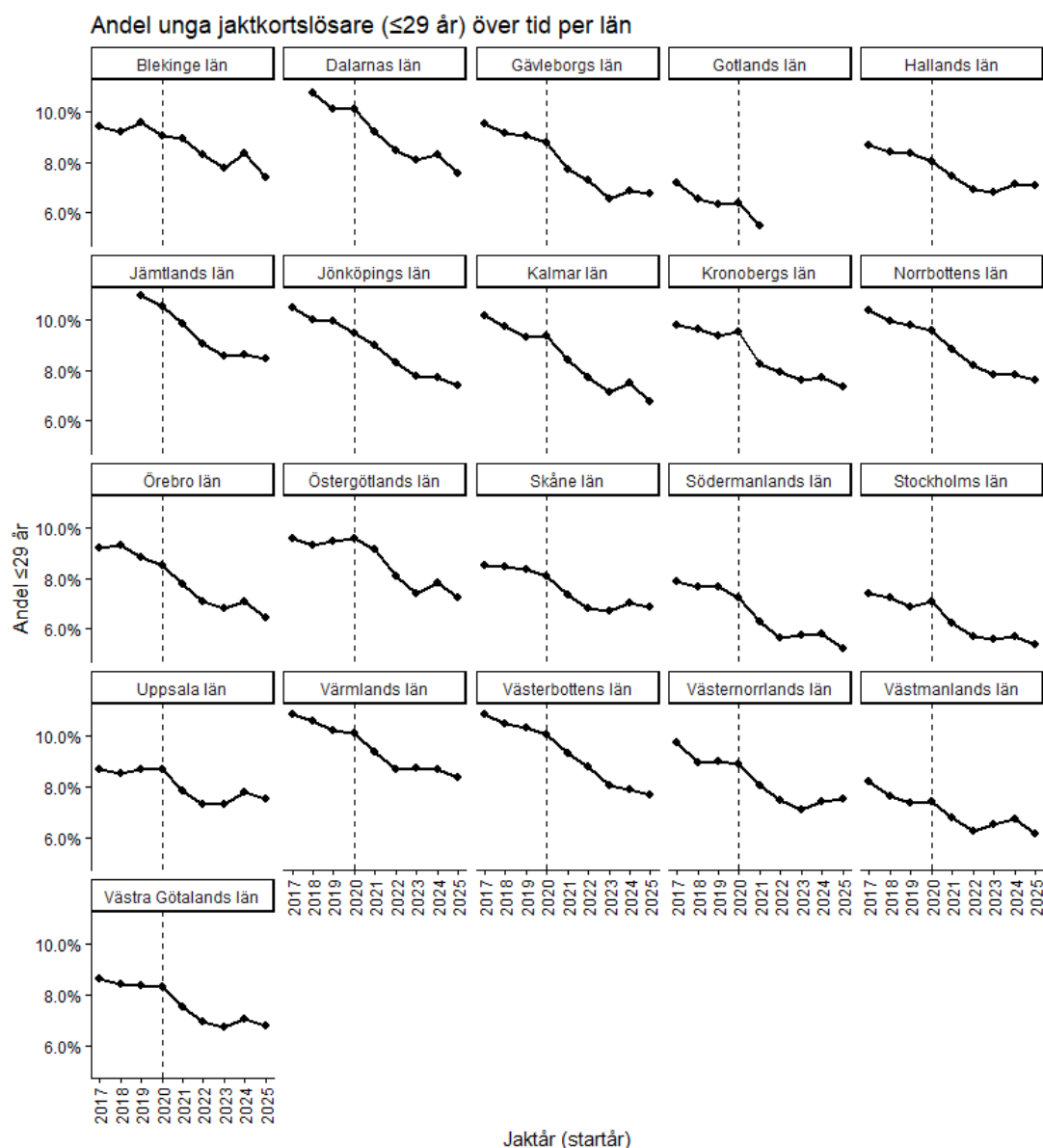
De brantaste nedgångarna återfinns i Dalarnas, Västerbottens, Kalmar och Jämtlands län, där trenden ligger omkring $-0,43$ till $-0,45$ procentenheter per år. Detta motsvarar en total minskning på cirka 3,1–3,5 procentenheter över perioden. Exempelvis minskar Dalarna från 11,0 procent år 2017 till 7,6 procent år 2025 ($-3,45$ procentenheter), och Västerbotten från 10,9 procent till 7,7 procent ($-3,20$ procentenheter). Även Jönköpings, Gävleborgs och Örebro län uppvisar stora nedgångar (cirka $-0,39$ till $-0,41$ procentenheter per år).

En mer måttlig minskning observeras i storstadslänen och vissa sydliga län. Uppsala län har den svagaste nedgången ($-0,19$ procentenheter per år; från 8,7 procent till 7,5 procent, totalt $-1,19$ procentenheter). Även Halland och Skåne minskar mindre än flera andra län ($-0,24$ till $-0,25$ procentenheter per år), medan Stockholms län minskar från 7,4 procent till 5,4 procent ($-2,07$ procentenheter totalt).

Paneldiagrammen (figur 12) tydliggör att flera län följer ett mönster där nedgången är särskilt kraftig efter 2020 och därefter tenderar att plana ut. Figur 10 indikerar också att vissa län uppvisar en svag återhämtning 2024 – en kortsiktig uppgång jämfört med 2023 – vilket kan tolkas som ett

tillfälligt trendbrott eller en stabilisering. Denna utveckling är dock inte generell. I flera län, exempelvis Norrbottens, Västerbottens, Värmlands och Jönköpings län, syns ingen motsvarande uppgång 2024; i stället ligger andelen unga kvar på en låg nivå eller minskar ytterligare.

Figureerna förstärker således bilden av att minskningen i unga jaktkortslösare är omfattande i både tid och rum. Samtidigt varierar utvecklingen mellan länen, vilket är viktigt att beakta i diskussionen om rekrytering, regionala skillnader i jaktförutsättningar och jägarkårens framtida utveckling.

Figur 12. Andel unga jaktkortslösare (≤ 29 år) över tid per län. Andelen (procent) redovisas för jaktårens startår 2017–2025; den streckade linjen markerar 2020 som en möjlig brytpunkt i utvecklingen.

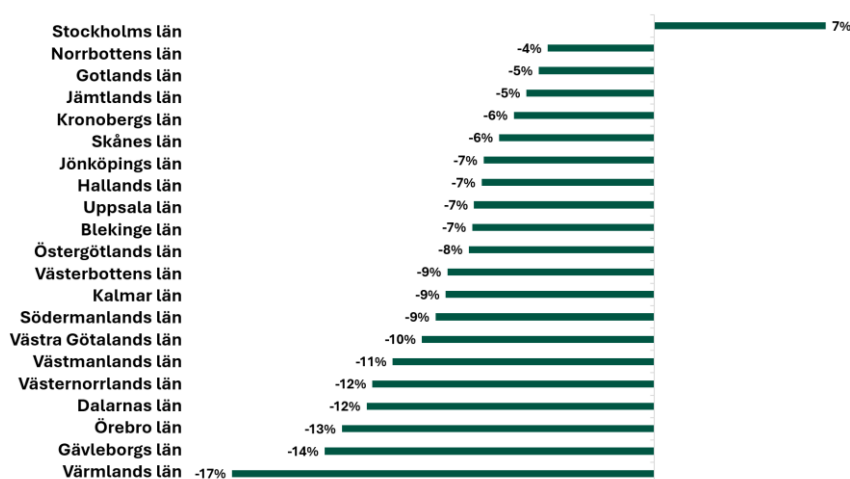
3.2.3 Regionala förändringar

Förutom variationer över tid framträder även skillnader mellan länen när det gäller antalet lösta jaktkort. Stockholms län uppvisar ett avvikande mönster jämfört med övriga län (figur 13 och 14). Mellan jaktåren 2005–2006 och 2015–2016 ökade antalet lösta jaktkort i länet med cirka 1 500. Därefter följde en ökning, med omkring 2 150 lösta jaktkort mellan jaktåren 2015–2016 och 2025–2026. Totalt innebär detta en total ökning på cirka 3 600 lösta jaktkort i Stockholms län mellan jaktåren 2005–2006 och 2025–2026.

Det är dock viktigt att betona att statistiken avser det län där jägaren är bosatt, inte nödvändigtvis var jakten bedrivs. Ökningen i Stockholms län behöver därför inte innebära att det jagas mer inom länet. Tvärtom visar en undersökning om jaktkortslösare från 2024 att en mycket stor andel av jägarna bosatta i Stockholms län uppger att de huvudsakligen jagar i ett annat län (cirka 70%). I övriga län är andelen som främst jagar utanför det egna länet betydligt lägre – från så lågt som 9,5% i Dalarnas län till omkring en femtedel i flera län, och upp till ungefär en tredjedel i exempelvis Södermanlands län, Uppsala län, Hallands län, Västmanlands län och Skåne län.³

I samtliga övriga län har antalet jaktkortslösare minskat under de senaste tjugo åren. De största minskningarna i absoluta tal återfinns i Västra Götalands och Värmlands län. I dessa län minskade antalet lösta jaktkort med cirka 3 400 respektive 2 700 mellan 2005–2006 och 2015–2016, följt av ytterligare minskningar om omkring 2 100 respektive 1 600 mellan 2015–2016 och 2025–2026. Totalt motsvarar detta en nedgång på cirka 5 500 respektive 4 300 jaktkort under perioden 2005–2025.

I relativa termer var förändringen i antal lösta jaktkort mest uttalad i Värmlands län, Örebro län, Dalarnas län och Västra Götalands län under perioden 2005–2006 till 2015–2016 (figur 13). I dessa län översteg den procentuella minskningen 10 procent. Under den efterföljande perioden, 2015–2016 till 2025–2026, (figur 13) var den relativa nedgången störst i Gävleborgs län, Värmlands län, Dalarnas län, Kronobergs län och Norrbottens län. Även under denna period uppgick den procentuella minskningen till mer än 10 procent i samtliga berörda län.

³ Uppgifterna om var jägare bosatta i olika län huvudsakligen jagar baseras på "Undersökning till jaktkortslösare 2024", genomförd av Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i samarbete med Naturvårdsverket. Datainsamlingen genomfördes 22 augusti–24 oktober 2024. Urvalet drogs ur Naturvårdsverkets register över personer som löst statligt jaktkort och omfattade 6300 individer (cirka 300 per län). Kontaktperson: Fredrik Widemo (SLU).

Figur 13. Antalet lösta statliga jaktkort på länsnivå. Relativ förändring, 2005–2006 till 2015–2016.

Figur 14. Antalet lösta statliga jaktkort på länsnivå. Relativ förändring, 2015–2016 till 2025–2026. Notera att jaktåret 2025–2026 fortfarande pågår i skrivande stund och att antalet lösta jaktkort därav inte speglar det slutliga antalet lösta jaktkort.

Kan vi då förstå denna nedgång i antalet jaktkortslösare genom att studera den allmänna utvecklingen vad gäller folkmängd, medelålder och andelen sysselsatta i Sverige? Tabellerna nedan (tabell 2 och 3) ska tolkas som följer: Under perioden 2015–2025 har Stockholms läns folkmängd ökat med 12 procent. Under samma tidsperiod har den genomsnittliga medelåldern i länet stigit med 1,4 år. Vidare har sysselsättningen bland personer i åldersgruppen 16–65 år ökat med 6 procent mellan 2020 och 2024. Samtidigt har sysselsättningen bland personer i åldersgruppen 65–74 år stigit med 29 procent.

Sett till utvecklingen i samtliga län under perioderna 2015–2024/2025 och 2020–2024 framgår att både medelåldern och andelen sysselsatta har ökat i hela landet (tabell 2 och 3). Samtidigt har folkmängden stigit i alla län utom två. Den starkaste befolkningstillväxten återfinns i Uppsala och Stockholms län, medan Västernorrlands och Norrbottens län tappat omkring 1 procent av sin befolkning.

Ökningen av antalet jaktkortslösare i Stockholms län (+10 procent över tio år) kan därmed delvis spegla en urbaniseringseffekt, där personer som tidigare löst jaktkort i andra län har flyttat till Stockholm och fortsatt att jaga. Det är också möjligt att nya grupper i länet, till exempel yngre jägare, kvinnor eller nyinflyttade med jaktintresse, i större utsträckning har tagit upp jakt.

I de län där antalet lösta jaktkort minskar framträder däremot en mer komplex bild. I vissa fall kan en minskande folkmängd vara en möjlig förklaring, men detta gäller långt ifrån alla län. Exempelvis har antalet jaktkortslösare i Värmland minskat med cirka 13 procent på tio år, trots att befolkningen under samma period varit relativt stabil. Detta visar att demografiska faktorer inte ensamma kan förklara utvecklingen.

Demografiska förändringar, såsom minskad befolkningsmängd, kan alltså potentiellt bidra till minskningen av jaktkort i vissa län, men sambanden är inte entydiga på nationell nivå. Även om två län uppvisar negativ befolkningsutveckling räcker detta inte för att etablera ett generellt samband mellan utflyttning och minskat antal lösta jaktkort.

Medelåldern har ökat i samtliga län under perioden. Eftersom äldre personer generellt löser jaktkort i högre utsträckning än yngre – skulle man förvänta sig att totalantalet ökade snarare än minskade. Så är dock inte fallet. Även inom de äldsta kohorterna, där benägenheten att lösa jaktkort är som högst, sker en nedgång över tid. Resultaten visar således att även i de grupper som traditionellt burit upp jaktkortslösandet nu minskar i omfattning.

En möjlig bakomliggande faktor är i stället att sysselsättningen ökat, särskilt bland äldre personer. Om fler fortsätter att arbeta längre upp i åldrarna kan det innebära mindre tid för jaktutövning, vilket i sin tur kan påverka mängden fritid och därmed antalet lösta jaktkort. Detta är särskilt relevant eftersom äldre åldersgrupper står för en stor del av alla jaktkortslösare.

Det är dock svårt att dra säkra slutsatser om exakt vilka faktorer som ligger bakom minskningen av antalet jaktkort enbart utifrån demografiska faktorer såsom ålder och sysselsättning. Resultaten pekar snarare i motsatt riktning än förväntat, baserat på tidigare forskning. En del av förklaringen till att det inte går att utläsa några entydiga resultat kan vara att jägare utgör en relativt liten andel av befolkningen, vilket innebär att breda demografiska förändringar inte alltid får tydligt genomslag i jaktstatistiken. För att bättre förstå hur regional demografi påverkar jaktutövningen behövs mer fördjupade analyser som även beaktar andra relevanta faktorer, såsom tillgång till jaktmark, jaktliga nätverk, socioekonomiska villkor och lokala förändringar i viltpopulationerna.

Tabell 2. Demografisk utveckling på länsnivå, förändring under perioden 2015 till 2024/2025.

Län	Folkmängd 2015-2025 (procent)	Medelålder 2015-2024 (år)
Stockholms län	12	1.4
Uppsala län	17	0.5
Södermanlands län	7	1.0
Östergötlands län	7	0.9
Jönköpings län	7	0.7
Kronobergs län	7	0.6
Kalmar län	4	1.1
Gotlands län	7	1.3
Blekinge län	2	1.3
Skåne län	11	0.7
Hallands län	11	1.1
Västra Götalands län	9	0.9
Värmlands län	3	0.8
Örebro län	7	0.8
Västmanlands län	7	0.6
Dalarnas län	3	1.2
Gävleborgs län	2	1.3
Västernorrlands län	-1	1.2
Jämtlands län	5	0.6
Västerbottens län	7	0.5
Norrbottnens län	-1	1.0

Tabell 3. Demografisk utveckling på länsnivå, förändring under perioden 2020 till 2024/2025.⁴

Län	Sysselsatta (16-65år) 2020-2024 (procent)	Sysselsatta (65-74år) 2020-2024 (procent)
Stockholms län	6	29
Uppsala län	8	17
Södermanlands län	4	14
Östergötlands län	4	18
Jönköpings län	3	11
Kronobergs län	3	7
Kalmar län	2	10
Gotlands län	2	18
Blekinge län	2	15
Skåne län	6	17
Hallands län	4	19
Västra Götalands län	5	17
Värmlands län	3	13
Örebro län	4	14
Västmanlands län	4	15
Dalarnas län	2	14
Gävleborgs län	2	12
Västernorrlands län	2	15
Jämtlands län	4	14
Västerbottens län	7	17
Norrbottens län	3	21

3.2.4 Andelen jaktkortslösare per län

Ovan har vi redovisat antalet som löser jaktkort nationellt och regionalt. Här följer en redovisning av andelen jaktkortslösare över tid. Andelen av befolkningen som löst statligt jaktkort skiljer sig tydligt mellan länen, men utvecklingen går samtidigt i samma riktning i hela landet: mellan 2005 och 2024 minskar andelen jaktkortslösare i samtliga län. Skillnaderna mellan länen är dock stora både i nivå och i förändring.

År 2005 låg andelen högst i de norra och mer glesbefolkade länen. Jämtlands län hade den högsta andelen (10,1 %), följt av Norrbottens län (8,6 %) och Västerbottens län (7,5 %). Även Dalarna (6,0 %) och Värmland (5,6 %) låg högt. År 2024 är mönstret i stort sett detsamma, men på lägre nivåer: Jämtland är fortsatt högst (8,2 %), därefter Norrbotten (7,1 %) och Västerbotten (5,6 %).

I den andra änden av skalan återfinns storstads- och mer urbaniserade län. Stockholms län har lägst andel både 2005 (1,1 %) och 2024 (0,9 %), och Skåne ligger också lågt (1,7 % till 1,3 %).

⁴ Eftersom den statistik som redovisas för sysselsättning har förändrats över tid, från tidigare uppgifter om förvärvsarbete per län till nuvarande uppgifter om sysselsättning per län, baseras jämförelsen i denna undersökning på sysselsättning åren 2020 och 2025.

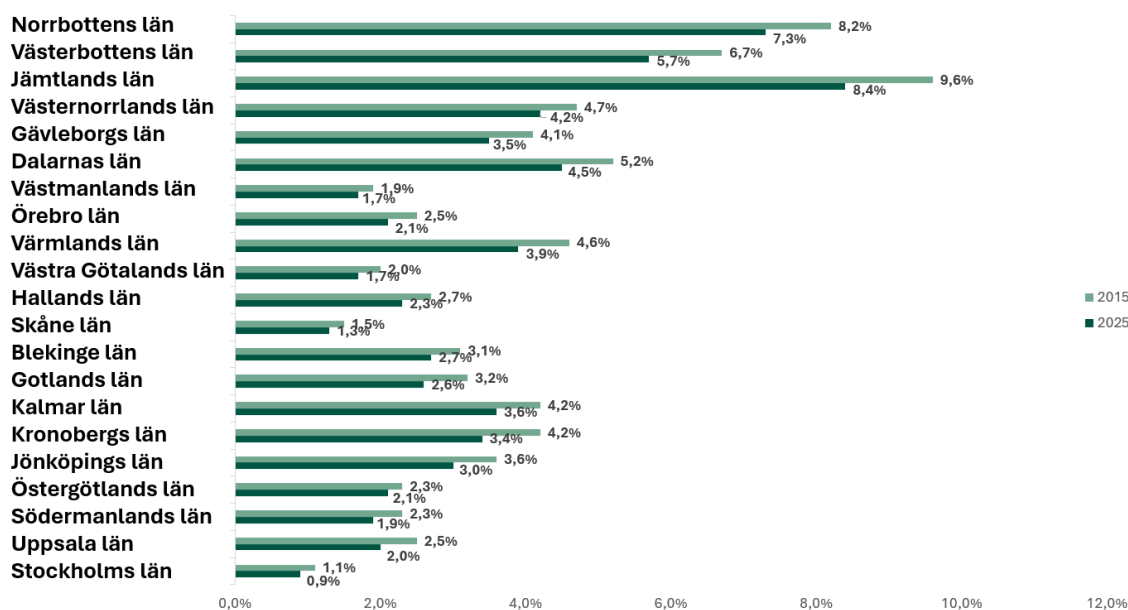
Minskningen över tid är tydlig men varierar i storlek. Förändringarna redovisas här som skillnad i andel (procentenheter).

De största minskningarna återfinns i Västerbottens län (-2,0 procentenheter), följt av Jämtlands län (-1,9) och Värmlands län (-1,8). Även Dalarnas län och Norrbottens län uppvisar tydliga nedgångar (båda -1,5), liksom Gävleborgs län (-1,4) och Kronobergs län (-1,3). Sammantaget indikerar detta att minskningen i jaktkortslösande är särskilt markant i flera län med starka jakttraditioner och/eller relativt hög andel jaktkortslösare vid periodens början.

En mellangrupp utgörs av län där nedgången ligger omkring en procentenhet: Västernorrlands län (-1,2) samt Jönköpings, Kalmar och Uppsala län (samtliga -1,1). Därtill minskar andelen i Hallands län och Örebro län med -1,0 procentenheter.

De minsta förändringarna återfinns i Stockholms län (-0,2), medan Skåne län och Västmanlands län minskar med -0,5. Flera län ligger också under en procentenhets nedgång, exempelvis Gotlands län (-0,7), Västra Götalands län (-0,7), Östergötlands län (-0,7) samt Blekinge och Södermanlands län (båda -0,8).

Sammanfattningsvis visar resultaten att andelen av befolkningen som löser jaktkort minskar i hela landet, men att takten i nedgången skiljer sig tydligt mellan länen, med de största minskningarna i delar av norra Sverige och i vissa län i Mellansverige, medan nedgången är mer begränsad i storstads- och vissa sydliga län.

Figur 15. Förändring (procentenheter) i andelen jaktkortslösare per län mellan 2015 och 2025. Folkmängden baseras på befolkningstal för januari respektive år, medan uppgifterna om antalet jaktkortslösare avser jaktåren 2015/2016 och 2025/2026.

3.3 Resurser

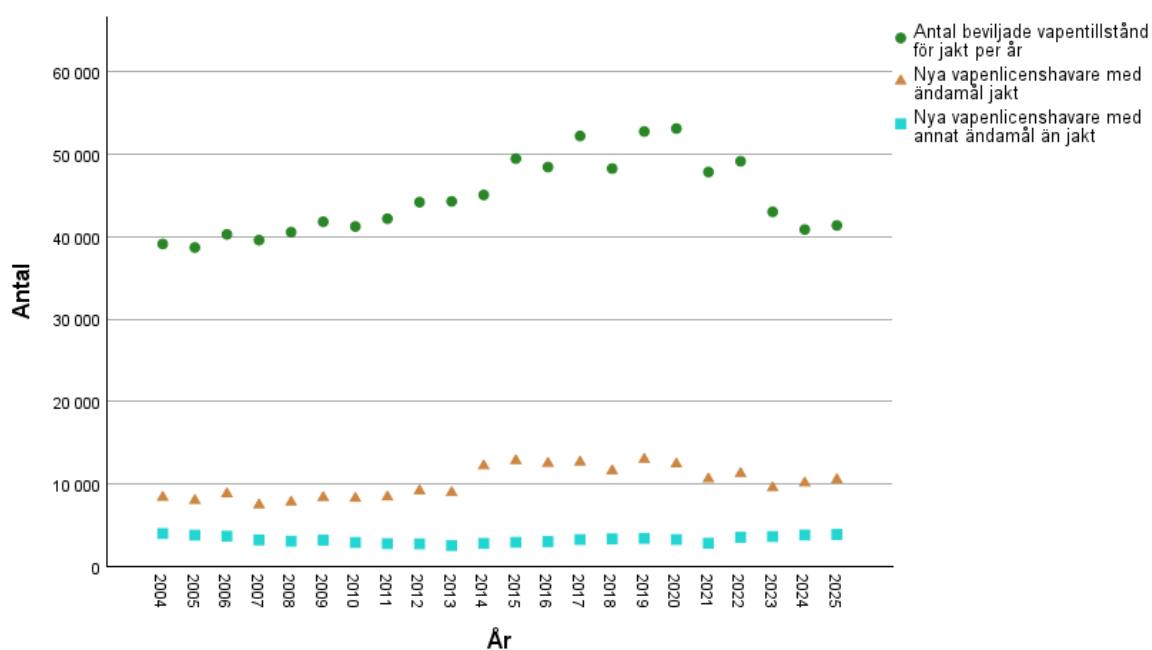
Vapenlicenser

Antalet vapenlicenser i Sverige har genomgått påtagliga förändringar över tid. Den tydligaste utvecklingen återfinns i ökningen av antalet nya tillståndshavare med jakt som ändamål, det vill säga personer som beviljats sitt första vapentillstånd för jakt. Trots vissa årliga variationer är den långsiktiga trenden successivt uppåtgående. År 2004 beviljades 8 419 nya tillståndshavare ett

första vapentillstånd för jakt. Den lägsta nivån i tidsserien återfinns 2007 med 7 508 nya tillståndshavare, medan den högsta nivån registrerades 2019 med 13 028. Motsvarande siffra för år 2025 är 10 561, vilket innebär en minskning jämfört med toppåret 2019 men fortfarande en högre nivå än både 2004 och 2007.

Antalet nya tillståndshavare för andra ändamål än jakt (personer som beviljats sitt första vapentillstånd av annan anledning) visar samtidigt en nedgång under den första delen av perioden, följt av en återhämtning mot slutet. År 2004 uppgick antalet till 4 024 personer. Den lägsta nivån noterades 2013 med 2 578, varefter antalet successivt har ökat igen och uppgår till 3 915 år 2025. Sammantaget indikerar utvecklingen att andra ändamål än jakt inte följer exakt samma mönster som nya tillståndshavare med jakt som ändamål.

Det totala antalet beviljade vapentillstånd för jakt per år (räknat som beviljade tillstånd, oavsett om individen sedan tidigare haft tillstånd) speglar också en långsam men stabil ökning fram till år 2020, även om enskilda år uppvisar mindre nedgångar. År 2004 beviljades 39 107 tillstånd. Den lägsta nivån noterades 2005 med 38 677, medan den högsta uppmätta nivån i tidsserien återfinns 2020 då 53 094 tillstånd beviljades. År 2025 uppgår antalet beviljade vapentillstånd för jakt till 41 354. Det är viktigt att notera att dessa siffror avser beviljade tillstånd under respektive år (flöde), och inte det totala antalet giltiga tillstånd i populationen (stock).

Figur 16. Antalet nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt respektive annat ändamål än jakt, samt antalet beviljade vapentillstånd för jakt per år, 2004–2025.

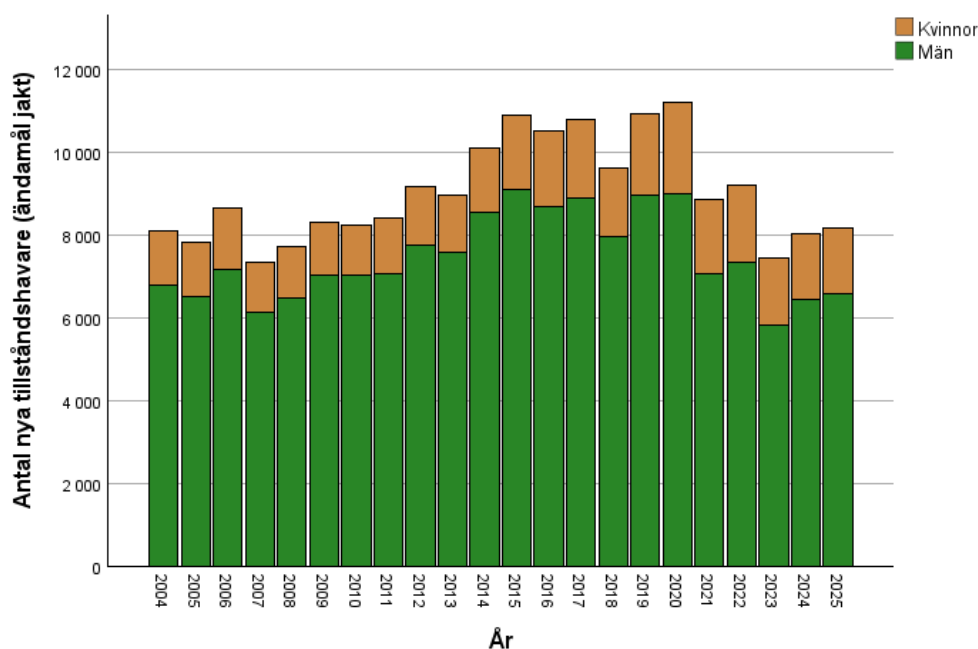
Samtidigt som antalet nya tillståndshavare med jakt som ändamål har ökat över tid har även könsammansättningen bland dessa förändrats. Utvecklingen präglas av en långsamt växande andel kvinnor som beviljas sitt första vapentillstånd för jakt, även om män fortsatt utgör en klar majoritet. Kvinnors andel har stigit från omkring 16 procent i början av 2000-talet till omkring 19–20 procent under 2020-talet

I början av 2000-talet var kvinnors andel av de nya tillståndshavarna relativt låg. År 2004 beviljades 1 331 kvinnor ett första vapentillstånd för jakt, motsvarande cirka 16 procent av

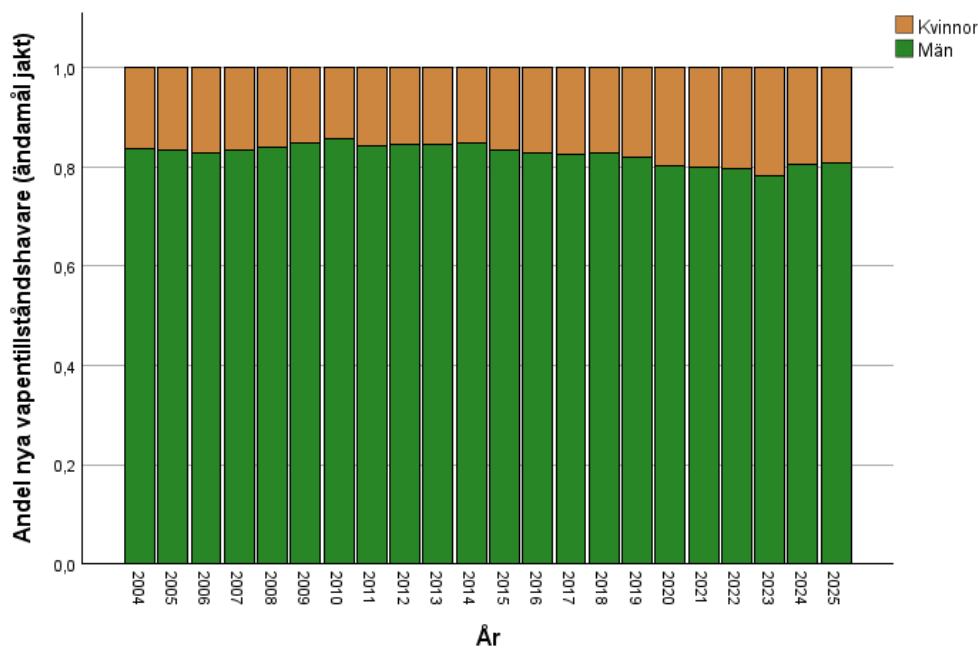
samtliga nya tillståndshavare. Männerna uppgick samma år till 6 789 personer, cirka 84 procent. Under de efterföljande åren ökade antalet kvinnor sakta men kontinuerligt, även om utvecklingen inte var helt linjär. Exempelvis steg antalet kvinnliga nya tillståndshavare från 1 214 år 2007 till 1 551 år 2014 och vidare till 1 976 år 2019. År 2020 noterades den högsta nivån i tidsserien med 2 220 kvinnor, motsvarande 20 procent av samtliga nya tillståndshavare med ändamål jakt.

Under de senaste åren har antalet kvinnor legat på en något lägre men relativt stabil nivå, omkring 1 600–1 900 per år. År 2025 beviljades 1 580 kvinnor ett första vapentillstånd för jakt, vilket motsvarar ungefär 19 procent av samtliga nya tillståndshavare.

Utvecklingen bland män visar samtidigt en tydligare variation över tid och följer den övergripande trenden i det totala antalet nya tillståndshavare. Antalet manliga nya tillståndshavare ökade från 6 135 år 2007 till 9 094 år 2015 och nådde sin topp 2020 med 8 997 personer. Därefter har nivåerna varierat, och under de senaste åren har antalet minskat något jämfört med toppåren. År 2025 uppgick antalet manliga nya tillståndshavare till 6 589, vilket motsvarar cirka 81 procent av totalen.

Figur 17. Antal nya vapentillståndshavare (ändamål jakt). 2005–2025, redovisat för kvinnor, män samt totalt.

Figur 18. Andelen nya vapentillståndshavare (ändamål jakt). 2005–2025, redovisat för kvinnor och män. Andelar beräknas på summan av män och kvinnor eftersom totalsiffran inte alltid överensstämmer med könsuppdelningen.

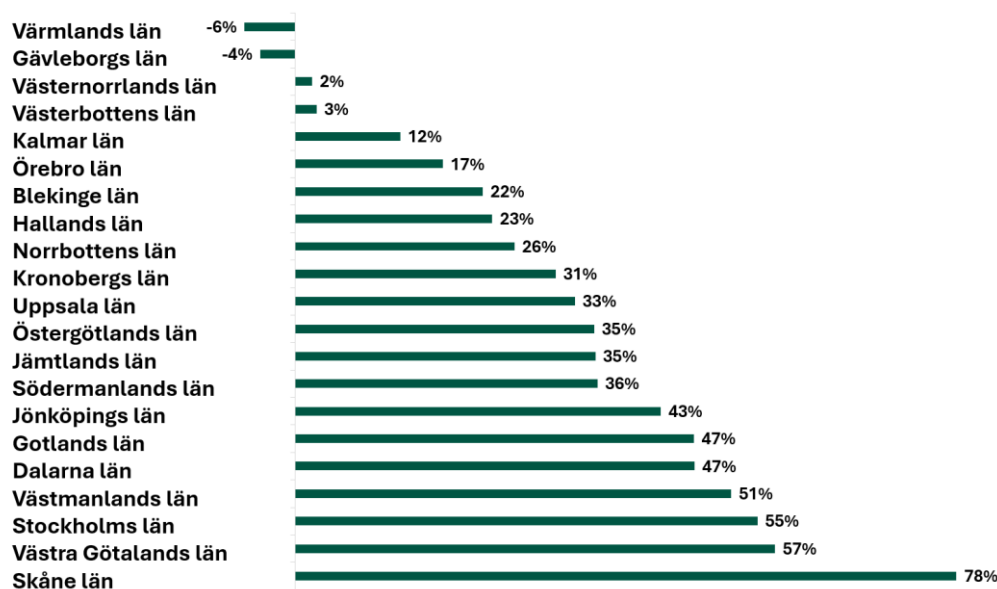
Utvecklingen av nya vapenlicenshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt i Sverige uppvisar ett tydligt tvåstegsmönster under perioden 2005–2025: en bred ökning mellan 2005 och 2015, följt av en genomgående nedgång efter 2019 och fram till 2025, med vissa mellanårsvariationer. Samtidigt varierar förändringstakten avsevärt mellan länen, vilket belyser hur regionala förutsättningar, jakttraditioner och demografiska faktorer kan påverka rekryteringen av nya licenshavare.

Under den första tioårsperioden ökar antalet nya vapenlicenshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt i de flesta län. Särskilt starka ökningarna noteras i Skåne (+78 %), Västra Götalands län (+57 %) och Stockholms län (+55 %), samtliga befolkningstäta regioner där utvecklingen kan indikera en breddning av jakt- och skytteintresset även i mer urbaniserade miljöer. Betydande uppgångar återfinns också i Västmanlands län (+51 %), Dalarna (+47 %), Gotland (+47 %) och Jönköpings län (+43 %). En mellangrupp med ökningarna kring 30–36 procent omfattar Södermanland, Jämtland, Östergötland och Uppsala. Mer måttliga förändringar ses i Kronoberg (+31 %), Norrbotten (+26 %), Halland (+23 %), Blekinge (+22 %) och Örebro (+17 %), medan Västerbotten (+3 %) och Västernorrland (+2 %) i stort sett ligger kvar på oförändrad nivå. Två län avviker i form av en nedgång: Gävleborg (–4 %) och Värmland (–6 %).

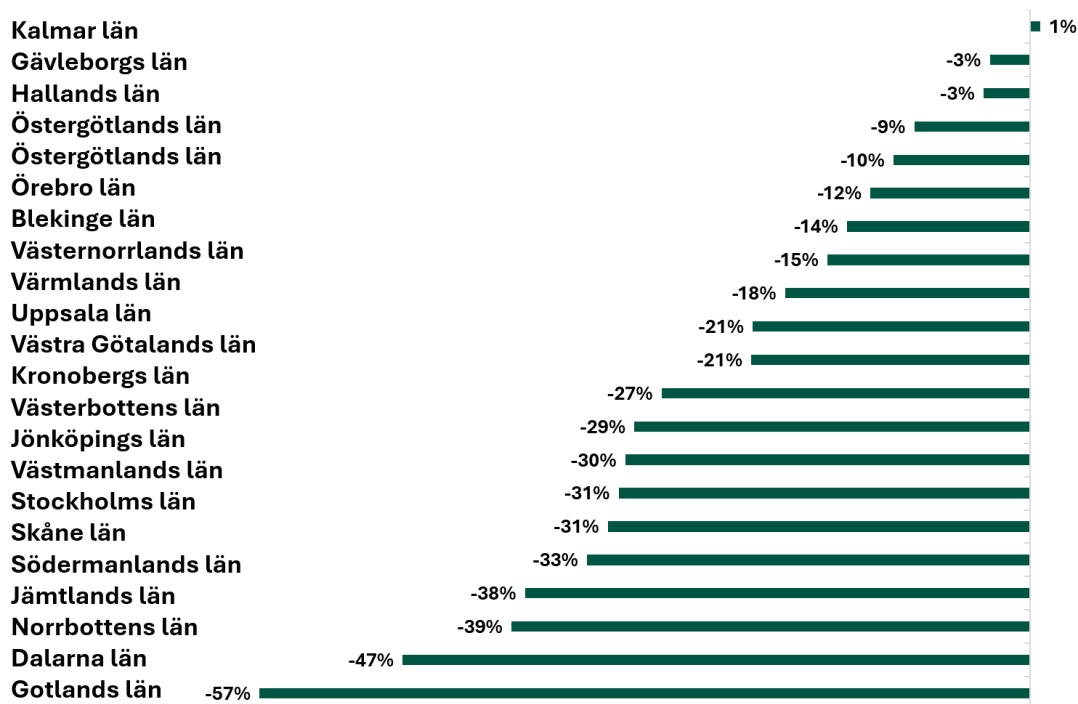
Den efterföljande perioden präglas av en bred avmattning. De största minskningarna återfinns i Gotland (–57 %), Dalarna (–47 %), Norrbotten (–39 %) och Jämtlands län (–38 %). Därutöver minskar även Södermanlands län tydligt (–33 %). Även storstadslänen uppvisar tydliga nedgångar—Skåne (–31 %), Stockholms län (–31 %) och Västra Götalands län (–21 %) —liksom Västmanland (–30 %), Jönköping (–29 %) och Västerbotten (–27 %). Tydliga nedgångar återfinns även i Kronoberg (–21 %) och Uppsala (–18 %), medan Värmland (–15 %) och Västernorrland (–14 %) minskar i något lägre men fortfarande märkbar takt. Mindre minskningar noteras i

Blekinge (-12 %), Örebro (-10 %), Östergötland (-9 %), Halland (-3 %) och Gävleborg (-3 %). Kalmar utgör periodens enda undantag med en marginell ökning (+1 %).

Det är centralt att skilja mellan relativ (procentuell) och absolut (faktisk) förändring. En hög procentuell förändring behöver inte innebära en stor faktisk ökning—särskilt om utgångsnivån var låg. Ett län med få nya licenshavare 2005 kan därför uppvisa en hög procentuell ökning 2015 trots ett begränsat faktiskt tillskott. Omvänt kan ett län med stora utgångstal få en låg procentuell förändring även om det faktiska antalet ökat (eller minskat) mer än i län med högre procenttal. På samma sätt kan de stora procentuella nedgångarna 2015–2025 i vissa län spegla en återgång från en exceptionellt hög topp snarare än en dramatisk minskning i absoluta tal.

Figur 19. Antalet nya vapenlicenshavare med ändamål jakt på länsnivå. Relativ förändring, år 2005–2015.

Figur 20. Antalet nya vapenlicenshavare med ändamål jakt på länsnivå. Relativ förändring, år 2015–2025.

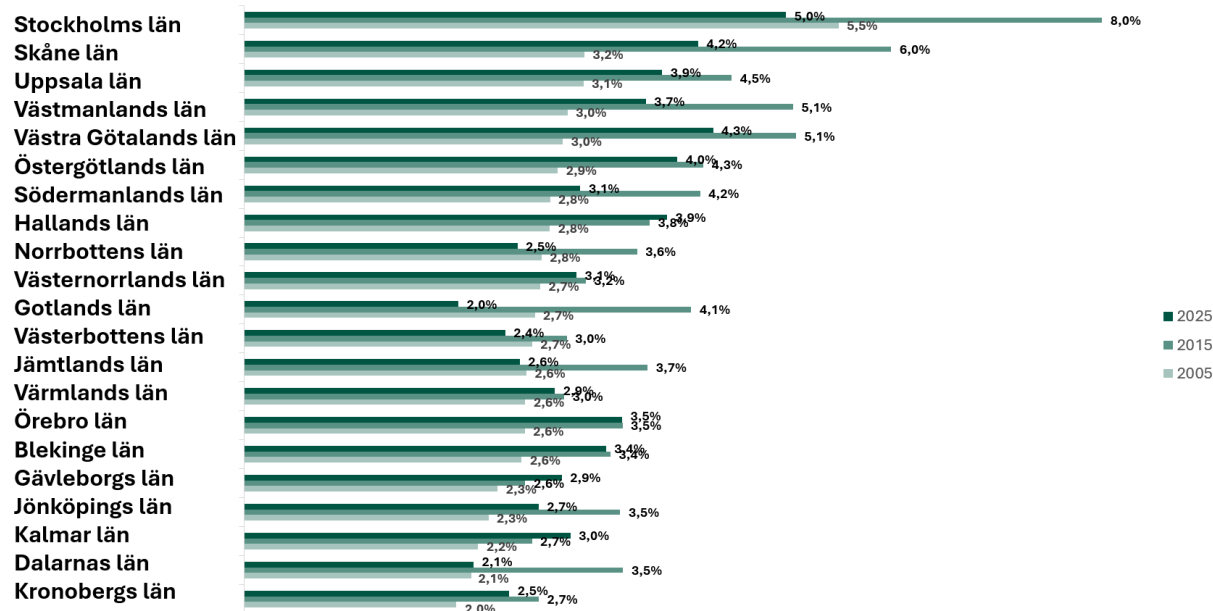
Andelen nya vapenlicenshavare (första vapentillstånd) med ändamålet jakt i förhållande till antalet jaktkortslösare varierar mellan Sveriges län och förändras dessutom över tid. En jämförelse mellan åren 2005, 2015 och 2025 visar både geografiska skillnader och vissa övergripande förändringar i nivåer, men det är samtidigt viktigt att notera att förändringarna i flera län är relativt små och bör tolkas med försiktighet. År 2005 ligger merparten av länen på en låg nivå, omkring 2–3 procent. Detta gäller bland annat Kronobergs, Dalarnas, Kalmar, Jönköpings och Gävleborgs län, som alla uppvisar en andel på 2 procent. Stockholms län ligger högre än övriga med omkring 6 procent, vilket visar att kvoten redan tidigt skiljer ut sig i denna region. Resultatet beskriver dock endast relationen mellan nyrekrytering av tillståndshavare och antal jaktkortslösare samma år, och säger inte i sig något om omfattningen av faktisk jaktutövning eller totalt vapeninnehav.

Till år 2015 har andelarna stigit i flertalet län. Många rör sig mot omkring 4 procent, såsom Örebro, Hallands, Södermanlands och Östergötlands län. En ännu tydligare ökning ses i Jönköpings, Gävleborgs och Västmanlands län, som når 5 procent. Skåne stiger till 6 procent och Stockholms län når sin högsta nivå under perioden med 8 procent. Denna utveckling indikerar att en större andel av jaktkortslösarna i flera län även innehar vapenlicens, vilket kan återspegla förändrade jaktvanor eller förändrade inträdeskrav.

Fram till år 2025 sker en viss nedgång i flera län, även om nivåerna fortsatt ligger över 2005 års utgångspunkt. De flesta län stabiliseras runt 3–4 procent. Hallands, Östergötlands, Västmanlands, Uppsala, Södermanlands och Skåne län ligger exempelvis på 4 procent. Län som tidigare uppvisat stora ökningstal, såsom Dalarnas och Gotlands län, minskar tillbaka till nivåer kring 2–3 procent. Stockholms län ligger fortsatt högst i landet – även efter en nedgång – och uppgår till 5 procent år 2025.

Sammantaget visar utvecklingen att kvoten mellan nya jaktrelaterade tillståndshavare och jaktkortslösare varierar mellan län och över tid, men att förändringarnas storlek ofta är måttlig.

Mönstret med högre nivåer runt 2015 och en efterföljande stabilisering eller nedgång fram till 2025 kan beskrivas som en övergripande tendens i materialet. Däremot kan kvoten i sig inte fastställa orsakerna bakom utvecklingen, och tolkningar om exempelvis jaktvanor, inträdeströsklar eller demografiska drivkrafter behöver stöd i ytterligare data.

Figur 21. Andelen nya vapenlicenshavare med ändamål jakt i förhållande till antalet jaktkortslösare i respektive län, redovisat för åren 2005, 2015 och 2025. Notera att figuren redovisar antalet nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt per kalenderår, medan antalet lösta statliga jaktkort är baserad på jaktår. Detta innebär att tidsperioderna inte är helt jämförbara, vilket bör beaktas vid tolkningen av resultaten.

För att ytterligare belysa regionala och tidsmässiga mönster analyserar vi även antalet nya tillståndshavare (första vapentillstånd) för jakt i relation till befolkningen i respektive län. Nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt per 1 000 invånare varierar mellan Sveriges län, och en jämförelse mellan 2015 och 2025 visar både ett relativt stabilt geografiskt mönster och en nedgång i många län över tid. År 2015 återfinns de högsta nivåerna i flera inlandslän och Norrlands län, där jakttraditionen är stark och tillgången till jaktmark omfattande. Jämtlands län uppvisar då den högsta nivån, med 3,6 nya tillståndshavare per 1 000 invånare, följt av Norrbotten 3,0 per 1 000. Även Västerbotten och Dalarna ligger relativt högt, med 2,0 respektive 1,8 per 1 000.

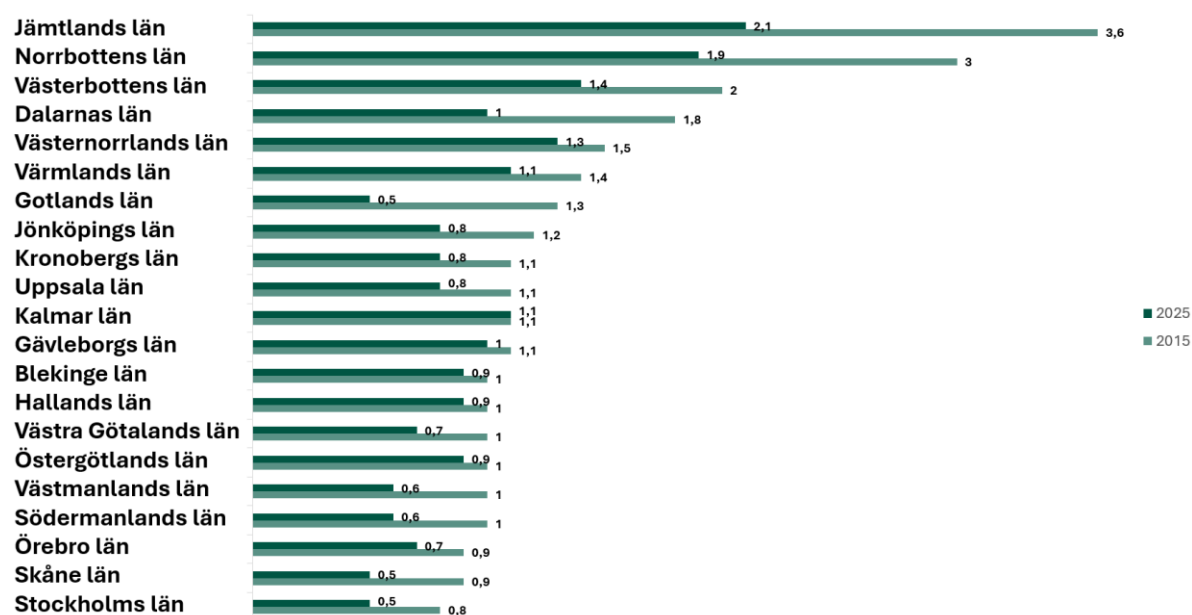
I kontrast ligger storstadsläna lägre. Både Stockholms och Skåne län uppvisar nivåer under 1,0 per 1 000 invånare år 2015. Västra Götalands län placerar sig något högre men fortsatt under nivåerna i de län där kvoten är som högst. Dessa skillnader är förenliga med kända regionala skillnader i jaktens förutsättningar, men de kan inte i sig förklara variationen.

Tio år senare, 2025, syns en nedgång i de flesta län, även om det geografiska mönstret i stort sett består. Jämtlands län ligger fortfarande högst med 2,1 per 1 000, följt av Norrbotten med 1,9 per 1 000 och Västerbotten med 1,4 per 1 000. Västernorrland och Värmland ligger också relativt högt jämfört med många andra län, men på lägre nivåer än 2015. I flera län i södra och mellersta Sverige ligger kvoten 2025 omkring 0,6–1,0 per 1 000 invånare. Gotland uppvisar en tydlig nedgång, från 1,3 per 1 000 år 2015 till 0,5 per 1 000 år 2025. Storstadsläna ligger fortsatt lägst; både Stockholm och Skåne uppgår 2025 till cirka 0,5 per 1 000 invånare.

Utvecklingen visar alltså en nedgång i nyrekryteringen i många län mellan 2015 och 2025, men kvoten i sig kan inte fastställa varför. Möjliga förklaringar kan vara förändringar i demografi, intresse och deltagande i jakt, eller andra institutionella och administrativa faktorer.

Samtidigt är det viktigt att betona att relativa mått kan påverkas av både täljaren (antal nya tillståndshavare) och nämnaren (befolkningsstorlek). I län med låg befolkning kan små förändringar i antal ge relativt stora utslag, medan samma absoluta förändring i ett befolkningsrikt län ger en liten förändring i kvoten. En robust tolkning bör därför alltid relatera relativa mått till de absoluta volymerna.

Sammanfattningsvis visar perioden 2015–2025 en minskande nyrekrytering av nya tillståndshavare (första vapentillstånd) för jakt i stora delen av landet, samtidigt som regionala skillnaderna kvarstår. Län med starka jakttraditioner och god tillgång till jaktmark fortsätter att ligga högst, medan storstadsläna även framöver har de lägsta nivåerna i landet.

Figur 22. Nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt per 1 000 invånare, per län mellan 2015 och 2025.

Utvecklingen av nya vapenlicenshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt uppvisar tydliga kohortmönster som förändras successivt mellan 2004 och 2025. Under de tidiga åren dominerar nyrekryteringen i absoluta tal av personer födda på 1960- och 1970-talen, som utgör en stor del av de nya licenshavarna fram till omkring 2009. Efter detta minskar deras relativa dominans, och från 2010-talet och framåt blir de i flera år den näst största gruppen. Efter 2017 syns en gradvis nedgång i antalet nya tillståndshavare i dessa kohorter, med vissa mellanårsvariationer. Detta tyder på att färre personer ur dessa födelsekohorter tillkommer som nya tillståndshavare under de senare åren i tidsserien.

Från och med slutet av 2000-talet ökar personer födda på 1980- och 1990-talen i betydelse och utgör under stora delar av perioden den största gruppen nya tillståndshavare. Detta kan beskrivas som ett kohortskifte i nyrekryteringen, där yngre vuxenkohorter får en mer framträdande roll. Även dessa kohorter uppvisar en nedåtgående trend efter 2017, om än med variationer mellan åren. Trots minskningen ligger deras nivåer fortsatt högt jämfört med äldre kohorter, vilket innebär att de förblir centrala för nyrekryteringen under perioden.

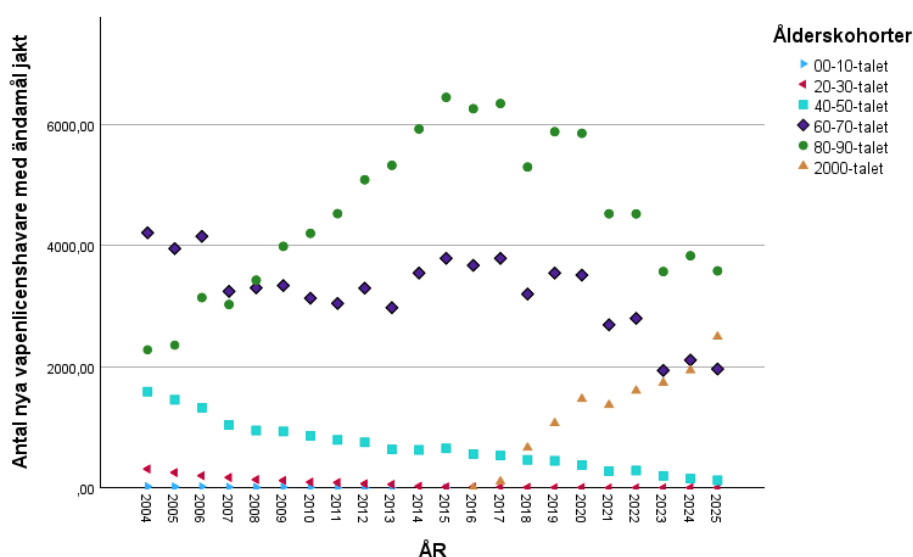
Som en enkel åldersjusterad jämförelse kan 80–90-talskohortens nivåer i slutet av tidsserien (2024–2025) ställas mot 60–70-talskohortens nivåer i början av tidsserien (2004–2005), eftersom kohorterna då befinner sig i ungefär motsvarande åldersintervall (cirka 34–45 år). I detta perspektiv ligger antalet nya tillståndshavare i 80–90-talskohorten 2024–2025 under cirka 4 000 per år, medan 60–70-talskohorten 2004–2005 ligger över cirka 4 000 per år (se figur 21).

Bland de äldre födelsekohorterna syns ett tydligt lågt inflöde. Personer födda på 1940- och 1950-talen minskar över tid som nya licenshavare och är mot slutet av perioden relativt få. För dem som är födda på 1920- och 1930-talen – liksom de få som är födda på 1900- eller 1910-talen – är antalet nya tillståndshavare genomgående mycket lågt. Detta är förenligt med att dessa kohorter i stor utsträckning redan har etablerat sitt vapeninnehav sedan tidigare, och att få nytillkommande tillståndshavare tillkommer i högre åldrar.

Ett särskilt tydligt mönster syns bland de allra yngsta kohorterna. Personer födda på 2000-talet börjar synas i statistiken från och med 2018. Efter detta ökar antalet snabbt och kohorten utgör 2025 en av de större grupperna bland nya licenshavare. Denna uppgång bör samtidigt tolkas mot bakgrund av tidsfönstret: yngre kohorter kan inte bidra till nyrekryteringen i början av perioden, utan blir synliga först när de når relevanta åldrar för att ansöka om första vapentillstånd.

Sammantaget framträder en tydlig kohortdynamik i nyrekryteringen av nya tillståndshavare. Äldre kohorter bidrar i lägre grad till nyrekryteringen, samtidigt som yngre kohorter blir mer framträdande när de “kommer in” i tidsfönstret. Figuren speglar därmed både skillnader i kohortstorlek och den timing som följer av när olika födelsekohorter når de åldrar då nya tillståndshavare typiskt tillkommer.

Utvecklingen kan därför beskrivas som ett successivt skifte i vilka födelsekohorter som dominerar nyrekryteringen under perioden 2004–2025. Däremot säger figuren i sig inte något direkt om omfattningen av faktisk jaktutövning, utan belyser främst inflödet av nya tillståndshavare över tid.

Figur 23. Antalet nya vapenlicenshavare (första vapentillstånd) med ändamål jakt per år, uppdelat på födelsedecennium, 2004–2025.

För att undersöka hur olika indikatorer på rekrytering till jakt samvarierar över tid analyserades sambandet mellan (i) antalet nya tillståndshavare (första vapentillstånd) med ändamålet jakt per

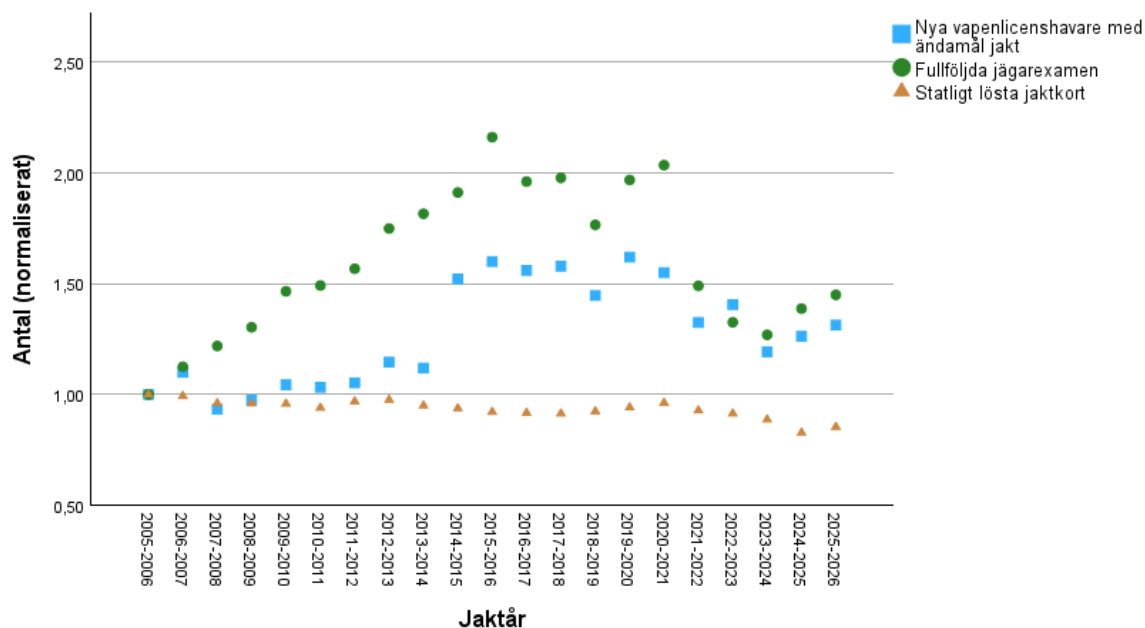
kalenderår och (ii) antalet fullföljda jägarexamina per kalenderår. Syftet var att bedöma i vilken utsträckning nyrekryteringen till vapeninnehav följer utvecklingen i genomförd jägarutbildning.

Resultaten visar ett relativt starkt positivt samband mellan serierna ($r = 0,774$), vilket innebär att ökningen i antalet genomförda jägarexamina samvarierar med ökningen av nya vapenlicenshavare med ändamål jakt. Detta är förenligt med att jägarutbildning och ansökan om första vapentillstånd delvis speglar samma rekryteringsprocess, men analysen kan inte fastställa kausalitet eller tidsordning (t.ex. om examen och ansökan av licens sker samma år eller om det finns fördröjningar).

Däremot framträder inga tydliga samband mellan antalet nya tillståndshavare och antalet lösta jaktkort. En viktig förklaring är att jaktkort redovisas per jaktår, medan licenser och jägarexamina avser kalenderår, vilket gör att serierna inte är perfekt tidsmässigt synkroniserade. Därutöver är jaktkort ett beteendemått som kan variera från år till år även bland etablerade jägare, medan jägarexamen och första vapentillstånd primärt fångar inträde/etablering.

En möjlig tolkning är att jägarexamen och första vapentillstånd i högre grad speglar rekrytering och inträde, medan lösta jaktkort i högre grad speglar årligt deltagande. Sammantaget pekar resultaten på att rekrytering till jakt (via examen och första vapentillstånd) och jaktkortslösande inte alltid utvecklas parallellt över tid, och att jaktkort bör tolkas som ett mått som kan påverkas av flera möjliga faktorer.

Avsaknaden av ett statistiskt säkerställt samband mellan (nya) tillstånd/jägarexamen och antalet lösta jaktkort kan ha flera förklaringar. För det första mäter serierna olika "storleksordningar": nya tillståndshavare och genomförda examina uppgår till några tusen per år, medan jaktkortslösande avser en betydligt större och redan etablerad population (se figur 24). Små förändringar i inflödet kan därför ha begränsad genomslagskraft i det totala antalet jaktkortslösare, särskilt om det samtidigt sker utträden (t.ex. att etablerade jägare inte löser jaktkort ett visst år). För det andra redovisas jaktkort per jaktår medan tillstånd och examina avser kalenderår, vilket kan dölja samvariation om tidpunkter inte sammanfaller eller om det finns fördröjningar mellan examen, licens och faktiskt jaktkortslösande. Slutligen kan en del som tar jägarexamen och/eller ansöker om första vapentillstånd göra det utan att omedelbart börja jaga varje år, exempelvis om syftet primärt är vapeninnehav, om jaktutövningen sker mer sporadiskt, eller om tillgången till mark och jaktlag är begränsad. Sammantaget innebär detta att frånvaro av korrelation inte nödvändigtvis betyder att processerna är orelaterade, utan att jaktkortslösande påverkas av flera samtidiga faktorer och kan vara svårare att koppla direkt till årligt inflöde av nya jägare. Här skulle man behöva följa individer över tid för att få fram ett tydligare mönster rörande anledningar till att man löser alternativt inte löser jaktkort.

Figur 24. Antalet nya vapenlicenshavare med ändamål jakt, fullföljda jägarexamen och statligt lösta jaktkort, 2005–2006 till 2025–2026. Frågan avser antal personer utan något tidigare vapentillstånd. Notera att antalet lösta jaktkort förhåller sig till jaktåret medan antalet vapenlicenser och fullföljda jägarexamen förhåller sig till kalenderåret.

Förekomsten av vilt

Avskjutningsstatistik speglar både viltpopulationernas storlek och förvaltningsmässiga beslut (t.ex. avskjutningsmål, licens-/tilldelningssystem), samt rapporteringspraxis som kan skilja mellan arter och över tid. Antalet lösta jaktkort fångar antalet jaktkortslösare, men säger inte i sig hur aktivt olika grupper jagar. Resultaten nedan (figur 25) bör därför tolkas som samvariation över tid, inte som direkta mått på jakttryck eller kausala effekter.

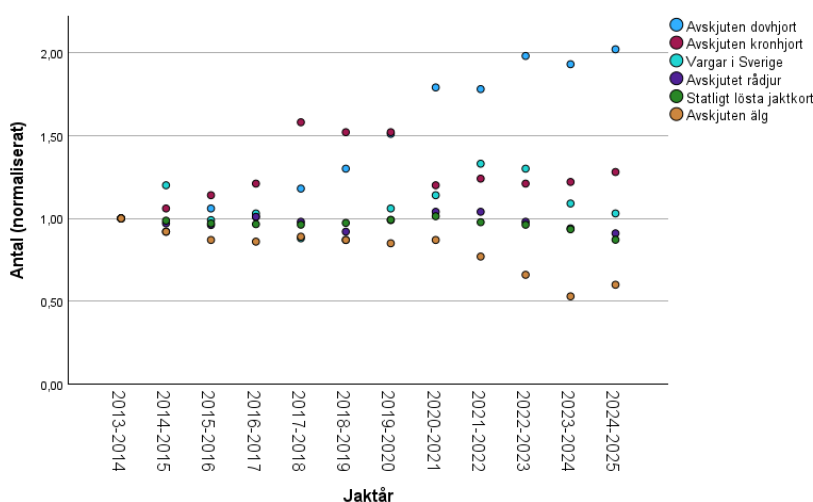
Sedan 2013 finns en tydlig samvariation mellan avskjutningen av klövvilt och antalet lösta jaktkort i Sverige ($r=0,754$). Antalet jaktkort har gradvis minskat under perioden, från cirka 264 800 jaktåret 2013–2014 till omkring 238 100 jaktåret 2025–2026. Detta indikerar en långsiktig nedgång i antalet jaktkortslösare, även om utvecklingen varierar något mellan enskilda år.

Samtidigt har avskjutningen av älg minskat kraftigt. Antalet fällda älgar har sjunkit från omkring 95 000 individer jaktåret 2013–2014 till cirka 56 680 under jaktåret 2024–2025. Denna utveckling speglar en förändrad älgförvaltning där avskjutningen successivt reducerats. Parallellt har avskjutningen av dovhjort ökat markant: från ungefär 39 600 fällda djur 2013–2014 till cirka 79 800 år 2024–2025. Även kronhjorten uppvisar en stigande trend, om än på lägre nivåer, medan rådjurens avskjutning varit relativt stabil över tid, med en viss nedgång de senaste åren.

Antalet lösta jaktkort samvarierar över tid med avskjutningen av älg ($r=0,776$) och rådjur ($r=0,703$). Perioder med hög avskjutning av dessa arter sammanfaller ofta med fler jaktkortslösare. Detta kan spegla att jaktintresse och avskjutningsnivåer av vissa klövviltarter utvecklas parallellt över tid, men kan också påverkas av förvaltningsmässiga beslut och

artspecifika regelverk. Samtidigt uppvisar klövviltarterna tydliga inbördes samband: älg och rådjur samvarierar starkt, liksom dovhjort och kronhjort, vilket antyder att jakten på olika klövviltgrupper följer skilda jakt- och förvaltningsmönster.

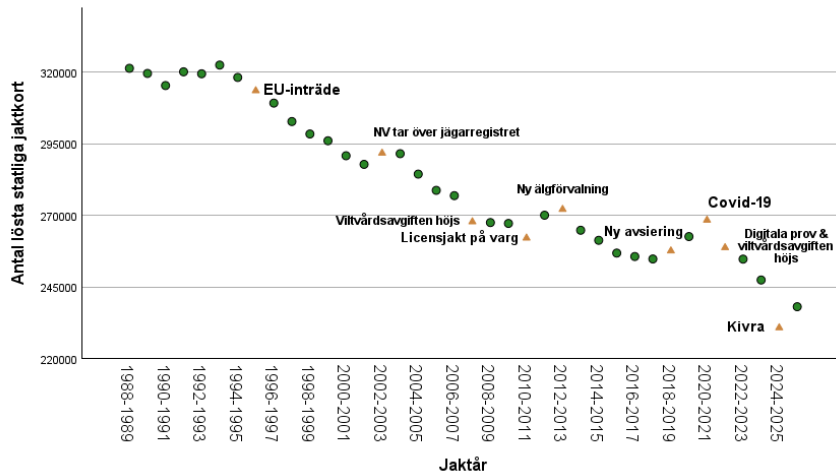
Under samma period har även vargpopulationen ökat. Antalet vargar steg från omkring 345 individer jaktåret 2013–2014 till en topp på cirka 460 individer 2021–2022, för att därefter minska något till omkring 355 individer 2024–2025. Vargpopulationens utveckling följer dock ett annat mönster än jaktens omfattning. Perioder med fler vargar sammanfaller med lägre avskjutning av både älg och rådjur, vilket också sammanfaller med en minskning i antalet lösta jaktkort. Detta mönster är förenligt med att en växande vargpopulation potentiellt kan samspela med både förvaltningsbeslut och jaktutövning, men sambandet kan inte tolkas kausalt i denna analys.

Figur 25. Antal lösta statliga jaktkort, boende i Sverige, rapporterad avskjuten: älg, dovhjort, rådjur och kronhjort samt uppskattat antal vargar i Sverige, jaktåren 2013–2014 till 2025–2026.

3.4 Institutionella faktorer

Formella regelsystem påverkar både individers faktiska möjligheter att bedriva jakt och deras benägenhet att göra det. Dessa system omfattar regler om jaktuttag, avgifter, tillstånd samt administrativa krav, exempelvis hanteringen av jägarexamen. För att tydliggöra de övergripande institutionella förändringarna över tid och hur de sammanfaller med utvecklingen i antalet lösta jaktkort sammanfattas centrala regel- och systemförändringar i figur 26. År 1985 infördes krav på jägarexamen för att erhålla vapenlicens för jakt (prop. 1985/86:176), och två år senare trädde en ny jaktlag i kraft (SFS 1987:259). Under 1990-talet reformerades reglerna för fjälljakt, och Sveriges inträde i Europeiska unionen 1995 medförde ytterligare förändringar i viltförvaltningen genom att EU-rättsliga direktiv, såsom art- och habitatdirektivet, införlivades i svensk lagstiftning (Eriksson et al., 2018).

Figur 26. Antal lösta statliga jaktkort, endast svenska lösare, i relation till ett urval av institutionella förändringar, jaktåren 1988–2025.

Under 2000-talet genomgick rovdjursförvaltningen omfattande förändringar, vilket bidrog till ökande populationer av bland annat varg och björn. År 2010 genomfördes den första licensjakten på varg, och 2012 reformerades älgförvaltningen. Även administrationen av det jaktkortet har utvecklats över tid. År 2002 övertog Naturvårdsverket ansvaret för jägarregistret från Svenska Jägareförbundet, och 2007 höjdes viltvårdsavgiften från 200 till 300 kronor. Samtidigt ändrades formuleringarna i utskicken så att avgiften enbart behövde betalas av personer som avsåg att jaga. År 2018 infördes dessutom ett system med aviseringar riktade till personer som löst jaktkort någon gång under de tre föregående åren.

Covid-19-pandemin utgör ytterligare en faktor som kan ha påverkat antalet lösta jaktkort. I september 2020 infördes omfattande nationella restriktioner för att begränsa smittspridningen. De flesta restriktioner avvecklades den 9 februari 2022, och den 10 maj 2023 bedömde WHO att covid-19 inte längre utgjorde ett internationellt hot mot människors hälsa (Folkhälsomyndigheten, 2026).

Även förändringar kopplade till jägarexamen utgör betydelsefulla institutionella faktorer. År 2021 infördes ett nytt digitalt teoriprov med högre kunskapskrav samt ökade kostnader vid omprov (Jägareförbundet, 2021). Digitaliseringen av provsystemet kan därmed ha påverkat både jaktintresse och faktisk möjlighet att avlägga prov. Samma år höjdes även viltvårdsavgiften från 300 till 400 kronor, och 2024 infördes åtgärder såsom digital myndighetsbrevlåda för att förenkla betalning av avgiften.

Sammanlagt kan dessa institutionella förändringar ha bidragit till en förskjutning av normerna kring att lösa jaktkort, särskilt bland personer som jagar mer oregelbundet eller sporadiskt. Det kan därför inte uteslutas att de stegvisa regeländringarna har påverkat antalet lösta jaktkort. Förändringarna kan dels hänga samman med förändrade förvaltningsbeslut om jaktuttag och reglering, dels med en uppluckring av den tidigare sociala norm som innebar att jaktkort ofta löstes även under år då man inte planerade att jaga.

Införandet av aviseringar 2018 kan ha haft en positiv effekt på jaktkortsförsäljningen, vilket antyds av den ökning som observerades i samband med systemets införande. Aviseringarna kan

särskilt ha påverkat sporadiskt jaktutövande personer genom att göra avgiften mer synlig och därmed stärka normen att lösa jaktkort varje år.

Toppen 2020–2021 inföll under covid-19-pandemin, men utvecklingen efter denna period präglas av en tydlig nedgång. Minskningen sammanfaller dels med pandemirelaterade restriktioner och den osäkerhet som följde, dels med införandet av det nya digitala teoriprovet 2021, dels en höjning av avgiften från 300 till 400 kronor. Sammantaget kan flera förändringar ha haft indirekta och fördröjda effekter, vilket försvårar möjligheten att entydigt fastställa orsakerna bakom den observerade minskningen i antalet lösta jaktkort. Det framstår dock som sannolikt att regeländringarna, var för sig och i kombination, påverkat individers motivation att avlägga jägarexamen, lösa jaktkort och faktiskt delta i jaktutövning.

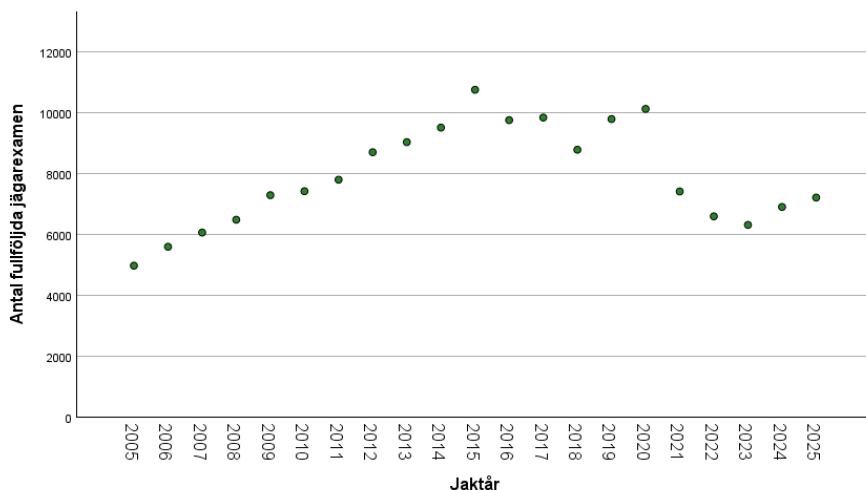
En mer långsiktig nedgång i antalet lösta statliga jaktkort kan dessutom observeras i de yngre åldersgrupperna från och med jaktåret 2020–2021. Även om det inte är möjligt att med säkerhet fastställa orsakerna till denna utveckling, är det rimligt att anta att flera samtidiga faktorer bidragit, däribland effekterna av pandemin samt införandet av det digitala teoriprovet.

Nedgången från och med 2020–2021 är särskilt tydlig bland yngre jaktkortslösare (se figur 6), medan de äldsta åldersgrupperna uppvisar mer stabila nivåer. En möjlig tolkning är att pandemiperioden i högre grad påverkade yngre grupper genom ökad vardagsbelastning och förändrade rutiner, exempelvis distansundervisning och ökade omsorgsansvar, vilket kan ha minskat utrymmet för jaktutövning. Detta är dock en hypotes som inte kan beläggas med de aktuella registeruppgifterna och bör därför tolkas med försiktighet.

Jägarexamen

Jägarexamen har sedan 1985 utgjort ett grundkrav för alla som vill börja jaga och/eller ansöka om vapenlicens för jaktvapen. Antalet fullföljda jägareamina ökade markant mellan 2005 och 2015, från cirka 5 000 genomförda prov 2005 till en topp på omkring 10 700 år 2015. Därefter följer en period med större variation i antalet godkända prov. Mellan 2018 och 2020 kan en ytterligare ökning noteras, men därefter minskar antalet kraftigt. Under de två senaste åren, 2024 och 2025, syns dock en viss återhämtning (se figur 27).

Det är svårt att veta vilka faktorer som ligger bakom minskningen av antalet fullföljda jägareamina mellan 2021 och 2023. En möjlig förklaring är Naturvårdsverkets införande av ett digitalt teoriprov våren 2021, vilket ledde till en ökad andel underkända prov (Jägareförbundet, 2021) och därmed kan ha påverkat hur många som fullföljde examen. Även covid-19-pandemin kan ha bidragit till nedgången, exempelvis genom inställda utbildningar, minskad provkapacitet eller förändrade prioriteringar hos potentiella jägare.

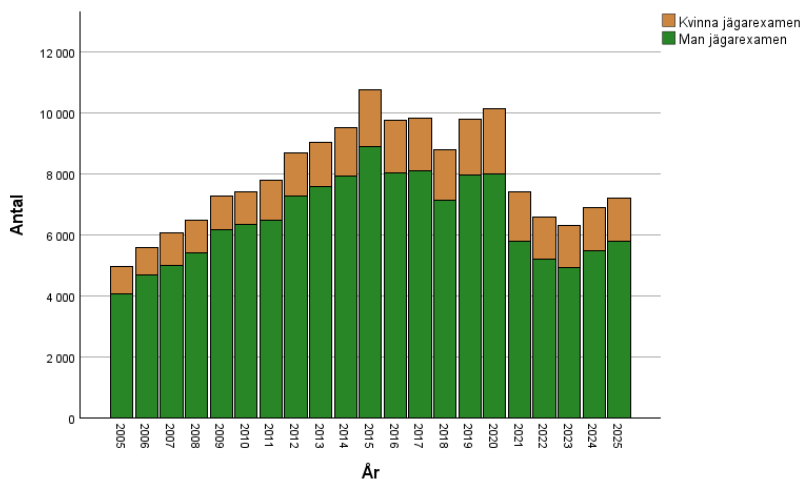
Figur 27. Antal fullföljda jägarexamen 2005/2006–2025/2026.

Utvecklingen av fullföljda jägarexamina visar tydliga förändringar i könsfördelningen över tid. År 2005 genomförde ungefär 900 kvinnor och 4 000 män jägarexamen. Tio år senare, 2015, hade antalet kvinnor som fullföljt examen mer än fördubblats till cirka 1 850, medan motsvarande siffra för män hade ökat till omkring 8 900. År 2020 nåddes den högsta noteringen för kvinnor under hela perioden, då 2 125 kvinnor fullföljde jägarexamen.

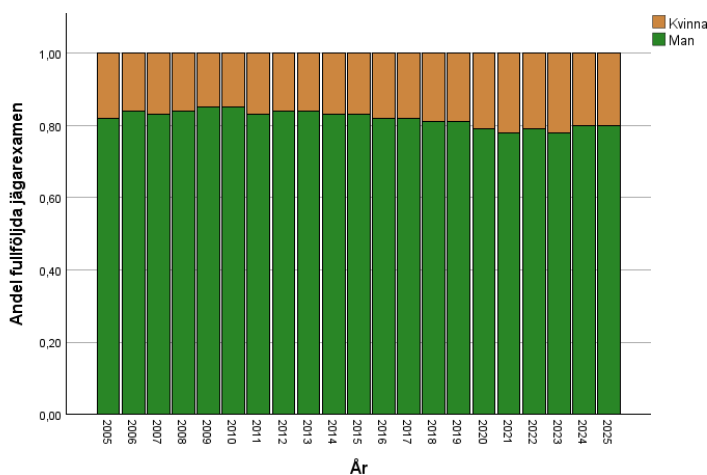
Trots att antalet kvinnor som tar jägarexamen har ökat över tid har deras andel av det totala antalet examina varierat. År 2005 utgjorde kvinnor 18 procent av samtliga som fullföljde examen. Andelen sjönk något till 15 procent 2010, trots att det absoluta antalet kvinnor ökade. Därefter har kvinnornas andel stigit gradvis och nådde sin högsta nivå under jaktåren 2021 och 2023, då kvinnor utgjorde 22 procent av alla som fullföljde jägarexamen. Under de två senaste jaktåren, 2024 och 2025, har andelen minskat något till omkring 20 procent.

Nedgången efter 2020 var tydlig för båda könen, men relativt sett större bland män. Mellan 2020 och 2021 minskade antalet kvinnor som fullföljde jägarexamen med 24 procent, medan antalet män minskade med 28 procent. Under 2021–2022 fortsatte minskningen, men då var nedgången större bland kvinnor (–14 procent) än bland män (–10 procent). Därefter stabiliseras utvecklingen bland kvinnor: 2022–2025, dvs efter pandemin, ligger förändringarna nära noll (0–2 procent per år), medan männen fortsatt varierar mer, med en tydlig återhämtning 2024 (+12 procent) följt av fortsatt ökning 2025 (+5 procent). Sammantaget tyder detta på att den senaste uppgången i antalet fullföljda jägarexamina främst drivs av män, samtidigt som kvinnornas nivåer hållits relativt stabila efter nedgången 2021–2022.

Kvinnors deltagande är således betydligt högre i dag än vid början av mätperioden, vilket pekar på en långsiktig breddning av rekryteringen, även om utvecklingen de senaste åren varit relativt stabil och den senaste uppgången i totalen främst drivits av män.

Figur 28. Antal fullständiga jägarexamen 2005–2025, redovisat för kvinnor, män samt totalt.

Figur 29. Andel (%) kvinnor och män bland personer som fullföljt jägarexamen, 2005–2025.

Antalet personer som fullföljer jägarexamen har varierat över tid. Under perioden 2005–2020 kan en relativt stabil ökning observeras, vilket vid en första anblick skulle kunna tolkas som ett ökat intresse för att börja jaga och/eller ansöka om vapenlicens. Samtidigt har antalet lösta jaktkort under samma period varit relativt konstant. I linje med detta visar korrelationsanalysen inget statistiskt säkerställt samband mellan antalet fullföljda jägarexamina och antalet lösta jaktkort ($r = -0,109$; $p = 0,637$). Detta innebär att ökningen av fullföljda jägarexamina inte nödvändigtvis har omsatts i en motsvarande ökning av antalet jaktkortslösare.

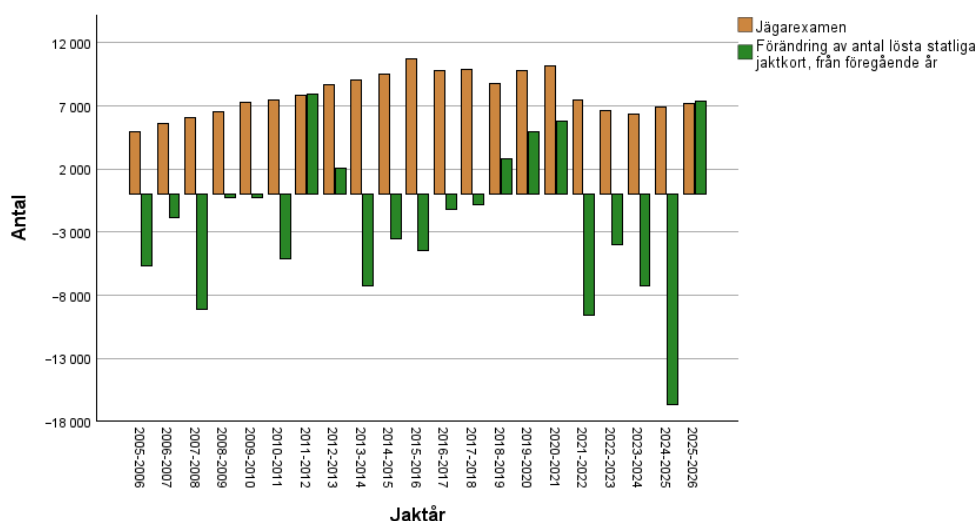
En möjlig förklaring är att personer som nyligen avlagt jägarexamen visserligen haft ett intresse av att börja jaga, men att deras faktiska möjligheter att göra detta varit begränsade under det år examen genomfördes, exempelvis på grund av bristande tillgång till jaktmark eller avsaknad av etablerade jaktliga nätverk. En alternativ tolkning är att vissa individer genomför jägarexamen främst för att tillägna sig kunskap, av allmänt intresse eller som en merit kopplad till framtida utbildnings- eller yrkesval, utan att nödvändigtvis ha som mål att börja jaga direkt (Eriksson m.fl. 2018). Ytterligare en möjlig förklaring är att vissa individer, trots genomförd jägarexamen, väljer

att jaga utan att lösa jaktkort, vilket i så fall skulle indikera att normen kring att lösa jaktkort inte varit tillräckligt stark.

Från och med 2018 kan en ökning i antalet personer som löser jaktkort observeras, vilket kan hänga samman med införandet av aviseringar riktade till dem som tidigare löst kort. Denna administrativa åtgärd kan ha bidragit till att stärka normen och tydliggöra beteendet att förnya jaktkortet årligen.

År 2021 minskar emellertid både antalet fullföljda jägarexamina och antalet lösta jaktkort. Denna nedgång behöver inte tolkas som ett minskat intresse för jakt. En sannolik förklaring är att covid-19-pandemin begränsade möjligheterna till jaktutövning, exempelvis genom reducerad provkapacitet, inställda kurser eller minskat deltagande i jaktlag. Även införandet av det digitala teoriprovet för jägarexamen våren 2021 kan ha påverkat utvecklingen, eftersom det ledde till en högre andel underkända prov och därmed färre som fullföljde sin examen, vilket i sin tur påverkar antalet nyexaminerade jägare som löser jaktkort.

Under perioden 2024–2025 kan en viss ökning av antalet fullföljda jägarexamina noteras, följt av en uppgång i antalet lösta jaktkort (figur 30). Detta kan tyda på att de störningar som pandemin och det nya teoriprovet orsakat successivt avtar, samtidigt som administrativa stödåtgärder, såsom aviseringar och digitala betalningslösningar, underlättar återgången till ett mer stabilt mönster i jaktkortslösandet.

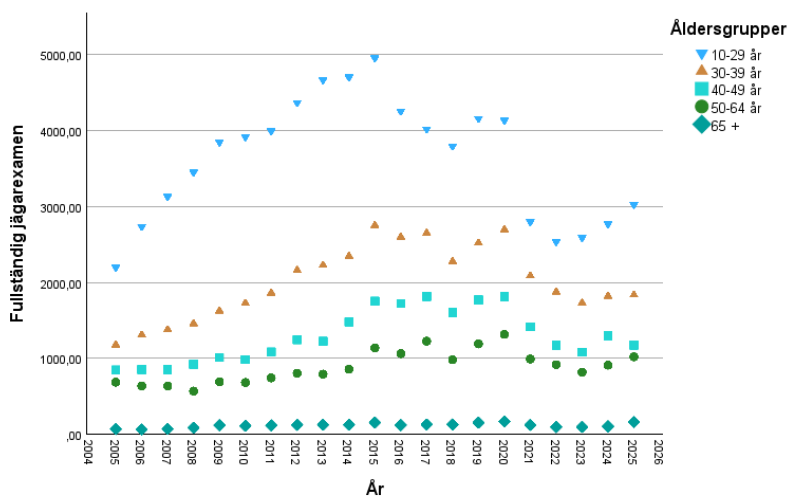
Figur 30. Antalet personer som avlagt fullständig jägarexamen samt den årliga förändringen i antalet lösta statliga jaktkort. Jaktåren 2005/2006–2025/2026. Notera att figuren redovisar antalet fullständiga jägarexamen per kalenderår, medan förändringen i antalet lösta statliga jaktkort är baserad på jaktår. Detta innebär att tidsperioderna inte är helt jämförbara, vilket bör beaktas vid tolkningen av resultaten.

Resultaten visar att antalet personer som fullföljer jägarexamen varierar mellan åldersgrupper och över tid. Flest examinerade återfinns i den yngsta gruppen (10–29 år), följt av 30–39 och 40–49-åringarna. Därefter minskar antalet i åldrarna 50–64 år och är som lägst bland personer som är 65 år eller äldre. Detta mönster tyder på att jägarexamen i hög grad genomförs i yngre åldrar.

Antalet individer som avlagt jägarexamen ökade successivt mellan 2005 och 2015, för att därefter minska (figur 30 och 27). Ökningen 2005–2015 är tydlig i samtliga åldersgrupper, och relativt

sett störst i åldrarna 0–29 och 30–39 år. Nedgången efter 2015 är särskilt tydlig i den yngsta åldersgruppen (10–29 år) som minskade under perioden 2016–2018 och därefter åter ökade 2019. I flera av de övriga åldersgrupperna vände utvecklingen uppåt igen från och med 2017 efter en nedgång 2016. År 2021 ses en markant minskning i samtliga åldersgrupper. Nedgången är störst i den yngsta gruppen (–32 procent), medan minskningen i gruppen 65+ uppgår till –27 procent. Från och med 2023 ökar antalet fullföljda jägarexamina återigen.

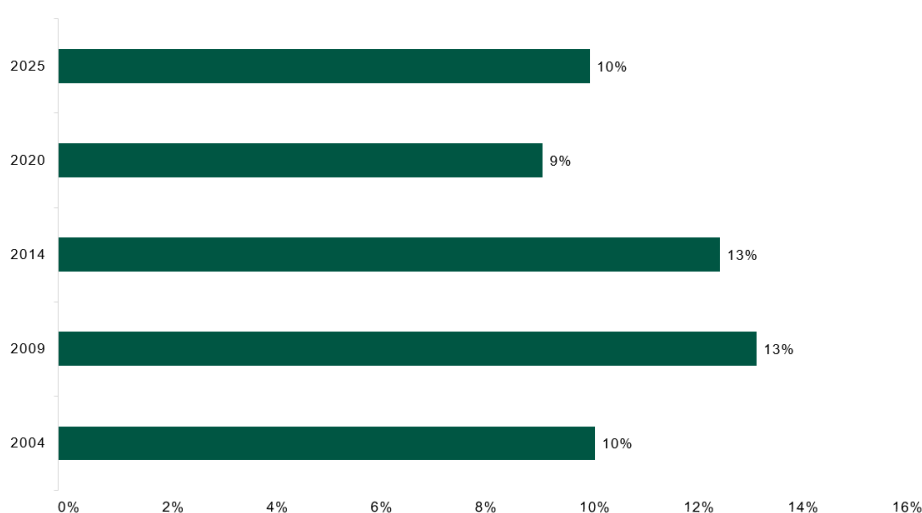
Den tydliga minskningen mellan 2020 och 2021 sammanfaller, som tidigare diskuterats, med institutionella förändringar såsom covid-19-pandemin och införandet av det digitaliserade teoriprovet. Det är därför möjligt att både pandemirelaterade restriktioner och att fler haft svårigheter att klara det nya teoriprovet, bidrog till att färre slutförde jägarexamen under den perioden.

Figur 31. Antalet fullständiga jägarexamen. Redovisat för åldersgrupper, 2005 till 2026.

4. Kognitiva faktorer

I den tidigare nämnda brevundersökning som genomfördes av Umeå universitet och SLU (se avsnitt 2) rörande allmänhetens attityder till jakt, djur och natur tillfrågades respondenterna om någon i deras nuvarande hushåll ägnar sig åt jakt. Som figur 32 visar har andelen hushåll där minst en person jagar legat relativt konstant under de senaste tjugo åren och varierat mellan 9 och 13 procent. Variationerna över tid är begränsade, vilket indikerar en hög grad av stabilitet i jaktens ställning som hushållsaktivitet. Denna långsiktiga stabilitet tyder på att jakt, trots förändringar i befolkningssammansättning, livsstilar och samhällsutveckling, fortsatt har en etablerad och förhållandevis varaktig plats i många hushåll.

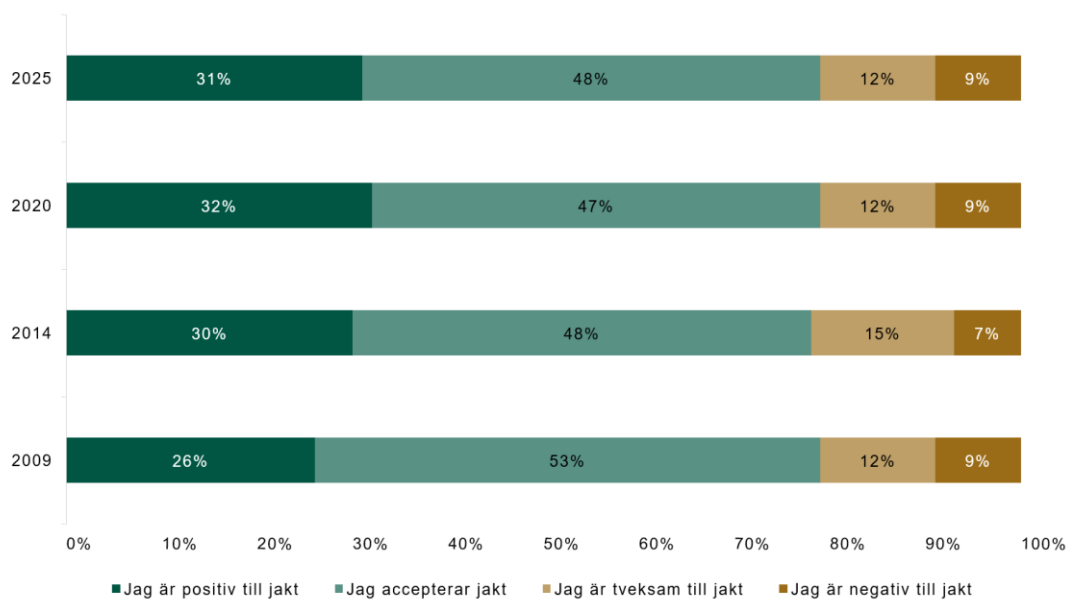

Figur 32. Andel hushåll med minst en jaktutövande medlem över tid. Figuren visar svarfs fördelningen i det nationella urvalet på frågan: ”Är det någon i ditt nuvarande hushåll som jagar?”.

Attityder till jakt och jägare

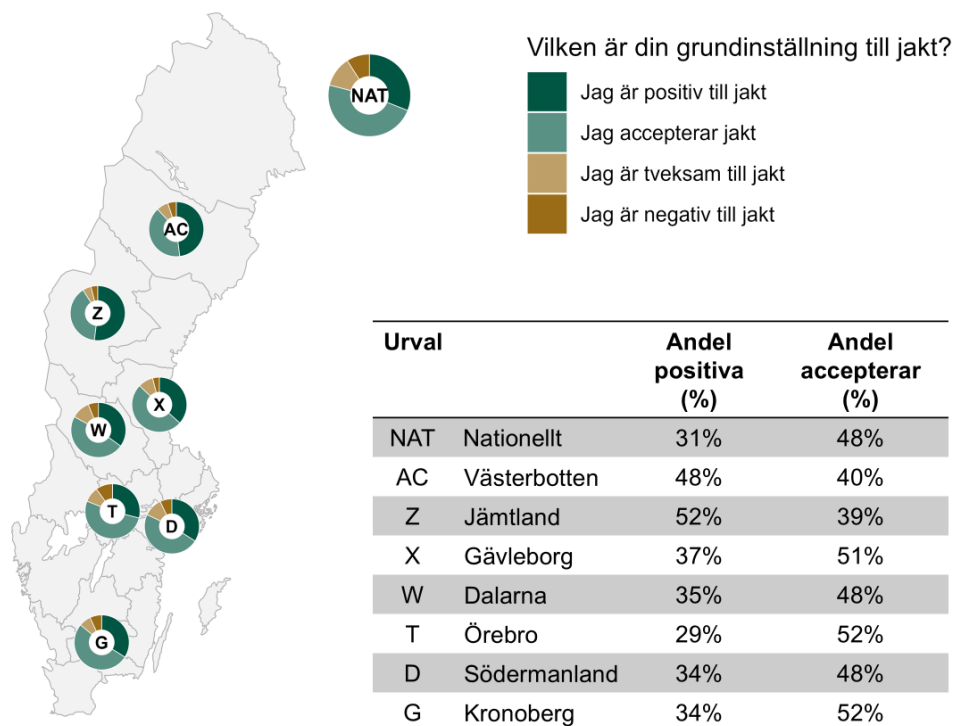
Stödet för jakt är genomgående högt och framstår som stabilt över tid. I de nationella mätningarna (figur 33) uppger en majoritet av respondenterna att de antingen är positiva till jakt eller accepterar jakt som företeelse. Andelen som är positiva har ökat något, från 26 procent år 2009 till 31 procent år 2025, medan andelen som accepterar jakt har legat på en relativt jämn nivå (53 procent 2009 och 48 procent 2025). Samtidigt är andelen som uttrycker tveksamhet eller negativa attityder låg och i stort sett oförändrad över tid (tveksamma: 12–15 procent; negativa: 7–9 procent).

Det innebär att omkring åtta av tio svenskar är positiva till eller accepterar jakt, och att denna grundläggande inställning har varit förhållandevis konstant under de senaste 15 åren.

Figur 33. Allmänhetens grundinställning till jakt över tid. Figuren visar svarsfördelningen i det nationella urvalet på frågan: "Vilken är din grundinställning till jakt?".

Samtidigt visar resultaten att attityderna varierar mellan olika delar av landet (figur 34). I de undersökta länen är andelen som är positiva till jakt särskilt hög i Jämtland (52 procent) och Västerbotten (48 procent), jämfört med det nationella utfallet på 31 procent. Även Dalarna (35 procent) och Gävleborg (37 procent) ligger över riksnivån. I andra län är stödet mer återhållsamt; exempelvis är andelen positiva lägre i Örebro (29 procent), där även andelen negativa är något högre än nationellt (10 procent jämfört med 9 procent). Den regionala bilden visar således att även om stödet för jakt är brett på nationell nivå, varierar graden av uttalad positivitet tydligt mellan länen.

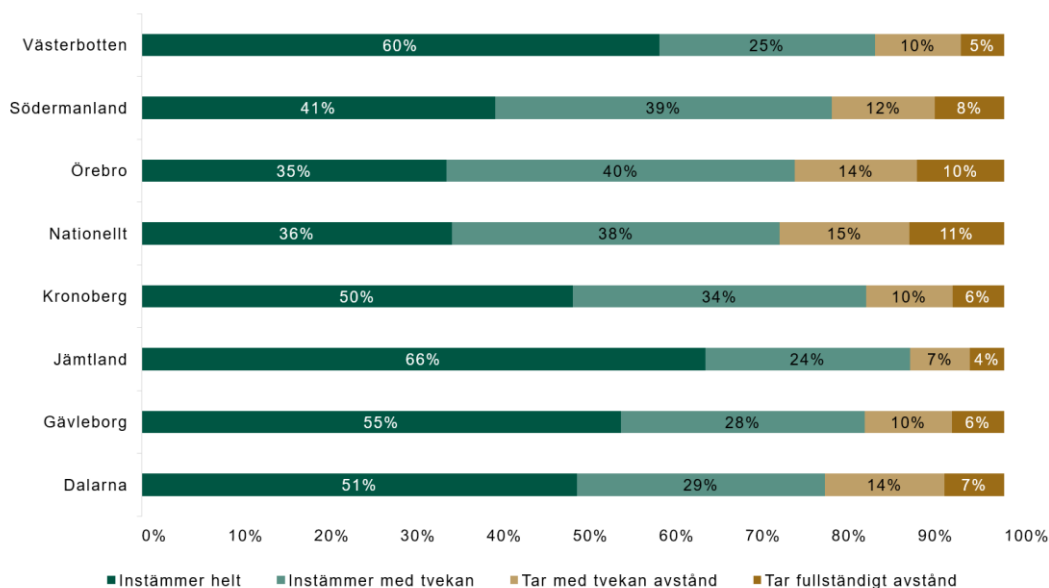

Figur 34: Allmänhetens grundinställning till jakt över tid. Figuren visar svarsfördelningen mellan länen och det nationella urvalet på frågan: "Vilken är din grundinställning till jakt?".

Skillnaderna i attityder till jakt mellan svenska län speglar i hög grad de regionala variationer som präglar befolkningens livsvillkor, markanvändning och kulturella traditioner (figur 35). Jakt är starkt förknippad med kultur och tradition, särskilt i landsbygdsområden. Nästan hälften av de nationella respondenterna instämmer helt i att jakt utgör en viktig tradition på landsbygden.

Denna bild förstärks av resultaten om jaktens kulturella förankring. I län som Jämtland, Västerbotten, Gävleborg och Dalarna instämmer en stor andel i påståendet att "jakt är en viktig tradition på landet" (figur 35). Andelen som instämmer helt uppgår till 66 procent i Jämtland, 60 procent i Västerbotten, 55 procent i Gävleborg och 51 procent i Dalarna, jämfört med 36 procent på nationell nivå. Detta antyder att jakt i dessa län inte enbart betraktas som en rekreationsform, utan som en central del av den lokala identiteten. Den är ofta nära knuten till småskaligt skogsbruk, renskötsel, viltförvaltning och familjetraditioner som förts vidare över generationer.

Dessa faktorer bidrar till att jakten i vissa län uppfattas som särskilt legitim, värdefull och i många fall nödvändig för landsbygdens kultur och förvaltning av naturresurser.

Figur 35. Allmänhetens syn på jakt som en viktig tradition på landet. Figuren visar svarsfördelningen mellan länen och det nationella urvalet på påståendet: "Jakt är en viktig tradition på landet".

I mer urbaniserade län, såsom Örebro, Kronoberg och Södermanland, där en större andel av befolkningen bor i tätorter och där färre har direktkontakt med jakt eller markägande, är attityderna generellt mer återhållsamma. Detta återspeglas även i synen på jakt som landsbygdstradition. I Örebro instämmer 35 procent helt (och 40 procent med tvekan) i påståendet att jakt är en viktig tradition, vilket ligger nära det nationella utfallet (36 procent helt; 38 procent med tvekan). Nivåerna är något högre i Södermanland (41 procent helt; 39 procent med tvekan) och Kronoberg (50 procent helt; 34 procent med tvekan) (figur 35).

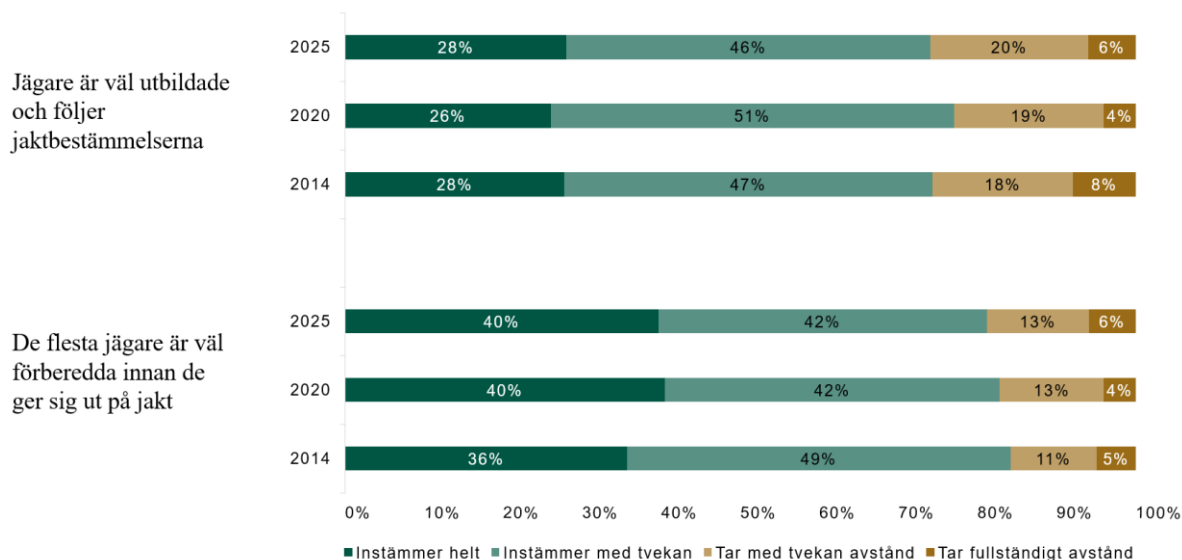
En lägre grad av vardaglig relation till skogen och till jaktens praktiska betydelse kan innebära att människor saknar den direkta förståelse eller erfarenhet som ofta präglar mer jaktintensiva regioner. Tätortsnära områden präglas samtidigt i högre grad av andra värderingar kopplade till djurvälstånd, rekreationslandskap och naturens estetiska kvaliteter, vilket kan bidra till en mer försiktig eller ambivalent inställning till jakt.

Därtill spelar socioekonomiska faktorer in. Län med starkare jakttraditioner har ofta en större andel markägare, skogsbrukare och personer med direkt koppling till viltförvaltning – grupper som traditionellt sett uppvisar mer positiva attityder till jakt. Urbaniserade regioner har däremot i högre grad befolkningsgrupper där jakt inte ingår i det kulturella kapitalet eller i vardagslivet, vilket avspeglas i attitydmönstren.

Dessa mönster tyder på att attityderna till jakt inte endast speglar individuella preferenser, utan också regionernas kultur, näringsliv, bebyggelsestruktur och historiska relation till vilt och landskap. Trots detta visar resultaten att stödet för jakt generellt är brett i hela landet, även i län där den direkta jaktanknytningen är svagare. Detta antyder att jakt i Sverige i stort betraktas som en legitim och samhällsnyttig verksamhet, även om styrkan i stödet varierar beroende på regional kontext.

Förtroendet för jägarkåren är också relativt högt och framstår som stabilt över tid (figur 36). År 2025 instämmer 28 procent helt och 46 procent med tvekan i att jägare är väl utbildade och följer gällande bestämmelser (totalt 74 procent), vilket ligger nära nivåerna från 2014 (28 procent helt;

47 procent med tvekan) och 2020 (26 procent helt; 51 procent med tvekan). En liknande bild återfinns i påståendet att jägare är väl förberedda inför jakt: 2025 instämmer 40 procent helt och 42 procent med tvekan (totalt 82 procent), vilket i stort överensstämmer med 2014 och 2020. Jägare uppfattas fortsatt som kompetenta och ansvarsfulla i både ett nationellt och regionalt perspektiv.

Figur 36. Allmänhetens syn på påståenden om jägare. Figuren visar svarsfördelningen mellan nationella urvalet på påståendena: "De flesta jägare är väl förberedda innan de ger sig ut på jakt" samt "Jägare är väl utbildade och följer jaktbestämmelserna".

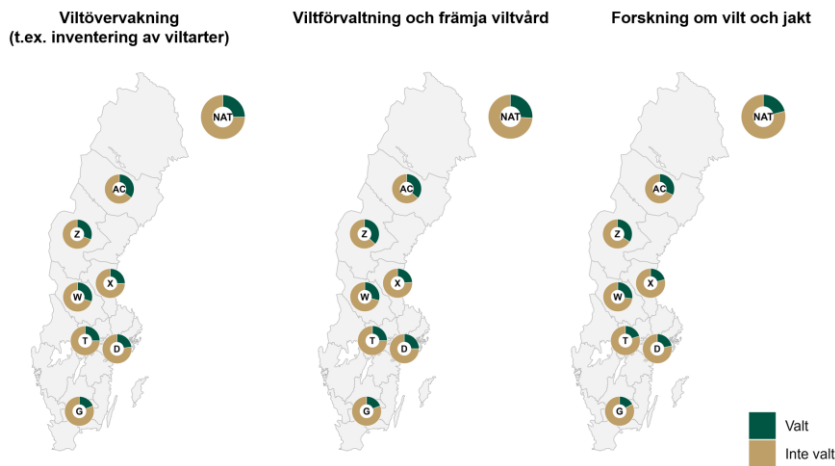
Jaktkort

Respondenterna ombads i undersökningen ange vilka ändamål de tror att medlen från jaktkortet används till. Resultaten visar en tydlig och omfattande kunskapsbrist bland allmänheten när det gäller hur dessa medel faktiskt fördelas. Den mest framträdande iakttagelsen är att 64 procent av respondenterna på nationell nivå valde alternativet "Vet ej". Osäkerheten är störst i Kronobergs län, där 70 procent angav detta svar, och lägst i Jämtland och Västerbotten, där motsvarande andel uppgår till 54 procent (figur 39). Detta tyder på att kunskapen om viltförvaltning och viltvårdsavgiftens funktion generellt är högre i norra Sverige.

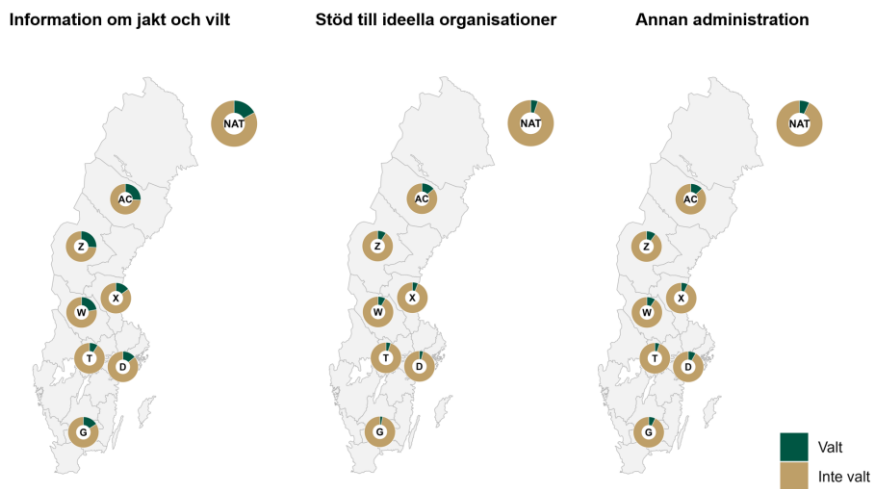
Bland de respondenter som angav ett eller flera sakliga svar framträder viltförvaltning (26 procent) och viltövervakning (25 procent) som de mest kända användningsområdena på nationell nivå (figur 37). Trots att forskning utgör en central del av Viltvårdsfondens ändamål var det endast 21 procent som kände till detta, även om kännedomen var högre i Jämtland (34 procent). Resultaten visar även tydliga missuppfattningar: omkring 10 procent trodde att medlen används för skötsel av naturreservat, och 9 procent att de går till underhåll av jaktinfrastruktur såsom jaktorn – verksamheter som i själva verket finansieras på annat sätt (figur 39).

En tydlig nord-sydlig gradient framträder i materialet. Respondenter i Jämtland och Västerbotten identifierar i genomsnitt 10–15 procentenheter fler korrekta användningsområden än respondenter i mer sydliga län, såsom Kronoberg och Södermanland (figur 37 & 38). Detta indikerar att kunskapen om jaktens formella strukturer och finansieringsmodeller är geografiskt ojämnt

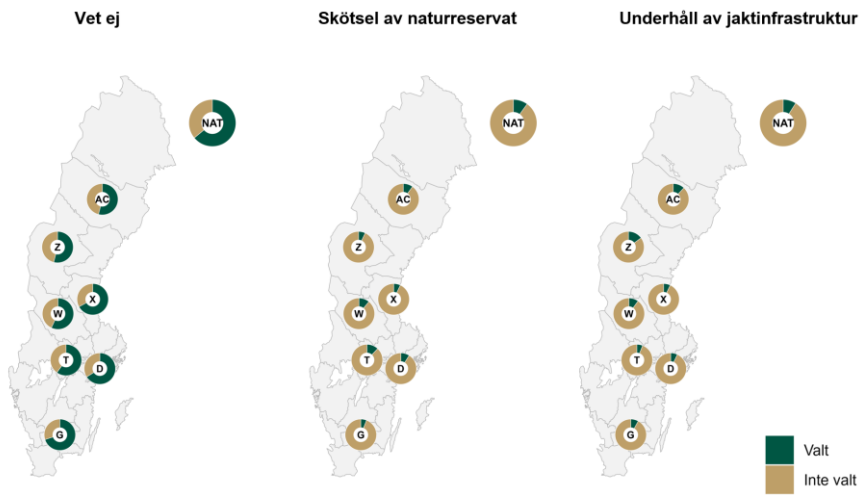
fördelad, sannolikt till följd av skillnader i jakttraditioner, graden av exponering för viltförvaltning och jaktens närvaro i det lokala vardagslivet.

Figur 37. Allmänhetens kunskap angående jaktkortet. Figuren visar svarsfördelningen mellan länen och nationella urvalet på vilka ändamål de tror att medlen från jaktkortet används till: "Viltövervakning (t.ex. inventering av viltarter)", "Viltförvaltning och främja viltvård" samt "Forskning om vilt och jakt".

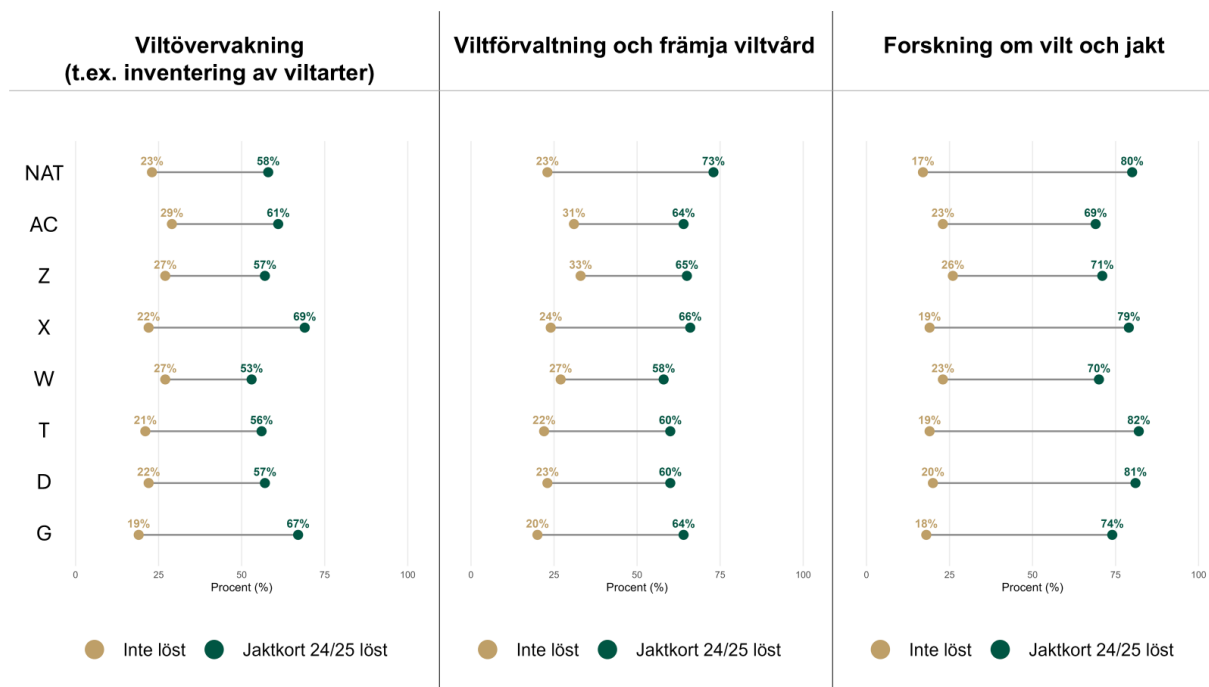

Figur 38. Allmänhetens kunskap angående jaktkortet. Figuren visar svarsfördelningen mellan länen och nationella urvalet på vilka ändamål de tror att medlen från jaktkortet används till: "Information om jakt och vilt", "Stöd till ideella organisationer" samt "Annan administration".

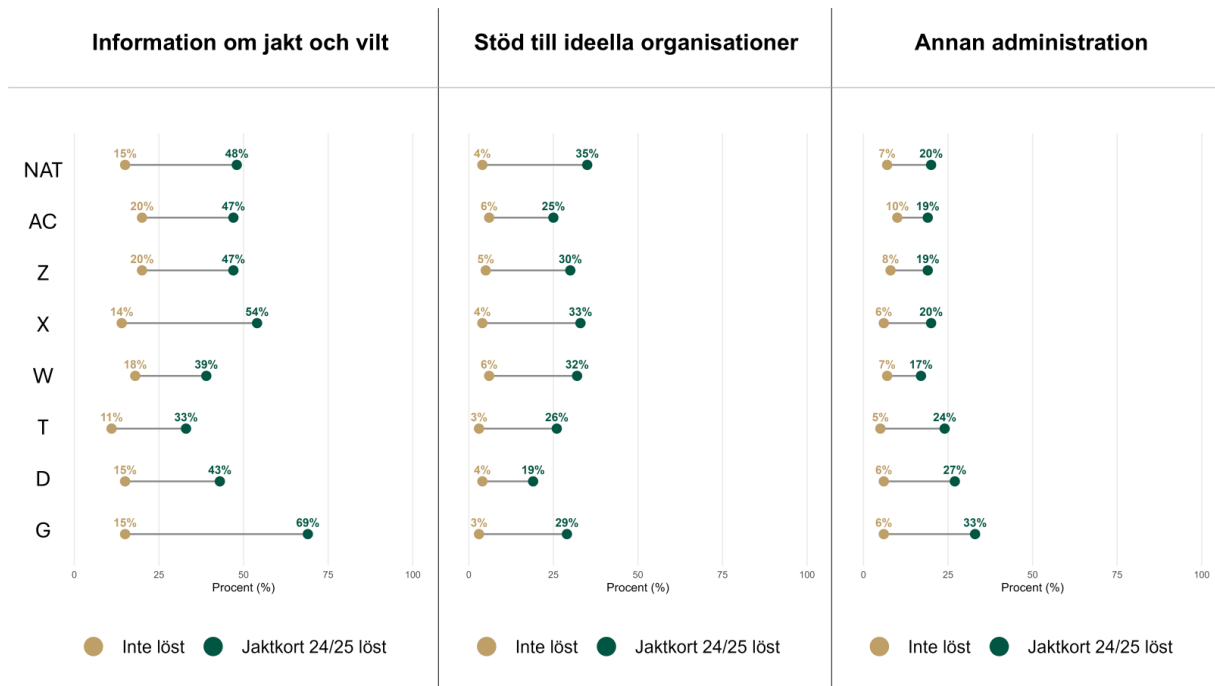
Figur 39. Allmänhetens kunskap angående jaktkortet. Figuren visar svarsfördelningen mellan länen och nationella urvalet på vilka ändamål de tror att medlen från jaktkortet används till: "Vet ej", "Skötsel av naturreservat" samt "Underhåll av jaktinfrastruktur".

Det framträder även en tydlig kunskapsskillnad mellan respondenter som löst jaktkortet för perioden 2024/2025 och dem som inte gjort det. Detta mönster är konsekvent både på nationell nivå och i samtliga undersökta län (se figur 40–42). Respondenter som löst jaktkortet uppvisar en avsevärt högre kännedom om Viltvårdsfondens användningsområden, medan de som inte löst jaktkort i betydligt större utsträckning saknar kunskap om hur medlen används.

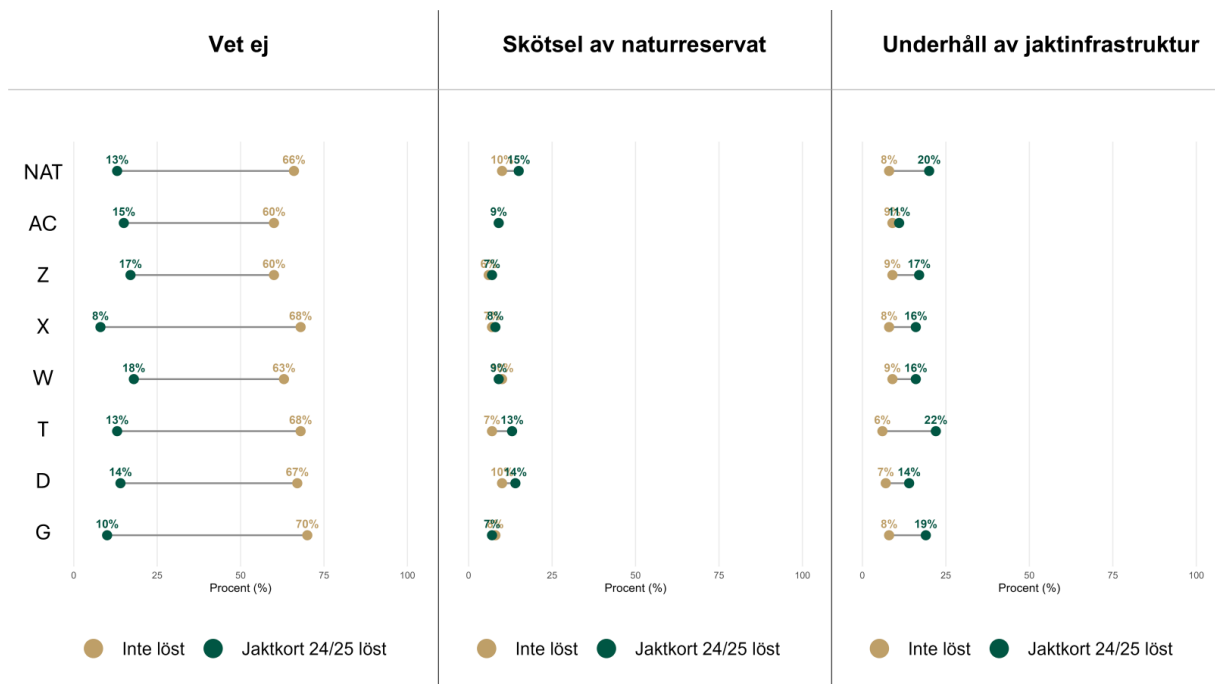
Figur 40. Skillnaden i kunskap om jaktkortet mellan de som löst jaktkortet 2024/2025 och de som inte gjort det. Alternativ: "Viltövervakning (t.ex. inventering av viltarter)", "Viltförvaltning och främja viltvård" samt "Forskning om vilt och jakt".

Den största skillnaden återfinns i svarsalternativet "Vet ej". Nationellt uppger 66 procent av dem som inte löst jaktkortet att de saknar kunskap om fondens användning, jämfört med endast 13 procent bland dem som har löst jaktkortet (figur 42). Inom gruppen som löst jaktkortet är kännedomen särskilt hög när det gäller att medlen används till "Forskning om vilt och jakt" (80 procent) samt "Viltförvaltning och främjande av viltvård" (73 procent, figur 40). Detta visar att de som själva deltar i jakt i betydligt högre grad är informerade om Viltvårdsfondens syften och funktion.

Figur 41. Skillnaden i kunskap om jaktkortet mellan de som löst jaktkort 2024/2025 och de som inte gjort det. Alternativ: "Information om jakt och vilt", "Stöd till ideella organisationer" samt "Annan administration".

Trots de i övrigt tydliga skillnaderna mellan grupperna förekommer likartade nivåer av missuppfattningar. Mellan 7 och 15 procent av respondenterna i respektive grupp tror felaktigt att medlen används för skötsel av naturreservat – en verksamhet som finansieras på annat sätt. Detta tyder på att vissa felaktiga föreställningar är brett spridda, oberoende av om individen själv är jaktutövare eller inte.

Figur 42. Skillnaden i kunskap om jaktkortet mellan de som löst jaktkort 2024/2025 och de som inte gjort det. Alternativ: "*Vet ej*", "*Skötsel av naturreservat*" samt "*Underhåll av jaktinfrastrukturer*".

Med undantag för kategorin "Information om jakt och vilt", där skillnaderna mellan länen var statistiskt signifikanta, uppvisar länen i stort sett samma övergripande mönster. Oavsett geografisk hemvist är kunskapen om Viltvårdsfondens användning markant högre bland dem som löst jaktkort än bland dem som inte gjort det. Detta visar att jaktutövande inte bara påverkar individens praktiska relation till jakten, utan även bidrar till en högre medvetenhet om de institutionella strukturer som omger den.

5. Slutsatser och diskussion

Rapporten analyserar varför antalet personer som löser jaktkort i Sverige har minskat över tid. Utgångspunkten är en samlad bedömning av faktorer som tidigare forskning visat påverka individers benägenhet att delta i jakt. Dessa faktorer delas in i fyra övergripande kategorier: demografiska förändringar, tillgång till resurser, institutionella villkor och kognitiva faktorer såsom normer, attityder och beteendeintentioner (figur 1).

Övergripande utveckling

Undersökningen visar att antalet lösta jaktkort har varierat betydligt över tid. Efter en längre period av ökning – som kulminerade under jaktåret 1993–1994 – har utvecklingen sedan dess präglats av en successiv nedgång. Den mest markanta minskningen observeras efter jaktåret 2012–2013, trots en tillfällig uppgång under perioden 2018–2019 till 2020–2021. Nedgången återupptas därefter, med en särskilt tydlig minskning mellan jaktåren 2023–2024 och 2024–2025. En mindre återhämtning framträder under jaktåret 2025–2026.

Utvecklingen varierar dock regionalt. Stockholms län avviker från riksmönstret och uppvisar en ökning av antalet jaktkortslösare över de senaste två decennierna, medan samtliga övriga län visar minskningar. Detta behöver dock inte innebära ökad jakt i länet, eftersom jägare bosatta i Stockholms län i högre utsträckning uppger att de jagar i andra län än jägare bosatta i övriga landet.

Samtidigt har jägarkårens sammansättning förändrats. Andelen kvinnor som löser jaktkort har ökat från omkring fem procent i mitten av 2000-talet till cirka nio procent 2025–2026, medan antalet manliga jägare minskat. Dessutom dominerar jaktkortslösandet i ökande grad av äldre personer, främst i åldrarna 50 år och äldre, medan yngre åldersgrupper konsekvent står för en mindre andel av de lösta jaktkortet. Det pekar på en försvagad nyrekrytering, där yngre kohorter utgör en allt mindre del av jaktkortslösandet och där återväxten inte fullt kompenserar för minskningen i äldre kohorter.

Samtidigt visar attityddata att stödet för jakt i befolkningen är genomgående högt och relativt stabilt över tid, vilket antyder att nedgången i jaktkortslösande snarare hänger samman med strukturella villkor än ett generellt minskat stöd.

Ett komplext orsaksmönster

Den samlade analysen visar att den långsiktiga minskningen av antalet lösta jaktkort inte kan förklaras av en enskild faktor. Snarare är utvecklingen ett resultat av ett komplext samspel mellan demografi, tillgång till resurser, institutionella förändringar och kognitiva faktorer. Dessa dimensioner påverkar tillsammans möjligheten, viljan och förmågan att bedriva jakt – och därmed också Viltvårdsfondens intäkter.

Demografiska förändringar

En övergripande trend är att både befolkningen och jägarkåren blir äldre. Äldre åldersgrupper dominerar jaktkortslösandet, medan yngre står för en allt mindre andel. Samtidigt har sysselsättningsgraden ökat, särskilt bland äldre, vilket kan ha minskat tillgången till fritid och därmed möjligheten att jaga. Detta gör jaktkortslösandet särskilt känsligt för förändringar i arbetslivets villkor och livsföring.

Resultaten från kohortanalysen visar dessutom att yngre födelsekohorter tenderar att ligga på lägre nivåer av jaktkortslösare än äldre kohorter inom de åldersintervall som kan följas i materialet. Detta är förenligt med en försvagad kohortersättning, där yngre generationer inte fullt ut kompenserar när äldre jägare minskar. Samtidigt bör tolkningen göras med försiktighet eftersom kohorter kan följas under en begränsad tidsperiod och i delvis olika åldrar.

Sammantaget pekar resultaten på att inflödet av yngre jaktkortslösare är begränsat i relation till naturliga avgångar. Detta bekräftas av att medelåldern bland jaktkortslösare ökat nationellt under perioden, och att andelen unga (≤ 29 år) minskat i samtliga län, om än i olika takt. Parallellt har jägarkårens könsammansättning förändrats: antalet kvinnor som löser jaktkort ökar, vilket bekräftar tidigare forskning om att nya grupper successivt söker sig till jakt. Trots detta minskar antalet manliga jägare i snabbare takt än antalet kvinnliga jägare ökar, vilket innebär att tillväxten inte motsvarar bortfallet. Detta pekar på ett fortsatt behov av att bredda rekryteringsbasen.

Sambandet mellan befolkningsutveckling och antalet jaktkortslösare framstår som komplext. Vissa län – exempelvis Stockholms län – uppvisar både befolkningsökning och ökat antal jaktkortslösande, medan andra län med betydande befolkningstillväxt (t.ex. Uppsala) uppvisar en minskning. Detta indikerar att förändringar i befolkningens mängd i sig inte är tillräckliga för att förklara jaktens omfattning.

Ett ökat antal lösta jaktkort behöver inte nödvändigtvis innebära mer jakt i länet, eftersom jägare från exempelvis Stockholms län i större utsträckning jagar i andra delar av landet. Andelen av befolkningen som löser jaktkort varierar även tydligt mellan länen – generellt är den högre i norra, glesbefolkade områden och lägre i mer urbana, sydliga län. Detta innebär också att förändringar får olika genomslag: i län med redan höga nivåer kan en minskning på några procentenheter motsvara stora absoluta tal utan att jaktkulturen försvagas, medan motsvarande förändring i län med låga nivåer ofta blir mindre i procent men ändå betydelsefull i relation till den låga utgångsnivån.

Tillgång till resurser

Tillgången till jaktmark är en grundförutsättning för att kunna delta i jakt och utgör därmed en strukturell begränsning. Eftersom tillgången till jaktmark i Sverige huvudsakligen regleras genom privat äganderätt direkt eller indirekt via arrende, finns en övre gräns för hur många som kan ha jaktlig åtkomst. Detta påverkar särskilt yngre personer och nybörjare som saknar etablerade nätverk.

Vapenlicens- och jägarexamensdata pekar samtidigt på ett tydligt rekryteringsmönster: antalet personer som beviljas ett första vapentillstånd för jakt ökar långsiktigt, med en topp under senare delen av 2010-talet och en viss nedgång därefter. Detta mönster liknar utvecklingen för antalet fullföljda jägarexamina. Däremot framträder inget statistiskt säkerställt samband mellan dessa rekryteringsindikatorer och det totala antalet lösta jaktkort. En möjlig förklaring är att inflödet av nya tillståndshavare (några tusen per år) är litet i relation till den etablerade gruppen jaktkortslösare, vilket gör att förändringar i nyrekrytering kan "försvinna" i totalen om samtidigt andra jägare avstår från att lösa jaktkort samma år.

En annan möjlig förklaring är att stegen från examen och vapentillstånd till faktisk jaktutövning inte är automatiska. Efter godkänd jägarexamen kan vapeninnehav i stor utsträckning realiserars genom individens egna ekonomiska resurser, medan inträde i jaktpraktiken ofta förutsätter tillgång till mark och sociala arrangemang – exempelvis medlemskap i ett jaktlag eller möjlighet att arrendera jaktmark. Tillgång till jaktmark kan därmed utgöra en tröskel som särskilt påverkar nybörjare, även om de genomfört utbildning och ansökt om vapentillstånd.

Kohortmönstren i nyrekryteringen ligger i linje med de demografiska förändringar som beskrivits för jaktkortslösare. Vid jämförbara åldersintervall framstår inflödet av nya personer som beviljas ett första vapentillstånd för jakt i senare födelsekohorter som något lägre än i tidigare kohorter. Samtidigt är det viktigt att betona att denna indikator avser nytt tillståndsinnehav och inte nödvändigtvis rekrytering till faktisk jaktutövning.

Utvecklingen av klövviltpopulationerna förefaller också samvariera med jaktens omfattning. Antalet lösta jaktkort samvarierar med avskjutningen av klövvilt, särskilt älg och rådjur. En hypotes är att jägare under perioder med låg avskjutning – till följd av exempelvis förvaltningsbeslut eller minskade stammar – i större utsträckning avstår från att lösa jaktkort. Detta kan förstås som uttryck för en vilja att värna viltstammar snarare än som ett minskat jaktintresse.

Avskjutningsstatistik bör samtidigt tolkas med försiktighet eftersom den påverkas av förvaltningsbeslut, reglering och rapporteringsrutiner. En möjlig mekanism är att lägre avskjutning, oavsett orsak, kan sammanfalla med lägre benägenhet att lösa jaktkort.

Institutionella faktorer

Institutionella faktorer framstår sammantaget som centrala för att förstå variationer i jaktkortslösande över tid. Införandet av aviseringar 2018 sammanfaller med en ökning av antalet lösta jaktkort, vilket visar att administrativa förenklingar kan påverka beteendet påtagligt.

Covid-19-pandemin sammanföll med en kortvarig ökning i jaktkortslösandet under jaktåren 2020–2021, följt av en efterföljande nedgång. Detta kan indikera att pandemin haft både direkta och fördröjda effekter, i samspel med andra samtidiga förändringar såsom införandet av det digitala teoriprovet 2021 och höjningen av

viltvårdsavgiften. Även den minskande ekonomiska standarden efter 2022 (SCB, 2024) och det ökade friluftslivet i Sverige efter pandemins utbrott (Hansen m.fl., 2023) kan i sin tur ha påverkat benägenheten att lösa jaktkort.

Den observerade ökningen av lösta jaktkort 2025 kan möjligen kopplas till införandet av Kivra som betalnings- och kommunikationskanal under 2024. Sammantaget visar detta att även relativt begränsade förändringar i administration, kostnadsstruktur eller provformat kan ha betydande effekter på deltagandet.

Utvecklingen av antalet som fullföljer jägarexamen kompletterar bilden av ett minskat jaktkortslösande och pekar särskilt på utmaningar i rekryteringskedjan. Utvecklingen präglas av en ökning av fullföljda examina fram till mitten av 2010-talet, följt av mer varierande nivåer och en markant nedgång 2021–2023, en period som sammanfaller med både pandemins effekter och införandet av ett digitalt teoriprov. Under större delen av perioden har dock antalet lösta jaktkort legat relativt stabilt, vilket antyder att fler examinerade inte nödvändigtvis leder till ett direkt ökande jaktkortslösande. Detta kan exempelvis hänga samman med skillnader i jaktmöjligheter, skilda motiv till att ta examen eller en varierande norm kring att lösa jaktkort.

Kognitiva faktorer – legitimitet, attityder och kunskap

Attitydundersökningen visar att stödet för jakt är brett och relativt stabilt över tid. Jaktens ställning som hushållsaktivitet har också legat på en stabil nivå under de senaste två decennierna. Sammantaget talar detta för att minskningen av jaktkortslösande inte primärt drivs av ett generellt attitydskifte i befolkningen, utan snarare av strukturella och institutionella villkor samt rekryteringsdynamik.

Betydande kunskapsluckor kring Viltvårdsfondens användning framträder i undersökningen. Kunskapen är störst bland aktiva jägare och lägst bland icke-jägare och i mer sydliga län. Missuppfattningar förekommer i båda grupperna, vilket kan påverka fondens långsiktiga legitimitet och därmed dess finansiering.

5.1 Möjliga åtgärder

Den långsiktiga minskningen i antalet lösta statliga jaktkort kan inte hänföras till en enskild orsak, utan är resultatet av ett samspel mellan demografiska förändringar, tillgång till jaktliga resurser, institutionella förutsättningar och kognitiva faktorer som normer, attityder och kunskap. En åldrande jägarkår, begränsad rekrytering av yngre, bristande tillgång till jaktmark och varierande viltstammar påverkar möjligheten att delta i jakt. Samtidigt har administrativa förändringar och digitala system visat sig ha tydliga effekter på benägenheten att lösa jaktkort.

Trots minskningen i jaktkortslösande är jaktens sociala legitimitet fortsatt stark. Allmänhetens kunskapsbrist kring Viltvårdsfondens användning är däremot betydande och riskerar på sikt att påverka både legitimitet och betalningsvilja.

Sammanfattningsvis formas jaktens omfattning av faktorer som i flera fall kan påverkas genom relativt begränsade men strategiskt utformade insatser. Särskilt de institutionella och kognitiva dimensionerna – informationsflöden, digitala gränssnitt, normstödjande åtgärder och administrativ utformning – framstår som centrala att arbeta vidare med.

Stärk rekryteringen av nya jägare

För att motverka effekterna av en åldrande jägarkår och låg kohortersättning bör förvaltningen prioritera åtgärder som underlättar inträdet för unga och nya grupper. Det kan handla om:

- mentorskap eller fadderprogram,
- förenklade vägar in i etablerade jaktlag,
- ökad tillgång till jaktmark för nyexaminerade jägare,
- riktade insatser för grupper där intresset ökar, såsom kvinnor, stadsbor och yngre vuxna.

Öka tillgången till jaktmöjligheter

Tillgång till jaktmark är en grundläggande förutsättning för deltagande. Förvaltningen bör uppmuntra ökad tillgänglighet genom exempelvis:

- digitala markförmedlingstjänster som kopplar samman markägare och nya jägare,
- pilotprojekt med introduktionsarrenden,
- stöd till jaktlag och föreningar som vill ta emot nybörjare.

Utveckla institutionella lösningar som sänker trösklarna

Administrativa och tekniska justeringar har visat sig påverka jaktkortslösandet. Naturvårdsverket och andra aktörer bör därför fortsätta utveckla:

- förbättrad utformning av aviseringar (tydligare budskap, bättre tajming och ökad tillgänglighet),
- med utgångspunkt i rekommendationerna från den tidigare rapporten (Eriksson m.fl., 2018) skulle, mot bakgrund av det fortsatt minskande antalet lösta jaktkort, en möjlig åtgärd vara att utreda om en årlig avgift för alla som innehar vapenlicens för jaktändamål kan utgöra ett mer effektivt alternativ till dagens system,
- mer intuitiva digitala betal lösningar, inklusive möjlig autoförnyelse,
- förstärkta stödmaterial kopplade till det digitala teoriprovet,
- återkoppling som synliggör den samhällsnytta jaktkortet bidrar till.

Stärk transparensen kring Viltvårdsfonden

Kunskapsbrister och missuppfattningar är vanliga, även bland jägare. För att stärka fondens legitimitet och betalningsvilja rekommenderas:

- en årlig kortfattad ”Viltvårdsrapport” som skickas ut tillsammans med jaktkortet,
- en öppen och mer tillgänglig digital projektlista över fondens satsningar,
- riktade kommunikationsinsatser i samverkan med jägarorganisationerna,
- grafiska och lättillgängliga informationsmaterial för både jägare och allmänhet.

Utveckla dataunderlaget för framtida analys

För att bättre kunna följa utvecklingen och utvärdera insatser bör datagrunden stärkas genom:

- möjlig pseudonymiserad koppling mellan individdata (jägarexamen, jaktkort, vapenlicens) för att möjliggöra kohort- och retentionanalyser,
- strukturerade utvärderingar av förändringar i aviseringar, avgiftsnivåer eller kommunikation,
- utveckling av databaser och rutiner för löpande undersökningar av de som slutför jägarexamen och de som löser jaktkort,
- genomförande av kvalitativa studier, inklusive djupintervjuer för att förstå mekanismer för jakt och jaktkortslösande.

6. Källhänvisning

Andersen, O., Kaltenborn, B. P., & Wold, L. C. (2010). *Factors affecting hunter recruitment and participation in Norway*. Norwegian Institute for Nature Research.

Bjärstig, T., & Stark, E. (u.å.). *Jämställd viltförvaltning: En studie av Svenska Jägareförbundets utbildningssatsning och förutsättningarna för en ökad kvinnorepresentation*. ISSN 0349-0831.

Bjärstig, T., Sandström, C., & Zachrisson, A. (2014). Partnerships implementing ecosystem-based moose management in Sweden. *International Journal of Biodiversity Science, Ecosystem Services & Management*, 10(3), 228–239. <https://doi.org/10.1080/21513732.2014.962976>

Cerri, J., Musto, C., Ferretti, M., Delogu, M., Bertolino, S., Martinoli, A., Bisi, F., Preatoni, D. G., Tattoni, C., & Ollonio, M. A. (2024). COVID-19 could accelerate the decline in recreational hunting: A natural experiment from Northern Italy. *PLOS ONE*, 19(8), Article e0309017. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0309017>

Cromsigt, J., Dressel, S., Ericsson, G., Felton, A., Johansson, M., Neumann, W., Pfeffer, S., Sandström, C., Singh, N., Sjölander-Lindqvist, A., Spitzer, R., Widemo, F., & Widén, A. (2023). *Adaptiv sam- och flerartsförvaltning av klövvilt: Gemensam rapport för forskningsprojektet Beyond Moose och Governance* (ISBN 978-91-620-7108-0).

Decker, D. J., Brown, T. L., & Siemer, W. F. (1984). *Antecedents to hunting participation: An exploratory study of the social-psychological determinants of initiation, continuation and desertion in hunting*. Cornell University.

Decker, D. J., Riley, S. J., & Siemer, W. F. (Eds.). (2012). *Human dimensions of wildlife management*. Johns Hopkins University Press.

Dressel, S., Sandström, C., Bennett, J., & Ericsson, G. (2021). En attitydundersökning om stora rovdjur och rovdjursförvaltning. Rapport 2021:8. Umeå, Sweden: Institutionen för vilt, fisk och miljö, Sveriges lantbruksuniversitet

Ericsson, G., Bostedt, G., & Kindberg, J. (2008). Wolves as a symbol for people's willingness to pay for large carnivore conservation. *Society & Natural Resources*, 21(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/08941920701681567>

Eriksson, M., Hansson Forman, K., Ericsson, G., & Sandström, C. (2018). *Viltvårdsavgiften – en studie om svenskarnas vilja att betala det statliga jaktkortet* (Rapport 6853). Naturvårdsverket.

Finlands viltcentral. (2025). *Antalet jägare i Finland fortfarande över 300 000*. <https://riista.fi/sv/antalet-jagare-i-finland-fortfarande-over-300-000/> (Hämtad 2 februari 2026)

Folkhälsomyndigheten. (2026). *När hände vad under pandemin?* [https://www.folkhalsomyndigheten.se/...](https://www.folkhalsomyndigheten.se/) (Hämtad 2026-02-04)

- Hansson-Forman, K., Sandström, C., & Ericsson, G. (2020). What influences hunting participation of potential new hunters? Qualitative insights from Sweden. *Wildlife Biology*, 2020(4), Article 00721. <https://doi.org/10.2981/wlb.00721>
- Hansen, A. S., Beery, T., Fredman, P., & Wolf-Watz, D. (2023). Outdoor recreation in Sweden during and after the COVID-19 pandemic - management and policy implications. *Journal of Environmental Planning and Management*, 66(7), 1472–1493. <https://doi.org/10.1080/09640568.2022.2029736>
- Hansen, H. P., Peterson, M. N., Jensen, F. S., & Hjelm, A. (2012). Demographic transition among hunters: A temporal analysis of hunter recruitment, dedication and motives in Denmark. *Wildlife Research*, 39(6), 446–451. <https://doi.org/10.1071/WR12020>
- Hansen, H. P., Peterson, M. N., & Peterson, T. R. (2010). Results of the Nordic hunting in society symposium. *Human Dimensions of Wildlife*, 15, 301–302. <https://doi.org/10.1080/10871201003786067>
- Heberlein, T. A. (2012). *Navigating environmental attitudes*. Oxford University Press.
- Heberlein, T. A., & Ericsson, G. (2005). Ties to the countryside: Accounting for urbanites' attitudes toward hunting, wolves, and wildlife. *Human Dimensions of Wildlife*, 10(3), 213–227. <https://doi.org/10.1080/10871200591003454>
- Heberlein, T. A., & Ericsson, G. (2008). Public attitudes and the future of wolves (*Canis lupus*) in Sweden. *Wildlife Biology*, 14(3), 391–394. [https://doi.org/10.2981/0909-6396\(2008\)14\[391:PAATFO\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.2981/0909-6396(2008)14[391:PAATFO]2.0.CO;2)
- Heberlein, T. A., Serup, B., & Ericsson, G. (2008). Female hunting participation in North America and Europe. *Human Dimensions of Wildlife*, 13(6), 443–458. <https://doi.org/10.1080/10871200802490137>
- Heberlein, T. A., Ericsson, G., & Wollscheid, K. U. (2002). Correlates of hunting participation in Europe and North America. *Zeitschrift für Jagdwissenschaft*, 48(1), 320–326.
- Hedenborg, S., Fredman, P., Hansen, A. S., & Wolf-Watz, D. (2024). Outdoorification of sports and recreation: a leisure transformation under the COVID-19 pandemic in Sweden. *Annals of Leisure Research*, 27(1), 36–54. <https://doi.org/10.1080/11745398.2022.2101497>
- Jägareförbundet. (2021). *Nya teoriprovet för jägarexamen igång*. <https://jagareforbundet.se/...> (Hämtad 3 februari 2026)
- Kupren, K., & Hakuć Błażowska, A. (2021). Profile of a modern hunter and the socio-economic significance of hunting in Poland as compared to European data. *Land*, 10(11), Article 1178. <https://doi.org/10.3390/land10111178>
- Larson, L. R., Decker, D. J., Stedman, R. C., Siemer, W. F., & Baumer, M. S. (2013). *Hunter recruitment and retention: A framework for research and action*. Cornell University.

- Larson, L. R., Stedman, R. C., Decker, D. J., Siemer, W. F., & Baumer, M. S. (2014). Exploring the social habitat for hunting: Toward a comprehensive framework for understanding hunter recruitment and retention. *Human Dimensions of Wildlife*, 19(2), 105–122. <https://doi.org/10.1080/10871209.2014.883984>
- Lindberg, E. (2010). *Hunter demography, trends and correlates of hunting participation in Sweden* (Master's thesis). Swedish University of Agricultural Sciences.
- Lindqvist, S., Sandström, C., & Ericsson, G. (2014). The changing role of hunting in Sweden: From subsistence to ecosystem stewardship? *Alces*, 50, 35–51.
- Ljung, P. E., Riley, S. J., Heberlein, T. A., & Ericsson, G. (2012). Eat prey and love: Game meat consumption and attitudes toward hunting. *Wildlife Society Bulletin*, 36(4), 669–675. <https://doi.org/10.1002/wsb.181>
- Massei, G., Kindberg, J., Licoppe, A., et al. (2015). Wild boar populations up, numbers of hunters down? A review of trends and implications for Europe. *Pest Management Science*, 71(4), 492–500. <https://doi.org/10.1002/ps.3965>
- Mattsson, L. (1989). *Viltets jaktvärde – En ekonomisk analys* (Arbetsrapport 86). Sveriges lantbruksuniversitet.
- Mattsson, L., Boman, M., & Ericsson, G. (2007). *Jakten i Sverige – Ekonomiska värden och attityder jaktåret 2005/2006*. www.viltochfisk.se
- Meltofte, H., & Tøttrup, A. P. (2024). Danish hunting in the light of unique citizen science bag statistics spanning 80 years. *European Journal of Wildlife Research*, 70(6), Article 117. <https://doi.org/10.1007/s10344-024-01865-5>
- Naturvårdsverket. (2022). *Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029*. ISBN 978-91-620-8889-7.
- Naturvårdsverket. (2024a). *Vanliga frågor om jakt*. <https://www.naturvardsverket.se/...> (Hämtad 30 januari 2026)
- Naturvårdsverket. (2025a). *Så används viltvårdsavgiften*. <https://www.naturvardsverket.se/...> (Hämtad 30 januari 2026)
- Naturvårdsverket. (2025b). *Viltforskning*. <https://www.naturvardsverket.se/...> (Hämtad 30 januari 2026)
- North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.
- Pellikka, J., & Forsman, L. (2013). The number of hunting females is increasing in Finland. *Suomen Riista*, 59, 34–51.
- Ryan, E. L., & Shaw, B. (2011). Improving hunter recruitment and retention. *Human Dimensions of Wildlife*, 16(5), 311–317. <https://doi.org/10.1080/10871209.2011.585433>
- Sandström, C., Wennberg DiGasper, S., Öhman, K., & Ericson, G. (2013). Conflict resolution through ecosystem-based management: The case of Swedish moose

- management. *International Journal of the Commons*, 7(2), 549–570.
<https://doi.org/10.18352/ijc.389>
- Sandström, C., Ericsson, G., Dressel, S., Eriksson, M., & Kvastegård, E. (2014). *Attityder till rovdjur och rovdjursförvaltning* (No. 1).
- SCB. (2024). *Arbetsmarknadsstatus efter region, kön, ålder och födelseregion. Årligt register. År 2020 – 2024*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__AM__AM0210__AM0210D/ArRegArbStatus/ (Hämtad 2026-02-04)
- SCB. (2024). *Befolkningsstatistik efter region och kön. Månad 2000M01 - 2024M12*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101G/ManadBefStatRegion/ (Hämtad 2026-02-04)
- SCB. (2024). *Genomsnittlig månadslön efter sektor 1992–2024*.
<https://www.scb.se/...> (Hämtad 2026-02-04)
- SCB. (2024). *Befolkningens medelålder efter region och kön. År 1998 – 2024*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101B/BefolkningMedelAlder/ (Hämtad 2026-02-04)
- SCB. (2024). *Sänkt ekonomisk standard*. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/hushallens-inkomster-tillgangar-och-skulder/inkomster-och-skatter/pong/statistiknyhet/inkomster-och-skatter-2022/> (Hämtad 2026-02-24)
- SCB. (2025). *Befolkningsstatistik efter region och kön. Månad 2025M01 - 2025M11*.
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101G/MBefStatRegionCKM/ (Hämtad 2026-02-04)
- Statistikbanken. (2023). *Stadig flere kvinnelige jegere*. <https://www.ssb.no/...> (Hämtad 2 februari 2026)
- Sveriges Radio. (2023). *Kritik mot jaktprov: ”Behöver vara akademiker för att klara det”*. <https://www.sverigesradio.se/...> (Hämtad 3 februari 2026)
- U.S. Fish and Wildlife Service. (2017). *National survey of fishing, hunting, and wildlife associated recreation: National overview*.
- U.S. Fish and Wildlife Service. (2022). *National survey of fishing, hunting, and wildlife associated recreation: National overview*.
- Wennberg DiGasper, S. (2008). *Natural resource management in an institutional disorder: The development of adaptive co-management systems of moose in Sweden* (Doktorsavhandling). Luleå tekniska universitet.

7. Bilaga 1. Registerdata

Tabell 1. Antal lösta statliga jaktkort, svenska jaktkortslösare. Från 1939–1940 till 2025–2026.

Jaktår	Antal lösta jaktkort	Jaktår	Antal lösta jaktkort	Jaktår	Antal lösta jaktkort
1939-1940	149588	1969-1970	258637	2005-2006	278709
1940-1941	125070	1970-1971	262674	2006-2007	276859
1941-1942	144418	1971-1972	263857	2007-2008	267746
1942-1943	155726	1972-1973	267694	2008-2009	267464
1943-1944	169321	1973-1974	271771	2009-2010	267158
1944-1945	174622	1974-1975	263205	2010-2011	262070
1945-1946	192448	1975-1976	275240	2011-2012	270032
1946-1947	196878	1976-1977	272903	2012-2013	272078
1947-1948	198633	1977-1978	276352	2013-2014	264 784
1948-1949	209212	1979-1980	281106	2014-2015	261 272
1949-1950	216501	1980-1981	283689	2015-2016	256813
1950-1951	215429	1981-1982	292271	2016-2017	255614
1951-1952	239880	1982-1983	294175	2017-2018	254752
1952-1953	226880	1983-1984	300807	2018-2019	257592
1953-1954	239413	1984-1985	308866	2019-2020	262578
1954-1955	238888	1985-1986	319390	2020-2021	268317
1955-1956	239496	1986-1987	318945	2021-2022	258725
1962-1963	269542	1987-1988	313696	2022-2023	254699
1963-1964	268633	1988-1989	315607	2023-2024	247418
1964-1965	268251	1989-1990	321303	2024-2025	230746
1965-1966	262813	1990-1991	319512	2025-2026	238092
1966-1967	267167	1991-1992	315287		
1956-1957	247118	1992-1993	320080		
1957-1958	251743	1993-1994	319396		
1958-1959	261565	1994-1995	322432		
1959-1960	271126	1995-1996	318115		
1960-1961	263028	1996-1997	313489		
1961-1962	267157	1997-1998	309161		
1962-1963	269542	1998-1999	302726		
1963-1964	268633	1999-2000	298380		
1964-1965	268251	2000-2001	296017		
1965-1966	262813	2001-2002	290783		
1966-1967	267167	2002-2003	287780		
1967-1968	260118	2003-2004	291700		
1968-1969	256729	2004-2005	291505		

Källa: Jägarregistret. Notering: 2002 tog Naturvårdsverket över hanteringen av Jägarregistret från Svenska Jägareförbundet.

Tabell 2. Antal lösta statliga jaktkort, svenska jaktkortslösare boende i Sverige. Per län från jaktåret 2005–2006 till jaktåret 2015–2016.

Län	2005- 2006	2006- 2007	2007- 2008	2008- 2009	2009- 2010	2010- 2011	2011- 2012	2012- 2013	2013- 2014	2014- 2015
Stockholms län	5 094	5 094	4 912	4 866	4 899	4 831	4 926	4 996	4 871	4 801
Uppsala län	16 538	16 453	15 880	15 814	15 690	15 308	15 524	15 421	14 999	14 813
Södermanlands län	1 893	1 874	1 838	1 833	1 793	1 737	1 847	1 836	1 792	1 782
Östergötlands län	13 367	13 175	12 655	12 540	12 432	12 141	12 343	12 288	11 871	11 736
Jönköpings län	9 109	8 974	8 746	8 751	8 794	8 707	8 933	9 032	8 743	8 650
Kronobergs län	12 841	12 825	12 530	12 499	12 458	12 368	12 673	12 650	12 370	12 281
Kalmar län	13 208	13 012	12 678	12 643	12 660	12 482	12 840	12 896	12 617	12 436
Gotlands län	10 790	10 638	10 268	10 283	10 306	10 118	10 405	10 492	10 256	10 072
Blekinge län	8 437	8 409	8 136	8 148	8 225	8 144	8 380	8 412	8 257	8 124
Skåne län	21 595	21 377	20 966	20 875	20 851	20 686	21 551	21 535	21 077	20 861
Hallands län	20 357	20 283	19 623	19 583	19 577	19 053	19 795	20 142	19 641	19 303
Västra Götalands län	20 564	20 860	20 128	20 503	20 821	20 382	21 779	22 767	22 028	22 053
Värmlands län	7 021	7 049	6 861	6 831	6 768	6 501	6 702	6 824	6 613	6 525
Örebro län	9 442	9 459	9 141	9 211	9 189	8 878	9 181	9 278	9 017	8 841
Västmanlands län	15 429	15 079	14 296	14 256	14 112	13 812	14 050	13 992	13 650	13 344
Dalarnas län	19 338	19 189	18 799	18 706	18 691	18 459	18 891	18 725	18 360	18 033
Gävleborgs län	12 867	12 776	12 409	12 347	12 249	12 131	12 309	12 232	11 924	11 596
Västernorrlands län	5 706	5 717	5 446	5 388	5 356	5 216	5 329	5 331	5 206	5 181
Jämtlands län	35 519	35 236	33 780	33 822	33 817	33 030	33 967	34 350	33 191	32 767
Västerbottens län	8 379	8 302	7 973	7 891	7 792	7 627	7 776	7 863	7 592	7 530
Norrbottnens län	11 215	11 078	10 681	10 674	10 678	10 459	10 831	11 016	10 709	10 543

Källa: Jägarregistret. Notering: 2002 tog Naturvårdsverket över hanteringen av Jägarregistret från Svenska Jägareförbundet.

Tabell 3. Antal lösta statliga jaktkort, svenska jaktkortslösare boende i Sverige. Per län från jaktåret 2015–2016 till jaktåret 2025–2026.

Län	2015- 2016	2016- 2017	2017- 2018	2018- 2019	2019- 2020	2020- 2021	2021- 2022	2022- 2023	2023- 2024	2024- 2025	2025- 2026
Stockholms län	4 712	4 733	4 635	4 697	4 707	4 845	4 689	4 605	4 443	4 083	4 204
Uppsala län	14 577	14 528	14 466	14 401	14 544	14 712	14 322	14 027	13 563	12 761	12 841
Södermanlands län	1 810	1 792	1 827	1 843	1 895	1 947	1 868	1 789	1 749	1 555	1 613
Östergötlands län	11 551	11 555	11 415	11 394	11 523	11 540	11 058	10 793	10 469	9 662	9 919
Jönköpings län	8 461	8 407	8 410	8 507	8 716	8 814	8 460	8 298	8 030	7 533	7 832
Kronobergs län	12 165	12 153	12 155	12 171	12 439	12 611	12 228	11 943	11 528	10 936	11 117
Kalmar län	12 279	12 281	12 225	12 366	12 567	12 826	12 369	12 104	11 666	10 858	11 071
Gotlands län	9 863	9 773	9 707	9 805	9 641	9 885	9 597	9 541	9 252	8 557	8 765
Blekinge län	7 949	7 892	7 760	7 835	7 915	8 031	7 703	7 608	7 422	6 942	7 003
Skåne län	20 569	20 389	20 118	20 323	20 575	20 694	19 788	19 465	18 961	17 705	18 167
Hallands län	19 056	19 038	18 993	19 429	20 028	20 695	19 869	19 621	19 170	17 902	18 634
Västra Götalands län	22 020	22 145	22 588	23 448	24 653	25 688	24 980	24 883	24 186	22 720	24 188
Värmlands län	6 388	6 317	6 297	6 373	6 509	6 694	6 331	6 368	6 062	5 607	5 808
Örebro län	8 741	8 657	8 705	8 891	9 057	9 402	9 111	8 881	8 630	8 013	8 339
Västmanlands län	12 743	12 455	12 353	12 442	12 609	12 837	12 393	12 161	11 801	10 928	11 144
Dalarnas län	17 689	17 604	17 502	17 522	17 738	17 884	17 285	16 990	16 514	15 604	15 874
Gävleborgs län	11 372	11 184	11 178	11 119	11 257	11 405	11 091	10 786	10 523	9 795	10 101
Västernorrlands län	5 091	5 026	5 034	5 072	5 091	5 268	5 100	5 033	5 000	4 656	4 861
Jämtlands län	32 119	32 039	31 834	32 245	33 036	33 933	32 447	32 156	31 244	28 912	30 006
Västerbottens län	7 300	7 251	7 202	7 206	7 284	7 451	7 261	7 055	6 829	6 361	6 567
Norrbottnens län	10 358	10 395	10 348	10 503	10 794	11 155	10 775	10 592	10 376	9 656	10 038

Källa: Jägarregistret. Notering: 2002 tog Naturvårdsverket över hanteringen av Jägarregistret från Svenska Jägareförbundet.

Tabell 4. Antal utländska jaktkortslösare från jaktåret 2005–2006 till jaktåret 2025–2026.

Jaktår	Antal utländska jaktkortslösare
2005-2006	598
2006-2007	563
2007-2008	470
2008-2009	424
2009-2010	397
2010-2011	11328
2011-2012	18206
2012-2013	19714
2013-2014	21548
2014-2015	26073
2015-2016	28471
2016-2017	28256
2017-2018	27912
2018-2019	29439
2019-2020	29411
2020-2021	17992
2021-2022	26585
2022-2023	26691
2023-2024	27901
2024-2025	28944
2025-2026	27284

Källa: Jägarregistret. Notering: 2002 tog Naturvårdsverket över hanteringen av Jägarregistret från Svenska Jägareförbundet.

Tabell 5. Andel kvinnliga och manliga jaktkortslösare från jaktåret 2005–2006 till jaktåret 2025–2026.

Jaktår	Andel kvinnor (jaktkort)	Andel män (jaktkort)
2005-2006	5%	95%
2006-2007	5%	95%
2007-2008	5%	95%
2008-2009	5%	95%
2009-2010	6%	95%
2010-2011	6%	94%
2011-2012	6%	94%
2012-2013	6%	94%
2013-2014	6%	94%
2014-2015	6%	94%
2015-2016	7%	94%
2016-2017	7%	93%
2017-2018	7%	93%
2018-2019	7%	93%
2019-2020	8%	92%
2020-2021	8%	92%
2021-2022	8%	92%
2022-2023	9%	92%
2023-2024	9%	91%
2024-2025	9%	91%
2025-2026	9%	91%

Källa: Jägarregistret. Notering: 2002 tog Naturvårdsverket över hanteringen av Jägarregistret från Svenska Jägareförbundet.

Tabell 6. Avskjutet klövvilt per art och år, från 1939–2025.

År	Antal Älg	Antal Dovhjort	Antal Rådjur	Antal Kronhjort
1939	8916	500	9000	30
1940	8725	270	10000	30
1941	13402	300	12500	30
1942	12568	200	11000	15
1943	12201	200	11200	10
1944	9796	200	11100	15
1945	11318	190	12500	20
1946	11452	200	13300	20
1947	12937	270	15000	20
1948	15143	280	16000	20
1949	15435	380	17000	30
1950	16896	420	18500	30
1951	18641	500	18000	53
1952	23423	800	22600	33
1953	26015	850	24000	30
1954	25166	1000	26000	52
1955	24616	1000	26500	45
1956	27760	1100	29000	45
1957	28742	1100	32000	60
1958	30888	1250	33000	60
1959	32559	1300	36400	48
1960	32680	1230	38389	62
1961	32826	1326	42582	43
1962	31795	1856	44387	36
1963	31600	1097	46775	33
1964	30794	1162	48594	47
1965	31179	1217	43000	51
1966	29991	1121	35740	77
1967	31471	1223	41481	76
1968	31953	1103	44380	87
1969	33968	1105	46013	105
1970	35836	1170	43671	84
1971	37274	1178	47508	120
1972	39158	1133	46365	78
1973	42051	1291	55991	135
1974	47049	1288	60892	120
1975	51544	1520	61349	138
1976	57634	1870	70353	207
1977	70213	2250	66916	218
1978	94203	2431	66000	230
1979	116568	2403	78530	228
1980	132689	1902	86740	300
1981	151819	2179	94500	365
1982	174741	1930	98980	400
1983	168371	2100	110110	472
1984	143775	3076	124193	549
1985	128014	2849	110048	576

NATURVÅRDSVERKET RAPPORT 0000
Viltvårdsavgiften

1986	122246	2512	116100	577
1987	128597	2410	141180	564
1988	134947	2405	187400	474
1989	136598	3129	227300	604
1990	129597	3516	312700	702
1991	113745	2198	342500	566
1992	99372	2462	372050	697
1993	94240	2638	382000	629
1994	88482	410	288500	793
1995	91140	5000	256000	807
1996	91079	11400	265100	1400
1997	94381	10429	212770	1539
1998	101930	11376	220649	1465
1999	107497	12019	187535	1437
2000	108688	13620	169594	1511
2001	105087	15360	153263	1519
2002	102853	18760	160070	1349
2003	103185	14602	165817	2036
2004	96563	17839	147288	2450
2005	90814	18234	129126	2649
2006	82370	16734	105737	2904
2007	80974	20130	115646	3437
2008	83554	23027	135837	3791
2009	88015	19629	113857	4826
2010	92132	24562	84708	5859
2011	99492	29251	95423	5231
2012	96134	34474	96515	6476
2013	95076	39572	107795	7337
2014	87093	36428	104324	7744
2015	82996	41782	103778	8361
2016	82120	39865	109260	8885
2017	84767	46680	105193	11600
2018	83059	51505	98950	11133
2019	80354	59663	106411	11123
2020	82827	70793	112225	8814
2021	73232	70355	111592	9065
2022	63024	78453	106177	8882
2023	49959	76325	101123	8960
2024	56674	79804	98562	9408
2025	21256	2697	5062	2586

Källa: Viltdata 2025. Tillgänglig: www.viltdata.se

Tabell 7. Uppskattat antal vargar i Sverige, från 1990–2025.

Jaktår	Antal vargar i Sverige
2013-2014	345
2014-2015	415
2015-2016	340
2016-2017	355
2017-2018	305
2018-2019	300
2019-2020	365
2020-2021	395
2021-2022	460
2022-2023	450
2023-2024	375
2024-2025	355

Källa: SLU. Inventeringsrapporter varg. Tillgänglig: <https://www.slu.se/om-slu/organisation/institutioner/ekologi/slu-viltskadecenter/vsc-publikationer/vsc-inventeringsrapporter/inventeringsrapporter-varg/>

År	Antalet nya tillståndshavare per år som har beviljats ett första vapentillstånd för ändamålet jakt	Totala antalet för samtliga beviljade vapentillstånd för ändamålet jakt	Antal nya tillståndshavare som har beviljats ett första vapentillstånd för övriga ändamål, som inte innefattar ändamålet jakt.	Antalet nya kvinnliga tillståndshavare per år som har beviljats ett första vapentillstånd för ändamålet jakt	Antalet nya manliga tillståndshavare per år som har beviljats ett första vapentillstånd för ändamålet jakt
2004	8419	39107	4024	1331	6789
2005	8045	38677	3834	1312	6517
2006	8847	40271	3700	1503	7167
2007	7508	39569	3249	1214	6135
2008	7842	40541	3104	1244	6471
2009	8397	41799	3224	1259	7054
2010	8307	41227	2948	1187	7055
2011	8467	42169	2798	1335	7091
2012	9218	44172	2776	1420	7758
2013	9002	44268	2578	1395	7588
2014	12237	45051	2826	1551	8574
2015	12866	49446	2966	1810	9094
2016	12546	48425	3050	1819	8689
2017	12697	52189	3303	1881	8906
2018	11638	48249	3382	1668	7963
2019	13028	52733	3443	1976	8971
2020	12462	53094	3304	2220	8997
2021	10657	47821	2845	1791	7073
2022	11306	49129	3568	1882	7333
2023	9589	43000	3664	1613	5832
2024	10155	40858	3850	1575	6460
2025	10561	41354	3915	1580	6589

Källa: Polismyndigheten.

8. Bilaga 2. Kognitiva faktorer

	Nationellt	Dalarna	Gävleborg	Jämtland	Kronoberg	Örebro	Södermanland	Västerbotten
<i>n</i>	735	916	631	528	481	686	571	1020
Viltövervakning (t.ex. inventering av viltarter)	25%	30%	25%	31%	19%	25%	23%	35%
Forskning om vilt och jakt	21%	27%	21%	34%	17%	20%	22%	32%
Information om jakt och vilt	17%	22%	15%	26%	16%	9%	14%	26%
Stöd till ideella organisationer	5%	8%	6%	9%	3%	5%	4%	14%
Skötsel av naturreservat	10%	11%	7%	7%	6%	12%	9%	10%
Viltförvaltning och främja viltvård	26%	29%	24%	37%	19%	25%	25%	36%
Underhåll av jaktinfrastruktur	9%	10%	7%	15%	8%	6%	7%	12%
Annan administration	7%	9%	7%	10%	7%	5%	8%	13%
Vet ej	64%	57%	67%	54%	70%	60%	66%	54%

Källa: Umeå universitets och SLU:s brevundersökning, 2025.

	Nationellt		Dalarna		Gävleborg		Jämtland		Kronoberg		Örebro		Södermanland		Västerbotten	
<i>löst det statliga jaktkortet för 2024/25</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>
Viltövervakning (t.ex. inventering av viltarter)	23%	58%	27%	53%	22%	69%	27%	57%	19%	67%	21%	56%	22%	57%	29%	61%
Forskning om vilt och jakt	17%	80%	23%	70%	19%	79%	26%	71%	18%	74%	19%	82%	20%	81%	23%	69%
Information om jakt och vilt	15%	48%	18%	39%	14%	54%	20%	47%	15%	69%	11%	33%	15%	43%	20%	47%
Stöd till ideella organisationer	4%	35%	6%	32%	4%	33%	5%	30%	3%	29%	3%	26%	4%	19%	6%	25%
Skötsel av naturreservat	10%	15%	10%	9%	7%	8%	6%	7%	8%	7%	7%	13%	10%	14%	9%	9%
Viltförvaltning och främja viltvård	23%	73%	27%	58%	24%	66%	33%	65%	20%	64%	22%	60%	23%	60%	31%	64%
Underhåll av jaktinfrastruktur	8%	20%	9%	16%	8%	16%	9%	17%	8%	19%	6%	22%	7%	14%	9%	11%
Annan administration	7%	20%	7%	17%	6%	20%	8%	19%	6%	33%	5%	24%	6%	27%	10%	19%
Vet ej	66%	13%	63%	18%	68%	8%	60%	17%	70%	10%	68%	13%	67%	14%	60%	15%

Källa: Umeå universitets och SLU:s brevundersökning, 2025.

	Nationellt		Dalarna		Gävleborg		Jämtland		Kronoberg		Örebro		Södermanland		Västerbotten	
<i>någon gång jagat</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>	<i>Nej</i>	<i>Ja</i>
Viltövervakning (t.ex. inventering av viltarter)	19%	51%	24%	46%	20%	49%	23%	49%	18%	39%	19%	44%	20%	44%	25%	52%
Forskning om vilt och jakt	14%	54%	20%	52%	16%	57%	20%	58%	17%	42%	17%	53%	17%	54%	20%	55%
Information om jakt och vilt	14%	33%	18%	30%	13%	33%	15%	41%	15%	37%	10%	22%	14%	33%	17%	40%
Stöd till ideella organisationer	3%	18%	5%	20%	4%	17%	5%	19%	2%	15%	4%	11%	4%	12%	5%	18%
Skötsel av naturreservat	8%	18%	10%	9%	7%	7%	5%	7%	8%	5%	7%	6%	9%	15%	9%	9%
Viltförvaltning och främja viltvård	20%	54%	24%	51%	20%	52%	29%	56%	19%	39%	20%	48%	21%	46%	28%	54%
Underhåll av jaktinfrastruktur	7%	18%	8%	13%	7%	13%	8%	14%	8%	14%	6%	13%	7%	12%	9%	10%
Annan administration	6%	15%	7%	12%	4%	18%	5%	17%	6%	18%	4%	18%	6%	17%	9%	17%
Vet ej	70%	32%	67%	33%	72%	32%	66%	28%	70%	44%	70%	36%	71%	31%	64%	28%

Källa: Umeå universitets och SLU:s brevundersökning, 2025.